

آزمون آزمایشی خیلی سبز

مرحله سوم

پایه دهم

تاریخ برگزاری: ۲۵/مهر/۱۴۰۴

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخگویی	دهم
ریاضی و آمار	۱۰	۱	۱۰	۱۵ دقیقه	فصل ۱ (درس ۱ و درس ۲ تا ابتدای روش دوم: مربع کامل) صفحه ۹ تا ۲۲
علوم و فنون ادبی	۱۵	۱۱	۲۵	۱۵ دقیقه	درس ۱ صفحه ۱۰ تا ۲۰
علوم اجتماعی	۱۰	۲۶	۳۵	۱۰ دقیقه	درس ۱ و ۲ صفحه ۱ تا ۲۰
عربی، زبان قرآن	۱۵	۳۶	۵۰	۱۵ دقیقه	درس ۱ صفحه ۱ تا ۱۶
تاریخ	۱۰	۵۱	۶۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ صفحه ۱ تا ۱۱
جغرافیا	۱۰	۶۱	۷۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ صفحه ۱ تا ۷
منطق	۱۰	۷۱	۸۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ صفحه ۱ تا ۱۰
اقتصاد	۱۰	۸۱	۹۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ صفحه ۱ تا ۱۱
مجموع	۹۰ سؤال			۹۵ دقیقه	—

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا	مسئول درس - گزینشگر
ریاضی و آمار	مسعود شفیعی	مسعود شفیعی
علوم و فنون ادبی	مهدی نظری قهرودی	مهدی نظری قهرودی
علوم اجتماعی	الهام رضایی	فروغ نجمی تیموریان
عربی، زبان قرآن	اسرافیل قربانپور	اسرافیل قربانپور
تاریخ	عارف گلیوری	عارف گلیوری
جغرافیا	بهروز یحیی - زهرا فروغی هریس	مریم صالحی
منطق	نیما جواهری	نیما جواهری
اقتصاد	نوشین خدایی نیا	علی محسنی

سرپرست محتوای آزمون: فاطمه آقاچانپور

مشاور محتوایی آزمون: مریم صالحی

این آزمون نمره منفی دارد.

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

دفتر چه سؤالات آزمون های خیلی سبز، از همه نظر (تعداد سؤالات، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینه ها، نوع صفحه آرای، فونت سؤالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و...) در شبیه ترین حالت به دفتر چه سؤالات کنکور سراسری طراحی می شود.

ریاضی و آمار دهم

۱- ثلث عددی به علاوه هفت، برابر نصف تفاضل آن عدد از ۱ است. آن عدد کدام است؟

- (۱) -۸ (۲) $-\frac{39}{5}$ (۳) -۳ (۴) ۱۲

۲- جواب معادله $x^2 - 5x = (x+2)^2$ کدام است؟

- (۱) $\frac{4}{5}$ (۲) $\frac{5}{4}$ (۳) $-\frac{4}{9}$ (۴) $-\frac{9}{4}$

۳- اگر $x = 2$ جواب معادله $\frac{3x+2a}{x-a} = 18$ باشد، a کدام است؟

- (۱) $\frac{1}{2}$ (۲) $\frac{2}{3}$ (۳) $\frac{3}{4}$ (۴) $\frac{3}{2}$

۴- جواب بزرگ‌تر معادله $(x+2)^2 = (2x-1)^2$ ، چند برابر جواب کوچک‌تر آن است؟

- (۱) ۳ (۲) -۳ (۳) ۹ (۴) -۹

۵- اگر $x = \frac{1}{3}$ ، یکی از جواب‌های معادله $9x^2 - 9x + a = 0$ باشد، جواب دیگر آن کدام است؟

- (۱) ۲ (۲) -۲ (۳) $\frac{2}{3}$ (۴) $-\frac{2}{3}$

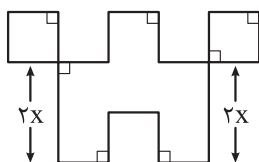
۶- اگر x_1 و x_2 جواب‌های معادله $x^2 - 4\sqrt{2}x + 6 = 0$ باشند به طوری که $x_1 < x_2$ ، در این صورت مقدار $2x_1^2 + x_2^2$ کدام است؟

- (۱) ۱۸ (۲) ۲۰ (۳) ۲۲ (۴) ۲۴

۷- مجموعه جواب‌های معادله $x^3 - 5x^2 - 6x = 0$ کدام است؟

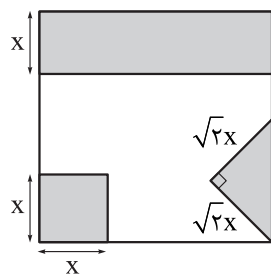
- (۱) $\{1, -6\}$ (۲) $\{-1, 6\}$ (۳) $\{0, 1, -6\}$ (۴) $\{0, -1, 6\}$

۸- در شکل زیر، طول تمام پاره‌خط‌ها به جز دو پاره‌خط مشخص شده برابر x است. اگر عدد مساحت شکل از دو برابر عدد محیط آن، ۴۸ واحد کم‌تر باشد، مقدار بزرگ‌تر برای x کدام است؟

- (۱) $\frac{3}{2}$ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۴

۹- از مربع زیر به ضلع 6 cm ، سه شکل مشخص شده بریده شده است. اگر مساحت شکل باقی مانده 16 cm^2 باشد، x کدام است؟

(۱) ۱

(۲) $\frac{3}{2}$

(۳) ۲

(۴) $\frac{5}{2}$

۱۰- اگر $x = 2$ ، ریشه مضاعف معادله $(2x - k)^2 = a - 3$ باشد، مقدار $a + k$ کدام است؟

(۴) ۷

(۳) ۶

(۲) ۵

(۱) ۴

علوم و فنون ادبی دهم

۱۱- کدام یک از گزینه‌های زیر، درباره مبانی تحلیل متن درست نیست؟

- (۱) هر چیزی که ذهن ما را به پویایی درآورد، متن است.
- (۲) متن، هر صدایی، بویی و مزه‌ای است که درک می‌شود و در همه این حالات به آن‌ها متن خوانداری یا شنیداری می‌گوییم.
- (۳) یکی از کاربردی‌ترین شیوه‌های برخورد با متن، بررسی آن در سه قلمرو زبانی، ادبی و فکری است.
- (۴) همه آثار مکتوب ادبی را می‌توان در یک نگاه کلی به دو بخش شعر و نثر تقسیم کرد.

۱۲- کدام گزینه درباره «خوانش» اطلاعات نادرستی می‌دهد؟

- (۱) نخستین گام در رویارویی با یک متن، خواندن دقیق آن متن است.
- (۲) پس از خوانش، نگاهی کلی به متن از آغاز تا انجام، برای کشف لحن و آهنگ ضروری است.
- (۳) پس از شناسایی لحن مناسب با حال و هوای اثر، خواندن اتفاق می‌افتد.
- (۴) لازم است تمام اثر، یکباره و بی‌گسست خوانده شود تا درک ارتباط طولی و فهم محتوایی دچار اختلال نشود.

۱۳- با توجه به ابیاتی که در ادامه می‌بینید، این شعر دارای چگونه لحنی است؟

«به دام افتاد روباهی سحرگاه   به روبه‌بازی اندیشید در راه
که گر صیاد بیند هم‌چنینم   دهد حالی به گازر پوستینم
پس آن‌گه مرده کرد او خویشتن را   ز بیم جان فروافکند تن را»

- (۱) لحن حماسی
- (۲) لحن گفت‌وگو
- (۳) لحن روایی - داستانی
- (۴) لحن طنز

۱۴- کدام شخصیت ادبی زیر، کتابی عرفانی با عنوان «الهی‌نامه» دارد؟

- (۱) جلال‌الدین محمد مولوی
- (۲) ابوسعید ابوالخیر
- (۳) عطار نیشابوری
- (۴) حافظ شیرازی

۱۵- در بیت «چو صیاد آمد او را مرده پنداشت / نمی‌یارست روبه را کم انگاشت» کدام ویژگی به چشم نمی‌خورد؟

- (۱) سادگی زبان شعر و کوتاهی جملات
- (۲) کمی واژگان غیرفارسی
- (۳) وجود واژگان کهن
- (۴) حضور آشکار استعاره

۱۶- با توجه به ابیات زیر، کدام گزینه نادرست است؟

«به دل روباه گفتا ترک غم گیر   چو زنده مانده‌ای یک گوش کم گیر
به دل می‌گفت با دل نیست بازی   کنون باید به کارم حيله‌سازی
بگفت این و به صد دستان و تزویر   بجست از دام همچون از کمان تیر»

- (۱) در بیت نخست، کاربرد کنایه دیده می‌شود.
- (۲) در بیت دوم، نمونه‌ای از «ترکیب‌سازی» به چشم نمی‌خورد.
- (۳) در بیت سوم، وجود «ب» آغازین در ابتدای فعل‌های ماضی، نشان‌دهنده کاربرد تاریخی دستور است.
- (۴) قرارگرفتن قافیه در پایان هر دو مصراع نشان می‌دهد که قالب شعر «مثنوی» است.

۱۷- متن زیر در مورد دسته‌بندی انواع ادبی است. در این متن، چند مورد غلط وجود دارد؟

«قدیم‌ترین طبقه‌بندی انواع ادبی در روم باستان صورت گرفته است. آن‌ها از چهار نوع حماسی، غنایی، توصیفی و تعلیمی سخن گفته‌اند. این تقسیم‌بندی بیشتر مبتنی بر نثر بود و جنبه محتوایی داشت.»

۴ (۱) ۳ (۲) ۲ (۳) ۱ (۴)

۱۸- نوع ویژگی در کدام گزینه از نظر زبانی، ادبی یا فکری بودن، متفاوت است؟

(۱) کاربرد عبارت «نتوان دانست» در یک متن کهن

(۲) نوشتن فعل «نیندیشید» به صورت «نه اندیشید»

(۳) قرارگرفتن بیت‌ها در قالب مثنوی

(۴) «کوتاه» و «قابل فهم» بودن جمله‌ها

۱۹- با توجه به متن زیر، کدام گزینه نادرست است؟

«در این میان، بهتر بنگریست، هر دو پای، بر سر چهار مار بود که سر از سوراخ، بیرون گذاشته بودند. نظر بر قعر چاه افکند، ازدهایی سهمناک دید؛ دهان گشاده و افتادن او را انتظار می‌کرد. به سر چاه، التفات نمود. موشان سیاه و سپید، بیخ آن شاخ‌ها دائم می‌بریدند و او در اثنای این، تدبیری می‌اندیشید و خلاص خود را طریقی می‌جست. پیش خویش، زنبورخانه‌ای و قدری شهد یافت، چیزی از آن به لب بُرد، از نوعی در حلاوت آن مشغول گشت که از کار خود غافل ماند.»

(۱) در این متن کهن، «شهد» به معنی عسل و «زنبورخانه» به معنی لانه زنبور به کار رفته است.

(۲) جمع‌بستن واژه «موش» با نشانه جمع «ان»، نمونه‌ای از ویژگی‌های زبانی متن است.

(۳) در بررسی قلمرو فکری، واژه‌های «شهد، زنبور و حلاوت» اجزایی از یک شبکه معنایی هستند.

(۴) ضرورت حفظ هوشیاری و پرهیز از خوشی‌های زودگذر دنیا و توجه به گران‌بها بودن لحظات عمر، از پیام‌های این عبارت است.

۲۰- واژه «قاتل» در کدام بیت کاربرد متفاوتی دارد؟

(۱) می‌توان بردن به آسانی ز برگ لاله داغ خون ما را شستن از دامن قاتل مشکل است

(۲) پیش از ایجاد، فنا آینه ما گردید چشم نگشوده ما بر رخ قاتل بستند

(۳) به خون ز لاله‌رخان پنجه که برتابیم؟ که در میانه عیان نیست دست قاتل ما

(۴) دلت خانه‌ی آرزو گشته است وزهر است آرزو زهر قاتل را چرا با دل همی معجون کنی؟

۲۱- شیوه خواندن فعل «جستن»، در کدام گزینه با بیت زیر یکسان است؟

«بگفت این و به صد دستان و تزویر بجست از دام، همچون از کمان، تیر»

(۱) گاو بر گردن ایستاد به پای شیر چون گاو دید جست ز جای

(۲) به جای خور و خواب کین جست و جنگ به جای بر دایه شیر و پلنگ

(۳) وی اندر شتاب و من اندر درنگ همی جستمش تا کی آید به چنگ

(۴) گفتمی که بجوی تا بیابی جستیم و نیافتیم تدبیر

۲۲- از بیت «حدیث دل حدیثی پس شگفت است / همه عالم حدیث دل گرفته است»، کدام نکته عمیق معرفتی فهمیده می‌شود؟

- (۱) اهمیت احادیثی با موضوع دل
- (۲) درگیری‌های پیش‌آمده بر سر خواسته‌های دل
- (۳) ضرورت تحمل دشواری‌ها در راه عشق
- (۴) ارزشمندی و فراگیربودن دل

۲۳- مفهوم بیت زیر، در کدام گزینه دیده می‌شود؟

- «هر که می‌خواهد که از سنجیده‌گفتاران شود
بر زبان، بند گرانی از تأمل بایشد»
- (۱) حذر کن ز نادان ده‌مرده‌گوی
  - (۲) حاکم خود باش و به دانش بسنج
  - (۳) زبان را در فسون گل چنان کرد
  - (۴) لذت دنیا و دین گو هر که می‌خواهد ببر
- چو دانا یکی گوی و پرورده گوی
هر چه کنی راست به معیار خویش
که بلبل را زبان‌بند زبان کرد
غیر دیدارت نباشد در جهان مقصود من

۲۴- کدام گزینه با عبارت زیر تناسب معنایی دارد؟

- «چون بشناختم که آدمی، شریف‌ترِ خلاق است و قدر ایام عمر خویش نمی‌داند، در شگفت افتادم.»
- (۱) عالم جسم است و نور جانی ماییم
  - (۲) آدمی در عالم خاکی نمی‌آید به دست
  - (۳) نگوید کسی شکر ایام عمر
  - (۴) گر کشته شوم عجب مدارید
- عالم شب و ماه آسمانی ماییم
عالمی دیگر بیايد ساخت وز نو آدمی
کز آن لعل شیرین شکاری نکرد
من خود ز حیات در شگفتم

۲۵- کدام گزینه با عبارت زیر، ارتباط معنایی کم‌تری دارد؟

- «پس، من دنیا را بدان چاه پُرآفت، مانند کردم و موشان سپید و سیاه و مداومت ایشان بر بریدن شاخ‌ها، بر شب و روز.»
- (۱) هم بدهد دور روزگار مرادت
  - (۲) بدین زور و زر دنیا چو بی‌عقلان مشو غره
  - (۳) چنان دان که یکسر فریب است و بس
  - (۴) کامی که برآید ز خسیسان نظرتنگ
- ور ندهد دور روزگار نماند
که این آن نوبهاری نیست کش بی‌مهرگان بینی
بلندی و پستی نماند به کس
آبی است که از چاه به غربال برآید

جامعه‌شناسی دهم

۲۶- جاهای خالی عبارت‌های زیر به ترتیب با کدام گزینه کامل می‌شود؟

- در ..... به فعالیتی که انسان انجام می‌دهد، «کنش» و به انجام‌دهنده آن «کنشگر» می‌گویند.
- تا ..... نباشد، کنشی صورت نمی‌گیرد.
- با توجه به ..... بودن کنش، فعالیت‌هایی مثل ضربان قلب، گردش خون و ... کنش محسوب ..... .
- (۱) زبان فارسی - اراده - آگاهانه، نمی‌شوند (۲) علوم اجتماعی - اراده - ارادی، می‌شوند
- (۳) علوم انسانی - آگاهی - ارادی، نمی‌شوند (۴) زبان علمی - آگاهی - آگاهانه، می‌شوند

۲۷- به ترتیب در هر یک از عبارات زیر، کدام ویژگی کنش برجسته‌تر است؟

- کودکی که تصمیم می‌گیرد اسباب‌بازی‌هایش را به دوستش بدهد.
- اهدای خون مردم برای نجات جان هم‌وطنان خود در بندرعباس
- ورزشکار حرفه‌ای که برای گرفتن مدال در مسابقات، هر روز تمرین می‌کند.
- کودک تازه متولد شده که نمی‌تواند به زبان مادری صحبت کند.
- (۱) ارادی - هدفدار - معنادار - آگاهانه (۲) آگاهانه - معنادار - هدفدار - ارادی
- (۳) آگاهانه - هدفدار - ارادی - معنادار (۴) ارادی - معنادار - هدفدار - آگاهانه

۲۸- در جدول زیر، موارد کدام گزینه به ترتیب در جایگاه «الف»، «ب» و «ج» قرار می‌گیرد؟

کنش	«ب»	«ج»	پیامد غیرارادی
کنکور دادن	پذیرش در دانشگاه تهران	پاسخ‌دادن به تست‌ها	«الف»

- (۱) داشتن استرس - پیامد ارادی وابسته به اراده دیگری - پیامد ارادی وابسته به اراده خود
- (۲) قبولی در کنکور - پیامد غیرطبیعی وابسته به اراده خود - پیامد ارادی وابسته به اراده دیگری
- (۳) افزایش ضربان قلب - پیامد طبیعی وابسته به اراده دیگری - پیامد غیرارادی وابسته به اراده خود
- (۴) مورد تحسین دیگران قرار گرفتن - پیامد ارادی وابسته به اراده خود - پیامد غیرطبیعی وابسته به اراده دیگری

۲۹- در مورد پیامدهای کنش، به ترتیب به سؤالات زیر پاسخ دهید.

- کدام دسته از پیامدهای کنش، خودشان کنش هستند؟
- در بسیاری از موارد، آدمیان کنش‌های خود را با توجه به کدام دسته از پیامدها انجام می‌دهند؟
- فردی سلام می‌کند؛ پاسخ‌دادن یا پاسخ‌ندادن به سلام او، به کدام پیامد اشاره می‌کند؟
- پاکیزه‌شدن دست و صورت فردی که وضو می‌گیرد، به کدام پیامد اشاره دارد؟

- (۱) غیرارادی - ارادی - غیرارادی - غیرطبیعی
- (۲) ارادی - ارادی و غیرارادی - ارادی - طبیعی
- (۳) غیرطبیعی - غیرارادی - طبیعی - غیرارادی
- (۴) طبیعی - ارادی و طبیعی - ارادی - غیرارادی

۳۰- به ترتیب هر یک از عبارات مشخص شده در متن زیر، به کدام مفهوم جامعه‌شناختی اشاره دارد؟
 «پس از دیدن گزارشی دربارهٔ افزایش بی‌سوادی در مناطق محروم، نرگس احساس مسئولیت کرد.
 او مدت‌ها دربارهٔ راه‌های آموزش داوطلبانه تفکر کرد و در نهایت با چند نفر از دوستانش برای آموزش آنلاین کودکان،
 گروهی تشکیل داد.»

- (۱) پدیدهٔ اعتباری - کنش اجتماعی درونی - کنش فردی درونی - پدیدهٔ اجتماعی
- (۲) کنش اجتماعی - ارزش اجتماعی - کنش فردی درونی - کنش اجتماعی درونی
- (۳) پدیدهٔ اجتماعی - کنش فردی درونی - کنش اجتماعی درونی - کنش اجتماعی بیرونی
- (۴) کنش اجتماعی - هنجار اجتماعی - کنش اجتماعی درونی - پدیدهٔ اعتباری

۳۱- هر یک از موارد زیر به ترتیب با چه موضوعی ارتباط دارند؟

• لازمهٔ شناخت عمیق‌تر کنش اجتماعی

• پیامد همانندپنداشتن پدیده‌های اجتماعی با پدیده‌های طبیعی

• کشورهایی با نرخ رشد منفی جمعیت

• یکی از زمینه‌های پیوند میان انسان‌ها و گذر از «من» به «ما»

(۱) ناظر به دیگران بودن اراده و آگاهی کنشگر - استفاده از پدیده‌های اجتماعی برای رفع نیازها و تأمین سعادت خود -

چین و آلمان - فرزندآوری

(۲) بیشتراندیشیدن به واژهٔ «دیگران» - نادیده‌گرفتن تفاوت علوم طبیعی با علوم انسانی و اجتماعی - ژاپن و آلمان -

ازدواج و تشکیل خانواده

(۳) آشنایی با آداب مناسبات و ارتباطات انسان با دیگران - به خدمت گرفتن انسان‌ها توسط پدیده‌های اجتماعی -

فرانسه و ژاپن - ازدواج و تشکیل خانواده

(۴) اندیشیدن به آداب و قواعد خاص کنش ناظر به دیگران - نادیده‌گرفتن تفاوت علوم انسانی با علوم اجتماعی - فرانسه

و چین - فرزندآوری

۳۲- کدام گزینه به ترتیب در مورد خانواده‌های چندفرزندی درست، ولی در مورد پدیده‌های اجتماعی نادرست است؟

(۱) از تمرکز افراطی والدین بر فرزندان کاسته می‌شود. - پدیده‌های اجتماعی را انسان‌ها در ارتباط با یکدیگر به وجود

می‌آورند و از آن‌جا که افراد با آگاهی، هدف و معنا عمل می‌کنند، پدیده‌های اجتماعی آگاهانه هستند.

(۲) پدر و مادر با درک تفاوت‌های کودکان خود، انتظاراتشان را تنظیم می‌کنند. - پدیده‌های اجتماعی به مرور از

انسان‌هایی که آن‌ها را به وجود آورده‌اند، مستقل می‌شوند و فرصت‌ها و محدودیت‌هایی را برای کنش‌ها و زندگی

انسان‌ها ایجاد می‌کنند.

(۳) والدین هم انتظار بالایی از فرزندان خود دارند و هم حمایت و پشتیبانی زیادی از آن‌ها به عمل می‌آورند. - کنش

فردی کوچک‌ترین پدیدهٔ اجتماعی است و سایر پدیده‌های اجتماعی، آثار و پیامدهای آن می‌باشند.

(۴) فرزندان در تعامل با یکدیگر، ارتباط‌گرفتن با دیگران، تقسیم کار، تعاون و همکاری در انجام کارها را یاد می‌گیرند. -

بسیاری از آدابی که ما مراعات می‌کنیم، محصول پدیده‌های اجتماعی اطراف ما هستند که به صورت فرصت‌ها و

محدودیت‌ها پیش روی ما قرار می‌گیرند.

۳۳- عبارت مرتبط با «پدیده سالمندی جمعیت»، «پیامد مسن شدن جمعیت در سطح فردی»، «راه تداوم و استمرار ارزش‌ها و هنجارها» و «حجاب» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) تا سال ۲۰۵۰ بیش از نیمی از جمعیت ایران سالخورده خواهد بود. - برای ارائه خدمات و رفع نیازهای سالمندان، به اندازه کافی نیروی جوان در کشور وجود نخواهد داشت. - جامعه‌پذیری - هدف
- (۲) هنگامی رخ می‌دهد که جمعیت بالای ۶۵ سال بیش از ۱۰ درصد جمعیت کل کشور باشد. - افزایش هزینه‌ها را در بر دارد که این هزینه‌ها عمدتاً به هزینه‌های بهداشت و درمان مربوط می‌شوند. - کنترل اجتماعی - هنجار
- (۳) هنگامی رخ می‌دهد که جمعیت بالای ۶۰ سال بیش از ۲۰ درصد جمعیت کل کشور باشد. - فرزندان خانواده‌های تک‌فرزند ناچارند به تنهایی رسیدگی به مسائل والدین خود را انجام دهند. - کنش افراد - شیوه و روش
- (۴) تا سال ۱۴۳۰ حدود ۲۲ درصد جمعیت سالخورده خواهند بود. - فرزندان خانواده‌های تک‌فرزند ناچارند علاوه بر مسائل شخصی، به تنهایی تعهدات فرزندی، حمایت عاطفی و رسیدگی به مسائل والدین خود را انجام دهند. - عمل افراد - ارزش

۳۴- هر یک از موارد زیر به ترتیب در کدام قسمت از جدول قرار می‌گیرد؟

- نرخ جایگزینی جمعیت
- آسیب و بیماری برای خود و دیگران
- رشد منفی جمعیت
- ترک یا معتادشدن به آن

«الف»	پیامد غیرارادی کنش سیگار کشیدن	پیامد ارادی کنش سیگار کشیدن	«ج»
عدم تمایل خانواده‌ها به فرزندآوری	«د»	«ب»	به طور میانگین هر زن در طول عمر خود چه تعداد فرزند به دنیا می‌آورد؟

- (۱) «ج» - «الف» - «د» - «ب»
- (۲) «ج» - «د» - «الف» - «ب»
- (۳) «الف» - «ب» - «ج» - «د»
- (۴) «ج» - «ب» - «الف» - «د»

۳۵- چند عبارت درست در بین عبارت‌های زیر وجود دارد؟

- برای انجام کنش، علاوه بر آگاهی، اراده انسان نیز ضروری است، زیرا ممکن است فردی به کاری آگاه باشد، ولی تصمیم به انجام آن نگیرد.
- هر کنشی آثار و پیامدهایی دارد. پیامدهای کنش نیز همانند خود کنش، وابسته به آگاهی و اراده انسان‌ها هستند.
- کنش اجتماعی شیوه انجام هنجار اجتماعی است که مورد قبول افراد جامعه قرار گرفته است. مثلاً در هر جامعه‌ای احوال‌پرسی از دیگران شیوه‌های معینی دارد.
- گروه‌های کوچک مانند محله، روستا، شهر و ... و گروه‌های بزرگ مانند جامعه، کشور و ... با وجود فرد فرد اعضا و مشارکت اجتماعی آن‌ها شکل می‌گیرند و دوام می‌آورند.
- میزان تغییرات جمعیتی هر کشور از طریق محاسبه میزان رشد مثبت جمعیت در بازه‌های زمانی مختلف تعیین می‌شود.

- (۱) چهار
- (۲) سه
- (۳) دو
- (۴) یک

عربی، زبان قرآن دهم

• عَيْنِ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ: (۳۶ - ۴۳)

۳۶- ﴿وَأَعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾:

- (۱) و به اعمال صالح بپردازید که من هر چه می‌کنید را می‌دانم!
- (۲) و کار نیکو انجام دهید، زیرا من به آن چه انجام می‌دهید، آگاه هستم!
- (۳) و من به هر کار شایسته‌ای که انجام دهید، آگاهم!
- (۴) و عمل صالح انجام دهید، زیرا من آگاه به چیزهایی که انجام دادید، هستم!

۳۷- «عِنْدَمَا تَنْظُرِينَ إِلَى الشَّمْسِ فِي الصَّيْفِ تَضُرُّ أَشْعَثُهَا عَيْنُكَ!»:

- (۱) هنگام نگریستن به خورشید در تابستان، اشعه آن به چشمانت زیان می‌رساند!
- (۲) در تابستان وقتی به خورشید نگاه می‌کنی، پرتو آن به چشم‌ت ضرر می‌زند!
- (۳) هنگامی که در تابستان به اشعه خورشید می‌نگرید، به چشم‌هایت زیان می‌رسد!
- (۴) وقتی که در تابستان به خورشید نگاه می‌کنی، پرتوهایش به چشمانت زیان می‌رساند!

۳۸- «فِي الْأَرْضِ الَّتِي يَحْكُمُهَا الْأَرَاذِلُ وَلَكِنَّ الْأَفْاضِلَ جَلَسُوا فِي مَنَازِلِهِمْ، لَا تَبْحَثُ عَنِ التَّقَدُّمِ وَالْعَدَالَةِ!»:

- (۱) در سرزمینی که فرومایه‌ترها بر آن حکم می‌رانند، ولی برترها در خانه‌ها نشستند، پیشرفت و عدالت وجود ندارد!
- (۲) در سرزمینی که فرومایگان در حکومت و شایستگان در خانه‌هایشان نشسته‌اند، پیشرفت و عدالت را جست‌وجو نکن!
- (۳) در سرزمینی که پست‌ترها بر آن حکومت می‌کنند، اما برترها در خانه‌های خود نشستند، به دنبال پیشرفت و عدالت نگرد!
- (۴) در سرزمینی که حاکمان فرومایه بر شایستگانی که در خانه‌ها هستند، حکومت می‌کنند، به دنبال پیشرفت و عدالت نگرد!

۳۹- «تَكُونُ أَشْجَارُ الرَّصِيفِ نَضْرَةً فِي الرَّبِيعِ، لَئِنْ لَا تَقْطَعَنَّ أَغْصَانَهَا!»:

- (۱) درختان پیاده‌رو در بهار تر و تازه می‌باشند، بنابراین شاخه‌هایشان را نبرید!
- (۲) درختان در بهار در کنار پیاده‌روها ترد و شکننده هستند، پس شاخه‌شان را قطع نکنند!
- (۳) در بهار در پیاده‌رو شاخه‌های درختان تر و تازه می‌باشند، پس قطعشان نکنید!
- (۴) درختان پیاده‌رو در بهار پر از شکوفه می‌شوند، بنابراین شاخه‌های آن‌ها را نشکانید!

۴۰- عَيْنِ الْخَطَا:

- (۱) بَيْنَمَا كُنْتُ فِي نَوْمٍ عَمِيقٍ: در حالی که در خواب عمیقی بودم.
- (۲) وَ أَرَى مَشَاهِدَ جَمِيلَةٍ مِنَ الْمُحِيطِ الْأَزْرَقِ: و صحنه‌های زیبایی از اقیانوس آبی را می‌بینم.
- (۳) اسْتَيْقَظْتُ فَجَاءَتْ وَ شَاهَدْتُ: ناگهان از خواب بیدار شدم و دیدم.
- (۴) أَنَّ أَنْبُوبَ الْمَاءِ قَدْ انْكَسَرَ وَ امْتَلَأَ غُرْفَتِي بِالْمَاءِ!: که لوله آب شکسته شده و اتاقم پر از آب شده است!

۴۱- عَيْنِ الصَّحِيح:

- (۱) صاحبُ الْمَدْرَسَةِ شَكَلَ الصَّفَّ الْعَاشِرَ فِي الْعَامِ الْمَاضِي مَعَ عِشْرِينَ طَالِبًا: صاحب مدرسه سال گذشته، کلاس دهم را با ده دانش‌آموز تشکیل داد.
- (۲) بَعْضُ هَؤُلَاءِ الطُّلَّابِ رَسَبُوا فِي عِدَّةِ امْتِحَانَاتٍ: برخی از این دانش‌آموزان در چندین امتحان مردود شدند.
- (۳) الطُّلَّابُ النَّاجِحُونَ سَوْفَ يَدْخُلُونَ الصَّفَّ الْحَادِي عَشَرَ هَذَا الْعَامِ: دانش‌آموزان موفق، امسال وارد کلاس یازدهم می‌شوند.
- (۴) وَلَكِنَّ الْمُدِيرَ يُخْرِجُ الَّذِينَ مَا نَجَحُوا فِي امْتِحَانَاتِ الصَّفِّ الْعَاشِرِ!: اما مدیر کسانی را که در امتحانات کلاس دهم قبول نمی‌شوند، اخراج می‌کند!

۴۲- «خداوند با ستارگانی مانند مرواریدهای پراکنده آسمان دنیا را آراست!»:

- (۱) يَزِينُ اللَّهُ سَمَاءَ الْعَالَمِ بِكَوْكَبٍ كَالدَّرِّ الْمُنْتَشِرَةِ! (۲) اللَّهُ بِكَوَاكِبِ كَالدَّرِّ الْمُنْتَشِرِ زَانَ سَمَاءِ الدُّنْيَا اللَّهُ!
- (۳) اللَّهُ تُزَيِّنُ السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِأَنْجَمٍ كَالدَّرِّ الْمُنْتَشِرِ! (۴) زَانَ اللَّهُ السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِنُجُومٍ كَالدَّرِّ الْمُنْتَشِرَةِ!
- ۴۳- عَيْنِ الْمُنَاسِبِ فِي مَفْهُومِ هَذَا الْحَدِيثِ: «لَا تَنْظُرُوا إِلَى كَثْرَةِ صَلَاتِهِمْ وَصَوْمِهِمْ وَكَثْرَةِ الْحَجِّ ... وَلَكِنْ أَنْظُرُوا إِلَى صِدْقِ الْحَدِيثِ وَادَاءِ الْأَمَانَةِ...!»

(۱) چو زلف شب باز شد تاب‌ها	فرو مرد قنديل محراب‌ها
(۲) بنما ره که طالب راهیم	ره به سوی تو از تو می‌خواهیم
(۳) به ظاهر، اهل نماز و ذکر و دعا	به باطن، در پی نام و هوای هوئی
(۴) معتدل شو که هر که اهل دل است	در جمیع امور معتدل است

• إقرأ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (٤٤ - ٤٦) بِمَا يُنَاسِبُ النَّصَّ:

يَسْكُنُ ابْنُ عَمِّي مُحَمَّدٌ وَالِدَاهُ فِي مَدِينَةِ نَوْرٍ بِمُحَافَظَةِ مَازَنْدَرَانِ. هُمْ سَارُوا إِلَى الْعِرَاقِ يَوْمَ الْأَحَدِ بِسَيَّارَتِهِمْ، وَعِنْدَمَا وَصَلُوا إِلَى مَدِينَةِ مِهْرَانَ الْخُدُودِيَّةِ (مَرْزِي) بِمُحَافَظَةِ إِيلَامِ، قَضَوْا (كَذَرَانْدَن) اللَّيْلَ فِي مَنْزِلِ أَقَارِبِ وَالِدَتِهِ وَفِي صَبَاحِ الثَّلَاثَاءِ، سَارُوا إِلَى الْعِرَاقِ بِالْحَافِلَةِ حَتَّى وَصَلُوا إِلَى كَرْبَلَاءَ، وَبَعْدَ اسْتِرَاحَةٍ قَصِيرَةٍ فِي الْفُنْدُقِ، تَشَرَّفُوا بِزِيَارَةِ مَرْقَدِ الْإِمَامِ الْحُسَيْنِ (عَلَيْهِ السَّلَام) وَ أَبِي الْفَضْلِ (عَلَيْهِ السَّلَام) ثُمَّ عَادُوا إِلَى الْفُنْدُقِ. مَرِضَ عَمِّي فَبَقُوا يَوْمًا آخَرَ حَتَّى تَتَحَسَّنَ (تَا خُوب شُود) حَالُهُ. فِي يَوْمِ الْخَمِيسِ، أَوْصَلَهُمْ أَحَدُ أَصْدِقَائِهِمُ الْعِرَاقِيِّينَ إِلَى حُدُودِ مِهْرَانَ، ثُمَّ عَادُوا إِلَى مَازَنْدَرَانِ وَ وَصَلُوا إِلَى مَنْزِلِهِمْ فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ.

۴۴- عَيْنِ الصَّحِيحِ عَلَى حَسَبِ النَّصِّ:

- (۱) اسْتَقَرَّتْ أُسْرَةُ مُحَمَّدٍ فِي فُنْدُقٍ فِي مَدِينَةِ مِهْرَانَ!
- (۲) مَرِضَ وَالِدُ مُحَمَّدٍ فِي كَرْبَلَاءَ!
- (۳) أُسْرَةُ مُحَمَّدٍ تَشَرَّفُوا عَلَى الْفُورِ بِمَرْقَدِ الْإِمَامِ الْحُسَيْنِ (ع)!
- (۴) سَافَرَتْ أُسْرَةُ مُحَمَّدٍ إِلَى الْعِرَاقِ يَوْمَ الثَّلَاثَاءِ!

٤٥- عَيْنِ الْخَطَا حَسَبِ النَّصِّ:

- (١) يَعْيشُ مُحَمَّدٌ وَوَالِدَاهُ فِي مُحَافَظَةٍ مَازَنْدَرَانِ! (٢) سَفَرُ الزَّائِرِينَ اسْتَغْرَقَ سِتَّةَ أَيَّامٍ!
(٣) ذَهَبَ أُسْرَةٌ مُحَمَّدٌ بِالْحَافِلَةِ مِنْ مَهْرَانٍ إِلَى كَرْبَلَاءِ! (٤) رَجَعَ الزُّوَّارُ أَنْفُسُهُمْ إِلَى حُدُودِ مَهْرَانِ!

٤٦- عَيْنِ الْخَطَا لِلْكَلِمَاتِ الْمَعْنِيَةِ فِي النَّصِّ:

- (١) أَوْصَلَ: فَعْلٌ مَاضٍ عَلَى وَزْنِ «أَفْعَلَ» - مَفْرَدٌ مَذَكَّرٌ غَائِبٌ
(٢) قَصِيرَةٌ: اسْمٌ عَلَى وَزْنِ «فَعِيلَةٌ» - مَفْرَدٌ - مُؤنثٌ - مضافٌ إليه
(٣) يَسْكُنُ: فَعْلٌ مُضَارِعٌ - حُرُوفُهُ الْأَصْلِيَّةُ: س ك ن - صِيغَتُهُ مَفْرَدٌ مَذَكَّرٌ غَائِبٌ
(٤) أَصْدِقَاءُ: اسْمٌ - جَمْعٌ مَكْسَرٌ (مَفْرَدُهُ «صَدِيقٌ») - مَذَكَّرٌ - مضافٌ إليه

• عَيْنِ الْمُنَاسِبِ لِلْجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ: (٤٧ - ٥٠)

٤٧- عَيْنِ مَا جَاءَ فِيهِ جَمْعٌ سَالِمٌ وَ مُكْسَرٌ مَعًا:

- (١) الدَّرَرُ مِنَ الْأَحْجَارِ الْجَمِيلَةِ الْغَالِيَةِ ذَاتِ اللَّوْنِ الْأَبْيَضِ!
(٢) الْفَسَاتِينُ مِنَ الْمَلَابِسِ النَّسَائِيَّةِ ذَاتِ الْأَلْوَانِ الْمُخْتَلِفَةِ!
(٣) أَكْتُبَ عِبَارَاتٍ بِاللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ حَوْلَ عِظْمَةِ مَخْلُوقَاتِ اللَّهِ!
(٤) أَرَسُمُ فِي هَذِهِ التَّمَارِينِ عَقَارِبَ السَّاعَاتِ!

٤٨- عَيْنِ الْخَطَا فِي اسْتِخْدَامِ أَسْمَاءِ الْإِشَارَةِ:

- (١) هَذَا الْبِنْتُ تُسَاعِدُ أُمَّهَا فِي نِظَافَةِ الْمَنْزِلِ!
(٢) تَنْتَقِلُ الْبُذُورُ بِهَذِهِ الرِّيحِ!
(٣) ذَلِكَ الْمُعَلِّمُ يُدْرِسُ تِلَامِيذَهُ يَوْمِينَ فِي الْأُسْبُوعِ!
(٤) أَوْلَيْكَ الْأَوْلَادُ يَمْنَحُونَ هَدَايَاهُمْ فِي مِيلَادِ الْوَالِدَيْنِ!

٤٩- عَيْنِ فِعْلًا يَكُونُ نَفِيًّا وَ نَهْيًا مَعًا:

- (١) لَا تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ!
(٢) لَا تَزْرَعْ عِنْدَ الْعُدُوانِ وَلَا تَحْصَدْ خُسْرَانًا!
(٣) لَا تُفَكِّرُوا فِي الْخَالِقِ بَلْ تُفَكِّرُوا فِي الْمَخْلُوقِ!
(٤) لِمَ لَا تَبْحَثَنَّ فِي الْإِنْتَرْنَتِ عَنْ مَقَالَةٍ حَوْلَ الْفِيلِ!

٥٠- عَيْنِ الْخَطَا عَنِ الضَّمِيرِ:

- (١) أَوْصَى الْأَبُ أَوْلَادَهُ بِأَنْهُمْ تَعَاوَنُوا عَلَى أَعْمَالِهِمْ!
(٢) عَلِيٌّ وَ حَسَنٌ سَأَلَا مُعَلِّمَهُمَا عَنِ الْكُتُبِ وَ سَبَبِ قِرَائَتِهَا!
(٣) الْأُمّهَاتُ يُتَعَبْنَ أَنْفُسَهُنَّ لِتَرْبِيَةِ أَوْلَادِهِنَّ!
(٤) أَنْتَ قَدَرْتَ عَلَى عَدْوِكَ فَاجْعَلِ الْعَفْوَ عَنْهُ شُكْرًا لِلْقُدْرَةِ عَلَيْهِ!

تاریخ دهم

۵۱- کدام گزینه، توصیف درستی از شیوه نوین تاریخ‌نگاری به دست داده است؟

- (۱) علم تاریخ صرفاً به شرح زندگانی و اقدامات فرمانروایان و امور سیاسی و نظامی می‌پردازد.
- (۲) علم تاریخ فقط رویدادهای گذشته را ثبت و نقل نمی‌کند، بلکه زمینه‌ها، علت‌ها، نتایج و آثار گوناگون حوادث تاریخی را نیز بررسی و تجزیه و تحلیل می‌کند.
- (۳) اساس این شیوه بر سنجش دقیق منابع، استناد به اسناد و مدارک دولتی و دوری از داستان‌پردازی بود.
- (۴) در تاریخ‌نگاری نوین از یافته‌های علوم و فنون محدودی مانند باستان‌شناسی و جغرافیا استفاده می‌شود.

۵۲- کدام گزینه به کامل‌ترین و درست‌ترین تعریف علم تاریخ اشاره دارد؟

- (۱) تاریخ علمی است که به مطالعه جنبه‌های مختلف زندگی انسان‌ها و جامعه‌ها در گذشته می‌پردازد و علل و نتایج افکار و اعمال پیشینیان را بررسی و تحلیل می‌کند.
- (۲) علم تاریخ، علم آگاهی از زندگی اجتماعی در گذشته است که شامل برخی جنبه‌های فکری، مذهبی، سیاسی، نظامی، اقتصادی، علمی، حقوقی و هنری می‌شود.
- (۳) تاریخ علمی است که در تعیین روز، ماه و سال نقش مهمی دارد و ثبت وقایع گذشته را بر عهده دارد.
- (۴) منظور از علم تاریخ همان ثبت مجموعه حوادث و رویدادهایی است که فرد یا جامعه از سر گذرانده است.

۵۳- موارد کدام گزینه درباره ترتیب مراحل پژوهش در تاریخ درست است؟

- الف) شناسایی منابع پیش از تدوین پرسش‌های پژوهش و پس از انتخاب موضوع انجام می‌شود.
- ب) تحلیل و تفسیر اطلاعات بلافاصله بعد از گردآوری و تنظیم اطلاعات انجام می‌شود.
- ج) گزارش یافته‌های پژوهش، آخرین مرحله پژوهش در تاریخ است که بلافاصله بعد از تنظیم اطلاعات انجام می‌شود.
- د) انتخاب موضوع و تدوین پرسش‌های تحقیق دو مرحله آغازین پژوهش در تاریخ به شمار می‌روند.

(۱) «ب» - «د» (۲) «ب» - «ج»

(۳) «الف» - «د» (۴) «الف» - «ج»

۵۴- هر یک از گزاره‌های زیر، به ترتیب مربوط به کدام یک از مراحل پژوهش در تاریخ است؟

- الف) مانع از بیراهه رفتن پژوهشگر از مسیر درست پژوهش می‌شود.
- ب) کار مورخان شباهت بسیاری به کار کارآگاهان پلیس دارد.
- (۱) مرحله دوم - مرحله چهارم
- (۲) مرحله سوم - مرحله چهارم
- (۳) مرحله سوم - مرحله پنجم
- (۴) مرحله دوم - مرحله پنجم

۵۵- کدام گزینه به مواردی که منابع تاریخی دست اول محسوب می‌شوند، اشاره دارد؟

- (الف) کتابی که در دوره معاصر درباره جنگ‌ها و فتوحات اردشیر بابکان نگاشته شده است.
 (ب) کتابی که در دوره چنگیز خان توسط یک مورخ معروف درباره فتوحات چنگیز خان نوشته شده است.
 (ج) سکه‌ای که در زمان داریوش اول هخامنشی و به دستور او ضرب شده است.
 (د) کتابی که درباره سکه‌های دوره ساسانی توسط مورخان معاصر نوشته شده است.

(۱) «الف» - «ب» (۲) «الف» - «ج»

(۳) «ب» - «ج» (۴) «ب» - «د»

۵۶- کدام گزینه به درستی به آغاز تاریخ‌نگاری در مفهوم کامل آن اشاره می‌کند؟

- (۱) پس از اختراع خط در حدود پنج هزار سال پیش، تاریخ‌نگاری توسط مصریان باستان آغاز شد.
 (۲) تاریخ‌نگاری هم‌زمان با شکل‌گیری تمدن روم باستان، در ایتالیای امروزی متولد شد.
 (۳) تاریخ‌نگاری از قرن پنجم پیش از میلاد در یونان باستان و با ظهور هرودت که «پدر تاریخ» لقب گرفت، آغاز شد.
 (۴) تاریخ‌نگاری حدود چهار هزار سال پیش، هنگامی که اولین سنگ‌نوشته به خط کهن مصری درباره رویدادی تاریخی نگاشته شد، آغاز گردید.

۵۷- در کدام گزینه به مواردی درباره تقویت حس میهن‌دوستی و هویت ملی که یکی از فواید و کارکردهای مطالعه تاریخ است، اشاره شده است؟

- (الف) مطالعه تاریخ به ما کمک می‌کند تا بفهمیم که فرهنگ‌ها و جوامع بشری چگونه و تحت تأثیر چه عوامل و شرایطی به وجود آمده، پیشرفت کرده و به وضعیت امروزی رسیده‌اند.
 (ب) آگاهی افراد جامعه از گذشته مشترکشان، باعث خودآگاهی و یگانگی بیشتر آن‌ها می‌شود.
 (ج) شناخت گذشته و بررسی زندگی مردم در زمان‌ها و مکان‌های دیگر، به ما کمک می‌کند که درک درستی از هویت و کیستی خود پیدا کنیم و بدانیم چگونه به جایگاهی که هم‌اکنون هستیم، رسیده‌ایم.
 (د) مردمانی که برای نسل‌های متوالی سرگذشت مشترکی داشته‌اند، به طور طبیعی به سرزمین و گذشته خود علاقه و دلبستگی دارند و برای پیشرفت جامعه خود با مردمان و تمدن‌های دیگر ارتباط مستحکمی برقرار می‌کنند.

(۱) «الف» - «ب» (۲) «الف» - «د»

(۳) «ب» - «ج» (۴) «ب» - «د»

۵۸- کدام گزینه درباره کهن‌ترین و کامل‌ترین کتاب تاریخی از عصر باستان درست است؟

- (۱) نگارنده در گزارش رویدادهای مربوط به ایران، خواسته یا ناخواسته، دچار لغزش‌ها و گاه غرض‌ورزی‌هایی شده است.
 (۲) محتویات این کتاب بیشتر مربوط به مسائل داخلی یونان و شامل جنگ‌ها، سرگذشت و اقدامات حاکمان است.
 (۳) نویسنده به عنوان منشی در خدمت حاکمان بود و آن‌ها را در تمامی مسافرت‌ها و جنگ‌ها همراهی می‌کرد.
 (۴) نگارنده به اسناد و مدارک دولتی دسترسی داشت و می‌توانست از آن‌ها برای ثبت و نگارش رویدادها استفاده کند.

۵۹- طبق نظر مؤلفان کتاب درسی تاریخ (۱)، در کدام گزاره‌ها قید «برخی» به درستی استفاده شده است؟

الف) برخی از مورخان پیش از پیدایش شیوه نوین تاریخ‌نگاری، به تنظیم، ثبت و نگارش وقایع می‌پرداختند و توجه چندانی به بررسی علل، آثار و نتایج رویدادهای تاریخی نداشتند.

ب) برخی پژوهشگران معتقدند که رواج و رونق ادبیات و فلسفه، تأثیر مهمی بر شکوفایی و گسترش علم تاریخ در یونان باستان داشته است.

ج) برخی از آیات قرآن انسان را به مطالعه سرگذشت اقوام گذشته دعوت کرده و تاریخ را منبع معتبر کسب شناخت و تفکر معرفی می‌کند.

د) برخی از رویدادهای تاریخی، تکرارناپذیرند و قابل تجربه نیستند.

(۱) «ب» - «ج» (۲) «ب» - «د»

(۳) «الف» - «ب» (۴) «الف» - «ج»

۶۰- کدام گزینه به درستی به یکی از ویژگی‌های رویدادهای تاریخی اشاره کرده است؟

(۱) رویدادهای تاریخی در عین داشتن رابطه علت و معلولی با یکدیگر، از یکدیگر مستقل هستند.

(۲) شواهد و مدارک راهی غیرمستقیم برای شناخت رویدادهای تاریخی شمرده می‌شوند.

(۳) استقلال رویدادهای تاریخی از یکدیگر، یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های این رویدادها هستند.

(۴) با این‌که رویدادهای تاریخی دور از دسترس هستند، قابل مشاهده هستند.

جغرافیای دهم

۶۱- یک جغرافی‌دان با هدف توسعه یک شهر به مطالعه می‌پردازد و مسائلی را طرح و مطالعه می‌کند. او برای بررسی

این مسائل از کدام علوم یا مهارت‌ها کمک می‌گیرد؟

الف) بررسی امکان گسترش فیزیکی شهر

ب) حدس میزان رشد آن و امکان مهاجرپذیری

ج) پیش‌بینی امکان توسعه شهر براساس میزان منابع آبی

۱) جغرافیای شهری - جغرافیای جمعیت - جغرافیای آب‌ها

۲) نقشه‌خوانی - جغرافیای جمعیت - جغرافیای آب‌ها

۳) نقشه‌خوانی - جغرافیای شهری - جغرافیای طبیعی

۴) جغرافیای شهری - جغرافیای شهری - جغرافیای طبیعی

۶۲- موارد کدام گزینه عبارت زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

«رابطه سنجش از دور با علوم فضایی مانند رابطه ..... است.»

الف) جغرافیای طبیعی با علوم فضایی

ب) نقشه‌کشی با هندسه

ج) جغرافیای رفتاری و فرهنگی با انسان‌شناسی

د) جغرافیای انسانی با جغرافیای جمعیت

۱) الف - ج ۲) الف - د

۳) ب - ج ۴) ب - د

۶۳- با توجه به عبارت «جغرافیا روابط متقابل انسان را با محیط، مطالعه و بررسی می‌کند»، موارد «الف» تا «د» در متن

زیر به ترتیب با موارد کدام گزینه مطابقت دارد؟

«محیط طبیعی یک مجموعه است (الف) که با ورود انسان به محیط، زمینه‌های تغییر در آن فراهم می‌شود. انسان برای

رفع نیازهای خود به تغییر محیط دست می‌زند و یک محیط جدید به وجود می‌آورد. (ب) او از طریق به زیر کشت بردن

زمین به رفع نیازهای خود می‌پردازد که نشان‌دهنده نوعی از عملکرد او در ارتباط با محیط طبیعی است. (ج) حال

می‌توانیم به علت این که چرا جغرافیا علمی برای زندگی بهتر است (د) پی ببریم.»

۱) مجموعه‌ای نامتعادل - رابطه متقابل انسان و محیط - نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها - شناخت توان‌ها

و ظرفیت‌های محیطی بدون دانش جغرافیا ممکن نیست.

۲) مجموعه‌ای متعادل - محیط جغرافیایی - درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها - شناخت توان‌ها و

ظرفیت‌های محیطی بدون دانش جغرافیا ممکن نیست.

۳) مجموعه‌ای متعادل - رابطه متقابل انسان و محیط - نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها - جغرافیا حاصل

تعامل محیط طبیعی و محیط انسانی است.

۴) مجموعه‌ای نامتعادل - محیط جغرافیایی - درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها - جغرافیا حاصل تعامل

محیط طبیعی و محیط انسانی است.

۶۴- توضیحات مربوط به شکل‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه قرار گرفته است؟

(الف)

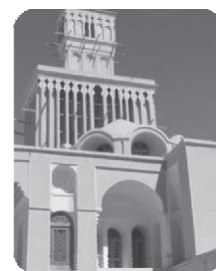

میدان آزادی - تهران ۱۳۶۵

میدان آزادی - تهران ۱۳۹۵

(ب)

بادگیر دوطبقه ابرکوه - استان یزد

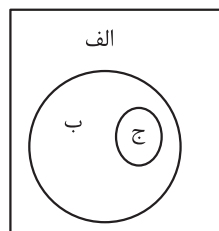
۱) انسان برای رفع نیازهای خود به تغییر محیط دست می‌زند و در نتیجه محیط طبیعی به محیط جغرافیایی تبدیل می‌شود. - پدیده به یک واقعیت یا رویداد جغرافیایی که محسوس و مشهود شده باشد گفته می‌شود که می‌تواند عوارض طبیعی یا انسان‌ساخت باشد.

۲) پدیده به یک واقعیت یا رویداد جغرافیایی که محسوس و مشهود شده باشد گفته می‌شود که می‌تواند عوارض طبیعی یا انسان‌ساخت باشد. - محیط جغرافیایی از تعامل بین محیط طبیعی و محیط انسانی به وجود می‌آید.

۳) محیط جغرافیایی از تعامل بین محیط طبیعی و محیط انسانی به وجود می‌آید. - روند تأثیرگذاری و تأثیرپذیری به صورت جریانی پیوسته در مکان ادامه دارد و سبب تغییر شکل مکان‌ها می‌شود.

۴) روند تأثیرگذاری و تأثیرپذیری به صورت جریانی پیوسته در مکان ادامه دارد و سبب تغییر شکل مکان‌ها می‌شود. - انسان برای رفع نیازهای خود به تغییر محیط دست می‌زند و در نتیجه محیط طبیعی به محیط جغرافیایی تبدیل می‌شود.

۶۵- با توجه به شکل زیر، کدام گزینه در خصوص دانش جغرافیا و شاخه‌های آن درست است؟

۱) اگر «الف» جغرافیا باشد، «ب» جغرافیای انسانی و «ج» جغرافیای تاریخی است.

۲) اگر «الف» جغرافیای طبیعی باشد، «ب» ژئومورفولوژی و «ج» زمین‌شناسی است.

۳) اگر «الف» جغرافیا باشد، «ب» جغرافیای طبیعی و «ج» هواشناسی است.

۴) اگر «الف» جغرافیای انسانی باشد، «ب» جغرافیای تاریخی و «ج» تاریخ است.

۶۶- کدام عبارت‌ها درباره علم جغرافیا اطلاعات درستی را ارائه نکرده‌اند؟

الف) محیط طبیعی توسط انسان به یک محیط جغرافیایی تبدیل می‌شود.

ب) جغرافیا برای پاسخ‌دادن به سؤالات خود به علوم دیگر نیازمند است.

ج) از نظر اراتوستن دانشمند یونانی، جغرافیا علم مطالعه رابطه متقابل انسان و محیط است.

د) دید ترکیبی در جغرافیا به معنی مطالعه همه‌جانبه پدیده‌ها با تمام ویژگی‌های آن در مکان‌های مختلف است.

۱) الف - ب   ۲) ب - ج   ۳) ج - د   ۴) د - الف

۶۷- کدام مورد عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«پدیده به یک واقعیت یا رویداد .....»

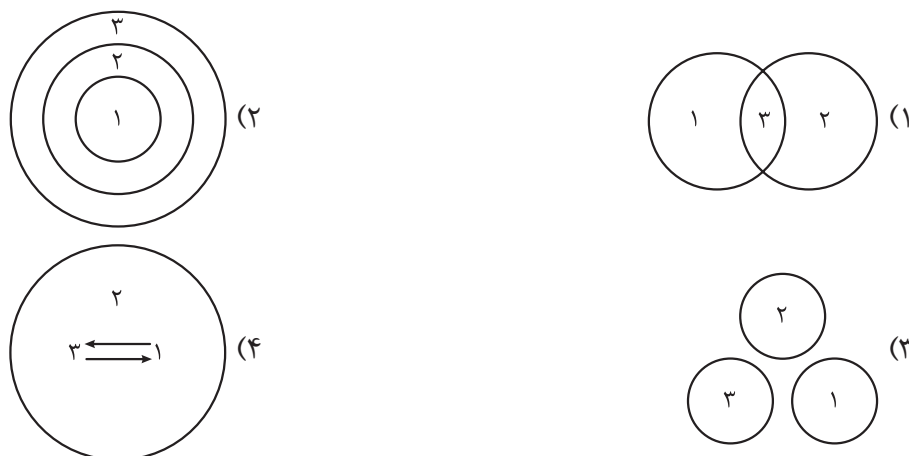
- (۱) جغرافیایی که محسوس شده باشد گفته می‌شود که عارضه‌ای انسان‌ساخت نیست
- (۲) جغرافیایی که محسوس شده باشد گفته می‌شود که می‌تواند انسان‌ساخت باشد
- (۳) طبیعی که محسوس شده باشد گفته می‌شود که عارضه‌ای انسان‌ساخت نیست
- (۴) طبیعی که نامحسوس شده باشد گفته می‌شود که می‌تواند انسان‌ساخت باشد

۶۸- بررسی موارد ذکر شده در کدام گزینه به ترتیب در حوزه «هواشناسی» و «جغرافیای اقتصادی» صورت می‌گیرد؟

- (۱) تأثیر افزایش ارتفاع بر کاهش دما - تولید، توزیع و مصرف کالاها و خدمات، نظام اقتصادی و عرضه و تقاضا
- (۲) تأثیر افزایش دما بر کاهش منابع آب - چگونگی معیشت گروه‌های انسانی در مکان‌های مختلف متناسب با محیط زندگی شان
- (۳) تأثیر افزایش دما بر کاهش منابع آب - تولید، توزیع و مصرف کالاها و خدمات، نظام اقتصادی و عرضه و تقاضا
- (۴) تأثیر افزایش ارتفاع بر کاهش دما - چگونگی معیشت گروه‌های انسانی در مکان‌های مختلف متناسب با محیط زندگی شان

۶۹- کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟

(۱) محیط طبیعی   (۲) محیط جغرافیایی   (۳) محیط انسانی

۷۰- پاسخ درست پرسش‌های زیر در کدام گزینه آمده است؟

الف) کدام مورد به ترتیب مربوط به عملکرد مثبت و منفی انسان در نواحی کوهستانی است؟

ب) کدام مورد در خصوص تعامل انسان با محیط طبیعی مربوط به دهه‌های اخیر است؟

- (۱) تولید برق آبی، گسترش مناطق مسکونی در مناطق مرتفع - گسترش میزان دسترسی انسان به محیط طبیعی
- (۲) گسترش مناطق مسکونی در مناطق مرتفع، تولید برق آبی - بهره‌مندی از محیط به کمک هوش و استعداد خود
- (۳) تولید برق آبی، گسترش مناطق مسکونی در مناطق مرتفع - تغییر محیط طبیعی و تبدیل آن به محیط جغرافیایی
- (۴) گسترش مناطق مسکونی در مناطق مرتفع، تولید برق آبی - بهره‌برداری از اعماق زمین به کمک فناوری

منطق دهم

۷۱- کدام گزینه به عنوان مثالی برای تحقق هدف و غایت دانش منطق مناسب تر است؟

- (۱) در استدلال‌های قیاسی نمی‌توان از دو قضیهٔ سالبه نتیجه‌گیری کرد.
- (۲) در تعریف مفاهیم پیچیده باید از یک تعریف همه‌شمول و مطلق خودداری کنیم.
- (۳) برای دوری از خطای اندیشه باید نسبت به قواعد تعریف و استدلال آگاهی پیدا کنیم.
- (۴) نباید برای پیشبرد اهداف خود در مقابل مخاطب، از استدلال‌های فریب‌دهنده استفاده کنیم.

۷۲- نمی‌توان دربارهٔ منطق‌دانان گفت .....

- (۱) به راه‌های جلوگیری از مغالطات می‌پردازند
- (۲) به خطاها و لغزش‌های ذهن دچار نمی‌شوند
- (۳) به دنبال مشخص کردن قواعد اندیشیدن هستند
- (۴) به بررسی و دسته‌بندی مغالطه‌ها می‌پردازند

۷۳- چرا همهٔ ما انسان‌ها به یادگیری علم منطق نیازمندیم؟

- (۱) ما با فکر کردن و اندیشیدن زندگی می‌کنیم.
- (۲) همهٔ ما انسان‌ها در معرض خطاهای ذهن هستیم.
- (۳) نمی‌توان بدون مطالعهٔ دانش منطق تفکر کرد و اندیشید.
- (۴) قواعدی که منطق‌دانان ابداع کرده‌اند، در اندیشیدن ما مؤثرند.

۷۴- کدام گزینه شرط اصلی تحقق هدف و غایت دانش منطق است؟

- (۱) آشنایی با مغالطات و لغزش‌های ذهنی
- (۲) تأکید بر آموزش شیوهٔ درست اندیشیدن
- (۳) عدم پیشبرد محتوای علوم تجربی گوناگون
- (۴) تمرین و تکرار برای تسلط بر فنون منطقی

۷۵- کدام مورد دربارهٔ دانش منطق درست است؟

- (۱) برای تشخیص سریع‌تر مغالطات باید منطق را به کار ببریم.
- (۲) منطق همانند شاقول بتایی است که مصالح علوم را تأمین می‌کند.
- (۳) کاربردی بودن منطق به این معناست که در زندگی روزمرهٔ انسان کاربرد دارد.
- (۴) ابزاری بودن منطق به این معناست که منطق صرفاً محتوای علوم را بررسی می‌کند.

۷۶- کدام گزینه عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«منطق را می‌توان به ..... تشبیه کرد که .....»

- (۱) شاقول بتایی - باعث پیشبرد محتوای علوم دیگر نمی‌شود
- (۲) دوچرخه‌سواری - مطالعه و یادگیری نقشی در تسلط بر آن ندارد
- (۳) علم پزشکی - به دنبال از بین بردن تمامی بیماری‌ها و خطاهای اندیشهٔ انسان است
- (۴) سیستم‌های کنترلی خودرو - منطق صرفاً مسئول تأمین دانش و محتوای خودش است، نه سایر دانش‌ها

۷۷- در متن زیر چند تصدیق دیده می‌شود؟

«اگر حقیقت فلسفی واحد است، باید بتوان در میان افکار فلاسفهٔ بزرگ - به‌ویژه افلاطون و ارسطو - توافقی پدید آورد. در بزرگ‌بودن افلاطون و ارسطو شکی نیست و آن‌ها از اساطیر تاریخ فلسفه محسوب می‌شوند. آن‌چه ذهن فارابی را به خود مشغول می‌داشت، این بود که وقتی غایت و هدف این دو حکیم بزرگ، بحث دربارهٔ حقیقتی یکتا بوده است، چگونه ممکن است در آرا و افکار، با هم اختلاف داشته باشند؟»

- (۱) دو مورد (۲) سه مورد (۳) چهار مورد (۴) پنج مورد

۷۸- کدام عبارت درست است؟

- (۱) براساس انواع علم و دانش انسان، موضوع منطق به دو دسته تقسیم می‌شود.
- (۲) اهتمام به تمرین و ممارست در علم منطق، باعث افزایش دقت و مهارت در توسعه علوم خواهد شد.
- (۳) منطق مانند سیستم‌های کنترلی خودرو است که باعث پیشبرد محتوای علوم گوناگون خواهد شد.
- (۴) در تصویری مانند «خداوند» که امری واقعی است، مفهوم «وجودداشتن» در ضمن تصور موجود است.

۷۹- کدام عبارت تعریف محسوب می‌شود؟

- (۱) یادگیری ریاضیات زمینه‌ساز بهبود قدرت استدلال است.
- (۲) استفاده از مقدمات تجربی برای اقامه یک استدلال فلسفی
- (۳) با استفاده از ماسک از شیوع ویروس‌های فراگیر جلوگیری کنید.
- (۴) به دولت مالیات می‌دهیم تا باعث پیشرفت سطح خدمات عمومی شویم.

۸۰- کدام عبارت می‌تواند در جایگاه مقدمه یک استدلال واقع شود؟

- (۱) سرچشمه‌ها و اصول فلسفه اسلامی
- (۲) نخستین کسی که به مبانی فقه آشنا بود.
- (۳) چرا باید به این نقد توجه داشته باشیم؟
- (۴) فارابی دین را موضوع مطالعه قرار داد.

اقتصاد دهم

۸۱- خانم فرهود مدیر یک شرکت تولیدی است. او به عنوان یک کارآفرین موفق از میزان ریسک‌پذیری مناسبی برای راه‌اندازی فعالیت‌های اقتصادی جدید برخوردار است؛ بنابراین او پس‌انداز و خوش‌نامی‌اش را با ..... و ..... به میدان می‌آورد.

- (۱) شجاعت - تدبیر
(۲) واقع‌بینی - اشتیاق
(۳) انضباط - پایداری
(۴) شجاعت - اشتیاق

۸۲- در صورتی که مجموع سود، درآمد و هزینه یک بنگاه اقتصادی، ۳۵ میلیون تومان باشد، درآمد بنگاه چند میلیون تومان است؟

- (۱) ۱۳ / ۵ میلیون تومان
(۲) ۷ میلیون تومان
(۳) ۱۷ / ۵ میلیون تومان
(۴) ۴ میلیون تومان

۸۳- تولیدکننده‌ای سعی دارد هزینه تولید خود را بدون این‌که از میزان تولید کم شود، کاهش دهد. او باید کدام‌یک از موارد زیر را به منظور کاهش هزینه‌ها در نظر بگیرد؟

- (۱) افزایش درآمد، افزایش بهره‌وری، ریسک‌پذیری مناسب
(۲) صرفه‌جویی در مواد اولیه و انرژی، افزایش بهره‌وری، جلوگیری از ریخت‌وپاش‌ها و پرهیز از استخدام نیروی کار غیر لازم
(۳) جلوگیری از ریخت‌وپاش به همراه افزایش درآمد و پرهیز از استخدام نیروی کار لازم
(۴) افزایش درآمد از طریق قیمت مناسب و ایجاد بازار مناسب و خوب برای فروش محصولات

۸۴- گزینه مناسب را انتخاب کنید.

در پایان تولید همه ..... هر چه باشد به ..... می‌رسد و اگر کل محصول و قیمت افزایش یابد، حتماً ..... زیاد می‌شود.

- (۱) محصول و درآمد - صاحب یا صاحبان کار - درآمد
(۲) محصول، سود و هزینه‌ها - صاحبان کسب‌وکار - سود
(۳) محصول، سود و زیان - صاحب یا صاحبان کار - درآمد
(۴) سود و زیان - تولیدکننده - سود

۸۵- با توجه به زیان ۵۲۸,۰۰۰,۰۰۰ تومانی سالانه یک بنگاه اقتصادی با ۱۲ کارگر و تولید سالیانه ۴۰,۰۰۰ واحد کالا هر کدام به ارزش ۳۰,۰۰۰ تومان، هزینه خرید مواد اولیه ماهانه چه قدر است؟

۱	اجاره‌بهای ماهیانه کارگاه تولیدی	۲۲,۰۰۰,۰۰۰ تومان
۲	حقوق متوسط ماهیانه هر فرد کارمند اداری و تولیدی	۴,۰۰۰,۰۰۰ تومان
۳	هزینه مالیات سالانه	۲۵٪ حقوق سالیانه تمام کارگران

- (۱) ۷۴۴,۰۰۰,۰۰۰ تومان
(۲) ۶۲,۰۰۰,۰۰۰ تومان
(۳) ۷۷۴,۰۰۰,۰۰۰ تومان
(۴) ۶۴,۰۰۰,۰۰۰ تومان

۸۶- کدام گزینه با مفهوم «کارآفرینی کار چندان آسانی نیست» مرتبط است؟

- (۱) کاهش احتمال شکست و تیزبینی
- (۲) محاسبه ریسک‌پذیری، درآمد و هزینه‌ها و سازمان‌دهی
- (۳) مراقبت از کسب‌وکارها
- (۴) محاسبه ریسک‌پذیری و سود

۸۷- درست یا نادرست بودن عبارتهای زیر در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- (الف) کار در شیرینی‌فروشی یک دوست نمونه‌ای از کارآفرینی می‌باشد.
- (ب) عوارض شهرداری می‌تواند به عنوان یکی از هزینه‌های تولید محسوب شود.
- (ج) امروزه در ایران ۴۰ درصد مردم از شبکه‌های اجتماعی استفاده نمی‌کنند.
- (د) امروزه افراد به وسیله حرکت با چشم باز و بر مبنای شناخت محیط اطراف خود، می‌توانند قدم به قدم از سطوح ابتدایی کار به درجه‌های بالا دست پیدا کنند.

- (۱) (الف درست / ب درست / ج درست / د نادرست)
- (۲) (الف درست / ب نادرست / ج نادرست / د درست)
- (۳) (الف نادرست / ب درست / ج نادرست / د نادرست)
- (۴) (الف نادرست / ب درست / ج درست / د نادرست)

۸۸- چه تعداد از عبارتهای زیر درست می‌باشد؟

- (الف) پولی که شما برای تولید صرف می‌کنید هزینه‌های تولید است.
  - (ب) نظم و انضباط از خصوصیات و ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق از نوع پرانگیزه است.
  - (ج) کمباین از جمله سرمایه‌های فیزیکی منابع تولید می‌باشد.
  - (د) تدریس پیانو در یک آموزشگاه موسیقی نمونه‌ای از کارآفرینی می‌باشد.
- (۱) ۱   (۲) ۲   (۳) ۳   (۴) ۴

۸۹- مهرزاد به تازگی از رشته مدیریت فارغ‌التحصیل شده است و قصد دارد به عنوان کارآفرین فعالیت اقتصادی داشته باشد.

- (الف) او باید شجاعتی برای ..... داشته باشد.
- (ب) اما متأسفانه در برخی از موارد توانایی حل مسائل مربوط به بازاریابی را ندارد.
- (ج) البته می‌تواند خود را با شرایط بازار وفق دهد و به عنوان یک مدیر نیروی انسانی، سرمایه‌های فیزیکی و مالی را مدیریت و هماهنگ کند.

کدام گزینه در مورد مهرزاد صحیح است؟

- (۱) (الف) شروع یک سرمایه‌گذاری جدید / ب) پرانگیزه نیست. / ج) یادگیرنده و سازمان‌دهنده است.
- (۲) (الف) نوآوری / ب) تیزبین نیست. / ج) یادگیرنده و سازمان‌دهنده است.
- (۳) (الف) شروع یک فعالیت جدید / ب) پرانگیزه نیست. / ج) سازمان‌دهنده است.
- (۴) (الف) شروع یک کسب‌وکار جدید / ب) نمی‌تواند تصمیم مناسب اتخاذ کند. / ج) یادگیرنده است.

۹۰- افرادی که از مسئولیت‌های خود در کسب‌وکار شانه خالی می‌کنند و در واقع حقوق دیگران را پایمال می‌کنند، چگونه امورشان را می‌گذرانند؟

- (۱) با رشوه‌دادن و رشوه‌گرفتن و رباخواری
- (۲) با احتکار کالاهای مورد نیاز مردم در مواقع ضروری و گران‌فروختن آن‌ها
- (۳) با از پای در آوردن افرادی که می‌خواهند با آن‌ها وارد رقابت اقتصادی شوند.
- (۴) استفاده از رانت‌ها و موقعیت‌هایی که با فریب و ظاهرسازی به دست می‌آورند.

پاسخ‌نامه تشریحی آزمون را ساعت ۱۶ از صفحه
شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.

azmoon.kheilisabz.com

اساتید، مشاوران و دانش‌آموزان گرامی؛
نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سؤالات این آزمون را می‌توانید
از طریق آیدی @Kheilisabz_edit در همه پیام‌رسان‌ها با ما به اشتراک بگذارید.

دانشود رایگان تمام آزمون های آزمایشی

در کانال تلگرام ما :

آزمونها آزمایشتی

t.me/Azmoonha_Azmayeshi

سازمان پژوهش و آموزش کشور

سند

گزینه دو
مؤسسه آموزشی فرهنگی

شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان سنجش آموزش کشور

آکا

زبختار

خدیجه
آزمون

کانون
فرهنگی
آموزش
قلم چی

آزمونهای سراسری
گاج

join us ...

باسخ نامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

مرحله سوم

پایه دهم

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

تاریخ برگزاری: ۲۵/مهر/۱۴۰۴

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	مسعود شفیعی
زبان و ادبیات فارسی	مهدی نظری قهرودی
علوم اجتماعی	الهام رضایی
زبان عربی	اسرافیل قربان پور
تاریخ	عارف گلی وری
جغرافیا	زهره فروغی هریس - بهروز یحیی
منطق	نیما جواهری
اقتصاد	نوشین خدایی نیا

نام درس	مستعمل درس	گزینشگر	مؤلف پاسخ نامه	کارشناسان علمی	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	مسعود شفیعی	مسعود شفیعی	علیرضا کاظمی بقا	علی شهرابی	شقایق راهبریان پگاه نادری آسیابر
زبان و ادبیات فارسی	مهدی نظری قهرودی	مهدی نظری قهرودی	مهدی نظری قهرودی	نگار کاتبی	صادق محرمی
علوم اجتماعی	فروغ نجمی تیموریان	فروغ نجمی تیموریان	فروغ نجمی تیموریان	فرناز سلیمانی	علی سلوکی آزاده میرزائی
زبان عربی	اسرافیل قربان پور	اسرافیل قربان پور	اسرافیل قربان پور	پروانه حسینی فرد	مریم آقایی
تاریخ	عارف گلی وری	عارف گلی وری	عارف گلی وری	بهروز یحیی	کیان کیانی دوست واقع
جغرافیا	مریم صالحی	مریم صالحی	مریم صالحی	بهروز یحیی	کیانا یوسف زاده
منطق	نیما جواهری	نیما جواهری	نیما جواهری	کیانا زندمهر	محمد مهدی بادامه
اقتصاد	علی محسنی	علی محسنی	علی محسنی	رؤیا غفاری ساری قیه	ریحانه سادات هاشمی

سرپرست محتوایی: فاطمه آقاجانپور

مشاور محتوایی: مریم صالحی

مسئول پروژه: فرناز سلیمانی

آزمون آزمائشی خیلی سبز

سرپرست تولید	الناز علی یاری زاده
ویراستاران فنی	نیلوفر اعتمادی - نیوشا پیمان - هدیه خسروی الهه صفری - زهرا صفری - فاطمه علی اکبری زهرا فرهادی مهر - مهر آسا قدیری - محیا غنی فرد نادره ناز آوری - ساعده نمازی
رسام	مونا آندستا ندا فخاری سارا گنجی آزادپور
صفحه آرایی	صدف امام - مریم حسین زاده سپیده سخائی - الهام سهرابی - طاهره صادق نژاد مائده صبری - نیلوفر فرخجسته - فاطمه قیاسوند مهدیه گل پور - دریا لطفی

۱ ثلث عددی به علاوه هفت، برابر نصف تفاضل آن عدد از ۱ است. آن عدد کدام است؟

$$۱۲ \text{ (۴)}$$

$$-۳ \text{ (۳)}$$

$$\frac{-۳۹}{۵} \text{ (۲)}$$

$$-۸ \text{ (۱)}$$

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۱

درس Box

معادل ریاضی برخی از عبارتهای فارسی به صورت زیر است:

$$\frac{۱}{۴}x \text{ یا } \frac{x}{۴} \rightarrow \text{ربع یک عدد} \quad \frac{۱}{۳}x \text{ یا } \frac{x}{۳} \rightarrow \text{ثلث یک عدد} \quad \frac{۱}{۲}x \text{ یا } \frac{x}{۲} \rightarrow \text{نصف یک عدد}$$

$$\frac{۱}{۵}x \text{ یا } \frac{x}{۵} \rightarrow \text{خمس یک عدد} \quad b - a \rightarrow \text{تفاضل } a \text{ از } b$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: عدد مورد نظر را x می گیریم، ثلث آن به علاوه هفت به صورت $\frac{x}{۳} + ۷$ نوشته می شود، تفاضل آن عدد از ۱ هم به صورت $۱ - x$ است، پس یک معادله به صورت زیر تشکیل می دهیم:

$$\underbrace{\frac{x}{۳} + ۷}_{\text{ثلث آن به علاوه هفت}} = \underbrace{۱ - x}_{\text{نصف تفاضل آن از ۱}} \Rightarrow \frac{x}{۳} + ۷ = \frac{۱}{۲}(۱ - x)$$

گام دوم: حال معادله به دست آمده را حل می کنیم:

$$\frac{x}{۳} + ۷ = \frac{۱}{۲}(۱ - x) \xrightarrow{\text{دو طرف ضرب در ۶}} ۶\left(\frac{x}{۳} + ۷\right) = ۳(۱ - x)$$

$$\Rightarrow ۲x + ۴۲ = ۳ - ۳x \Rightarrow ۲x + ۳x = ۳ - ۴۲ \Rightarrow ۵x = -۳۹ \Rightarrow x = \frac{-۳۹}{۵}$$

معادله ریاضی عبارت توصیفی «سه برابر پول شخصی به اضافه نصف آن ۲۸۰۰۰ تومان می شود» کدام است؟

(سوال ۲ قسمت ۱) - امتحان نهایی فردار ۱۴۰۳

$$\frac{۳x}{۲} + x = ۲۸۰۰۰ \text{ (ب)}$$

$$\frac{۳x}{۲} + x = ۱۴۰۰۰ \text{ (د)}$$

$$۳x + \frac{x}{۲} = ۲۸۰۰۰ \text{ (الف)}$$

$$۳x + \frac{x}{۲} = ۱۴۰۰۰ \text{ (ج)}$$

امتحان
نهایی

۲ جواب معادله $x^2 - 5x = (x+2)^2$ کدام است؟

$-\frac{9}{4}$ (۴)

$-\frac{4}{9}$ (۳)

$\frac{5}{4}$ (۲)

$\frac{4}{5}$ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۱

درس Box

اتحاد مربع دو جمله‌ای به شکل زیر است:

$$(a+b)^2 = a^2 + 2ab + b^2$$

$$(a-b)^2 = a^2 - 2ab + b^2$$

گام اول: سمت چپ معادله را با توجه به اتحاد مربع دو جمله‌ای باز می‌کنیم و سپس جملات را مرتب می‌کنیم:

$$(x+2)^2 = x^2 - 5x \Rightarrow x^2 + 4x + 4 = x^2 - 5x$$

$$\xrightarrow{\text{همه جملات را به یک طرف می‌بریم}} x^2 - x^2 + 4x + 5x + 4 = 0 \Rightarrow 9x + 4 = 0$$

گام دوم: حال جواب معادله ساده‌شده به صورت زیر است:

$$9x + 4 = 0 \Rightarrow 9x = -4 \Rightarrow x = -\frac{4}{9}$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۳ اگر $x = 2$ جواب معادله $\frac{3x+2a}{x-a} = 18$ باشد، a کدام است؟

$\frac{3}{2}$ (۴)

$\frac{3}{4}$ (۳)

$\frac{2}{3}$ (۲)

$\frac{1}{2}$ (۱)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: $x = 2$ جواب معادله است، آن را در معادله جای گذاری می کنیم:

$$\frac{3(2)+2a}{2-a} = 18 \Rightarrow \frac{6+2a}{2-a} = 18$$

گام دوم: حال به یک معادله برحسب a رسیده ایم، به کمک «طرفین وسطین» خواهیم داشت:

$$\frac{6+2a}{2-a} = 18 \xrightarrow{\text{طرفین وسطین}} 18(2-a) = 6+2a \Rightarrow 36-18a = 6+2a \Rightarrow 20a = 30$$

$$\Rightarrow a = \frac{30}{20} \Rightarrow a = \frac{3}{2}$$

جواب بزرگ‌تر معادله $(x+2)^2 = (2x-1)^2$ ، چند برابر جواب کوچک‌تر آن است؟

۹ (۴)

۹ (۳)

۳ (۲)

۳ (۱)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۲

درس Box

روش کلی حل معادله درجه دوم

برای حل معادله درجه دوم $ax^2 + bx + c = 0$ به صورت زیر عمل می‌کنیم:

(۱) دلتای (Δ) معادله را از فرمول زیر به دست می‌آوریم:

$$\Delta = b^2 - 4ac$$

(۲) اگر دلتا مثبت باشد، جواب‌های معادله، به صورت زیر به دست می‌آیند:

$$x_1 = \frac{-b + \sqrt{\Delta}}{2a} \quad \text{و} \quad x_2 = \frac{-b - \sqrt{\Delta}}{2a}$$

گام اول: با توجه به اتحاد مربع دو جمله‌ای، سمت چپ و راست معادله را باز می‌کنیم:

$$4x^2 - 4x + 1 = x^2 + 4x + 4 \rightarrow 3x^2 - 8x - 3 = 0 \quad \text{همه را به یک طرف می‌بریم}$$

گام دوم: حال دلتای (Δ) معادله را به دست می‌آوریم:

$$\Delta = b^2 - 4ac \Rightarrow \Delta = \underbrace{(-8)^2}_{64} - \underbrace{4(3)(-3)}_{-36} = 64 - (-36) \Rightarrow \Delta = 100$$

گام سوم: جواب‌های معادله را به دست می‌آوریم:

$$x_1 = \frac{-b + \sqrt{\Delta}}{2a} = \frac{-(-8) + \sqrt{100}}{2(3)} = \frac{8 + 10}{6} = 3$$

$$x_2 = \frac{-b - \sqrt{\Delta}}{2a} = \frac{-(-8) - \sqrt{100}}{2(3)} = \frac{8 - 10}{6} = \frac{-2}{6} = \frac{-1}{3}$$

گام چهارم: جواب بزرگ‌تر معادله $x = 3$ و جواب کوچک‌تر $x = \frac{-1}{3}$ است، پس خواسته سؤال برابر است با:

$$\frac{3}{\frac{-1}{3}} = -9$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۵ اگر $x = \frac{1}{3}$ ، یکی از جواب‌های معادله $9x^2 - 9x + a = 0$ باشد، جواب دیگر آن کدام است؟

$-\frac{2}{3}$ (۴)

$\frac{2}{3}$ (۳)

-2 (۲)

2 (۱)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۲

Hint $x = \frac{1}{3}$ را در معادله جای‌گذاری کنید تا a به دست آید.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: ابتدا $x = \frac{1}{3}$ را در معادله $9x^2 - 9x + a = 0$ جای‌گذاری می‌کنیم تا a به دست آید:

$$9\left(\frac{1}{3}\right)^2 - 9\left(\frac{1}{3}\right) + a = 0 \Rightarrow 1 - 3 + a = 0 \Rightarrow -2 + a = 0 \Rightarrow a = 2$$

گام دوم: پس معادله به صورت $9x^2 - 9x + 2 = 0$ است، دلتا را به دست می‌آوریم:

$$\Delta = (-9)^2 - 4(9)(2) = 81 - 72 = 9 \Rightarrow \Delta = 9$$

گام سوم: جواب‌های معادله، به صورت زیر به دست می‌آید:

$$x_1 = \frac{-(-9) + \sqrt{9}}{2(9)} = \frac{9 + 3}{18} = \frac{12}{18} = \frac{2}{3}$$

$$x_2 = \frac{-(-9) - \sqrt{9}}{2(9)} = \frac{9 - 3}{18} = \frac{6}{18} = \frac{1}{3}$$

پس جواب دیگر معادله، $x = \frac{2}{3}$ است.

۶

اگر x_1 و x_2 جواب‌های معادله $x^2 - 4\sqrt{2}x + 6 = 0$ باشند به طوری که $x_1 < x_2$ ، در این صورت مقدار $2x_1^2 + x_2^2$ کدام است؟

۲۴ (۴)

۲۲ (۳)

۲۰ (۲)

۱۸ (۱)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۲

گام اول: ابتدا دلتا و سپس جواب‌های معادله $x^2 - 4\sqrt{2}x + 6 = 0$ را به دست می‌آوریم:

$$\Delta = \frac{(-4\sqrt{2})^2}{4} - \frac{4(1)(6)}{4} = 32 - 24 = 8 \Rightarrow \Delta = 8$$

$$x = \frac{-(-4\sqrt{2}) \pm \sqrt{8}}{2(1)} = \frac{4\sqrt{2} \pm 2\sqrt{2}}{2} = \frac{6\sqrt{2}}{2} = 3\sqrt{2}$$

$$x = \frac{-(-4\sqrt{2}) - \sqrt{8}}{2(1)} = \frac{4\sqrt{2} - 2\sqrt{2}}{2} = \frac{2\sqrt{2}}{2} = \sqrt{2}$$

گام دوم: $x_2 > x_1$ ، پس $x_2 = 3\sqrt{2}$ و $x_1 = \sqrt{2}$ ، در نتیجه خواسته سؤال برابر می‌شود با:

$$2x_1^2 + x_2^2 = 2(\sqrt{2})^2 + (3\sqrt{2})^2 = 4 + 18 = 22$$

یه‌چور دیگه

معادله داده‌شده به صورت زیر تجزیه می‌شود:

$$x^2 - 4\sqrt{2}x + 6 = 0 \xrightarrow{\frac{(-\sqrt{2}) + (-3\sqrt{2}) = -4\sqrt{2}}{(-\sqrt{2})(-3\sqrt{2}) = 6}} (x - \sqrt{2}) + (x - 3\sqrt{2}) = 0$$

$$\Rightarrow \begin{cases} x - \sqrt{2} = 0 \Rightarrow x = \sqrt{2} \\ x - 3\sqrt{2} = 0 \Rightarrow x = 3\sqrt{2} \end{cases}$$

ادامه حل، مانند گام دوم روش قبلی است.

۸

مجموعه جواب‌های معادله $x^3 - 5x^2 - 6x = 0$ کدام است؟

۷

{-۱, ۶} (۲)

{۱, -۶} (۱)

{۰, -۱, ۶} (۴)

{۰, ۱, -۶} (۳)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۲

از x در معادله فاکتور بگیرید.

Hint

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: ابتدا در معادله از x فاکتور می‌گیریم:

$$x^3 - 5x^2 - 6x = 0 \Rightarrow x(x^2 - 5x - 6) = 0 \Rightarrow \begin{cases} x = 0 \\ x^2 - 5x - 6 = 0 \end{cases}$$

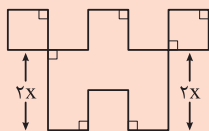
گام دوم: یکی از جواب‌های معادله $x = 0$ است، برای به دست آوردن جواب‌های دیگر، معادله $x^2 - 5x - 6 = 0$ را به کمک

تجزیه حل می‌کنیم:

$$x^2 - 5x - 6 = 0 \Rightarrow (x + 1)(x - 6) = 0 \Rightarrow \begin{cases} x + 1 = 0 \Rightarrow x = -1 \\ x - 6 = 0 \Rightarrow x = 6 \end{cases}$$

پس مجموعه جواب‌های معادله اصلی به صورت $\{0, -1, 6\}$ است.

در شکل زیر، طول تمام پاره خط‌ها به جز دو پاره خط مشخص شده برابر x است. اگر عدد مساحت شکل از دو برابر عدد محیط آن، 48 واحد کم‌تر باشد، مقدار بزرگ‌تر برای x کدام است؟

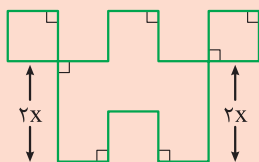
- (۱) $\frac{3}{2}$
(۲) ۲
(۳) ۳
(۴) ۴

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۲

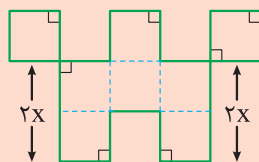
پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: محیط شکل داده شده از ۱۸ پاره خط کوچک و دو پاره خط به طول $2x$ تشکیل شده است، پس محیط آن برابر است با

$$\text{محیط} = 18(x) + 2(2x) = 18x + 4x = 22x$$

گام دوم: شکل مورد نظر از ۸ مربع به طول ضلع x تشکیل شده است، مساحت هر مربع کوچک x^2 است، پس مساحت کل شکل برابر است با:

$$\text{مساحت} = 8(x^2) = 8x^2$$

گام سوم: به گفته سؤال، مساحت شکل از دو برابر عدد محیط، 48 واحد کم‌تر است، پس:

$$8x^2 = 2(22x) - 48 \Rightarrow 8x^2 = 44x - 48 \Rightarrow 8x^2 - 44x + 48 = 0$$

گام چهارم: حال معادله به دست آمده را به کمک تجزیه حل می‌کنیم:

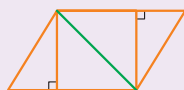
$$8x^2 - 44x + 48 = 0 \xrightarrow{\text{دو طرف تقسیم بر ۲}} 4x^2 - 22x + 24 = 0 \Rightarrow (2x)^2 - 11(2x) + 24 = 0$$

$$\xrightarrow{\text{تجزیه}} (2x - 3)(2x - 8) = 0 \Rightarrow \begin{cases} 2x - 3 = 0 \Rightarrow x = \frac{3}{2} \\ 2x - 8 = 0 \Rightarrow x = 4 \end{cases}$$

پس مقدار بزرگ‌تر برای x ، ۴ است.

در شکل زیر که از کنار هم قرار گرفتن ۴ مثلث یکسان تشکیل شده است، مساحت متوازی‌الاضلاع از مساحت هر مثلث قائم‌الزاویه ۳ واحد بیشتر است. اندازه قطر مربع کدام است؟

(سوال آنگاور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت اول)

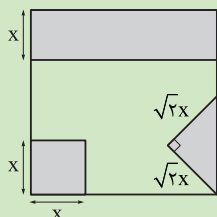

- (۲) $\sqrt{2}$
(۴) $\sqrt{3}$

- (۱) ۲
(۳) ۳

۹

از مربع زیر به ضلع ۶ cm، سه شکل مشخص شده بریده شده است. اگر مساحت شکل باقی مانده 16 cm^2 باشد، x کدام است؟

کدام است؟

۱ (۱)

$\frac{3}{2}$ (۲)

۲ (۳)

$\frac{5}{2}$ (۴)

مشاوره به تمرینات کتاب درسی و سؤالات مشابه آن‌ها توجه ویژه داشته باشید، چراکه همواره مورد توجه طراحان هستند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۲

مساحت مثلث قائم‌الزاویه برابر است با حاصل ضرب ضلع‌های قائم تقسیم بر ۲:

درس: Box

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: ابتدا مساحت شکل‌های بریده‌شده را به دست می‌آوریم:

$$\text{مساحت مستطیل بریده‌شده} = 6 \times x = 6x$$

$$\text{مساحت مربع بریده‌شده} = x \times x = x^2$$

$$\text{مساحت مثلث قائم‌الزاویه متساوی الساقین بریده‌شده} = \frac{\sqrt{2}x \times \sqrt{2}x}{2} = x^2$$

گام دوم: مساحت مربع بزرگ $6 \times 6 = 36 \text{ cm}^2$ است، مساحت شکل باقی مانده هم 16 cm^2 است، پس:

$$36 - 6x - x^2 - x^2 = 16 \Rightarrow 36 - 6x - 2x^2 = 16 \Rightarrow 2x^2 + 6x - 20 = 0$$

گام سوم: حال معادله به دست آمده را حل می‌کنیم:

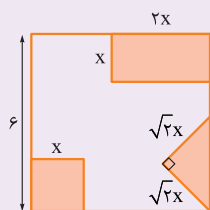
$$2x^2 + 6x - 20 = 0 \xrightarrow{\text{دوطرف تقسیم بر ۲}} x^2 + 3x - 10 = 0 \xrightarrow{\text{تجزیه}} (x + 5)(x - 2) = 0$$

$$\Rightarrow \begin{cases} x + 5 = 0 \Rightarrow x = -5 \times \\ x - 2 = 0 \Rightarrow x = 2 \checkmark \end{cases} \quad (x \text{ نمی‌تواند منفی باشد})$$

از مربعی به ضلع ۶ cm سه شکل زیر بریده شده است. مساحت باقی مانده 24 cm^2 است. طول ضلع کوچک

(ریاضی و آمار (۱) - تمرین ۲ صفحه ۲۱ کتاب درسی)

بریده شده چه قدر است؟

کتاب
درسی

۱۰ اگر $x = 2$ ، ریشه مضاعف معادله $(2x - k)^2 = a - 3$ باشد، مقدار $a + k$ کدام است؟

۵ (۲)

۴ (۱)

۷ (۴)

۶ (۳)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۲

اگر یک معادله درجه دوم پس از ساده شدن، به فرم $(x - m)^2 = 0$ درآید، دارای ریشه مضاعف $x = m$ خواهد بود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: با توجه به نکته، $a - 3$ برابر صفر است:

$$a - 3 = 0 \Rightarrow a = 3$$

گام دوم: معادله داده شده به صورت $(2x - k)^2 = 0$ درآمده است، $x = 2$ جواب معادله است، آن را جای گذاری می کنیم:

$$\underbrace{(2(2) - k)^2}_{4-k} = 0 \Rightarrow (4 - k)^2 = 0 \Rightarrow 4 - k = 0 \Rightarrow k = 4$$

گام سوم: خواسته سؤال برابر می شود با:

$$a + k = 3 + 4 = 7$$

کدام یک از گزینه‌های زیر، درباره مبانی تحلیل متن درست نیست؟

- ۱) هر چیزی که ذهن ما را به پویایی درآورد، متن است.
- ۲) متن، هر صدایی، بویی و مزه‌ای است که درک می‌شود و در همه این حالات به آن‌ها متن خواننداری یا شنیداری می‌گوییم.
- ۳) یکی از کاربردی‌ترین شیوه‌های برخورد با متن، بررسی آن در سه قلمرو زبانی، ادبی و فکری است.
- ۴) همه آثار مکتوب ادبی را می‌توان در یک نگاه کلی به دو بخش شعر و نثر تقسیم کرد.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

هر چیزی که ذهن ما را به پویایی درآورد، «متن» است. هنگامی که از متن سخن می‌گوییم، منظورمان فقط نوشته‌های روی کاغذ و داخل کتاب نیست. هر صدایی که می‌شنویم، هر بویی که حس می‌کنیم، هر رویدادی که می‌بینیم، هر مزه‌ای که می‌چشیم و هر چیزی که لمس می‌کنیم، همگی متن به شمار می‌آیند. متن اگر خوانده شود، به آن متن «خوانداری» یا «شنیداری» می‌گوییم.

عبارت گزینه (۲) آمیخته‌ای از اطلاعات درست و غلط است. این که «متن هر صدایی، بویی و مزه‌ای است که درک می‌شود.» درست است، اما این که «در همه این حالات به آن‌ها، متن خوانداری یا شنیداری می‌گوییم.» نادرست است؛ زیرا متن خوانداری و شنیداری به معنی متنی است که خوانده و شنیده می‌شود، نه همه حالات و انواع متن.

همان‌طور که در پاسخ تشریحی خواندی، گاهی دلیل نادرستی یک گزینه، این است که هم اطلاعات درست و هم اطلاعات نادرست در گزینه وجود دارد. در این حالت، خواندن بخش درست گزینه ممکن است باعث شود به بخش نادرست آن، خوب دقت نکنیم و این گزینه را درست تصور کنیم.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گول نخوری ✗

کدام گزینه دربارهٔ «خوانش» اطلاعات نادرستی می‌دهد؟

- ۱) نخستین گام در رویارویی با یک متن، خواندن دقیق آن متن است.
- ۲) پس از خوانش، نگاهی کلی به متن از آغاز تا انجام، برای کشف لحن و آهنگ ضروری است.
- ۳) پس از شناسایی لحن مناسب با حال و هوای اثر، خواندن اتفاق می‌افتد.
- ۴) لازم است تمام اثر، یکباره و بی‌گسست خوانده شود تا درک ارتباط طولی و فهم محتوایی دچار اختلال نشود.

مشاوره در چنین پرسش‌هایی لازم است به عین عبارات کتاب درسی با تمام جزئیاتش توجه کنیم. دستکاری کردن یک عبارت درست از کتاب، می‌تواند کاملاً معنی آن را تغییر دهد.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

برخلاف چیزی که در گزینهٔ (۲) آمده، نگاهی کلی به متن از آغاز تا پایان، باید «پیش از خوانش» اتفاق بیفتد، نه پس از آن؛ یعنی اول لازم است به متن، یک نگاه کلی بدون دقت در جزئیات بیندازیم و بعد برویم به سراغ خوانش متن.

✓ پاسخ خیلی تشریحی

با توجه به ابیاتی که در ادامه می‌بینید، این شعر دارای چگونه لحنی است؟

«به دام افتاد روباهی سحرگاه
که گر صیاد بیند هم‌چنینم
به روبه‌بازی اندیشید در راه
دهد حالی به گازر پوستینم
پس آن‌گه مرده کرد او خویشتن را
ز بیم جان فروافکنند تن را»

(۲) لحن گفت‌وگو

(۱) لحن حماسی

(۴) لحن طنز

(۳) لحن روایی - داستانی

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

لحن شعر در ادبیات فارسی، گسترده و گوناگون است؛ مانند انواع لحن‌های حماسی، تعلیمی، توصیفی، لحن روایی - داستانی، میهنی، طنز، گفت‌وگو (مناظره)، ستایشی، مدحی و مناجات. هر کدام از این لحن‌ها نشان می‌دهند که شعر را چه‌طور، با چه رویکرد و با چه آهنگ و احساسی باید خواند.

شعر مورد سؤال، با توجه به موضوعش، باید با لحن «روایی - داستانی» خوانده شود؛ یعنی جمله‌ها، تعبیرها، مصراع‌ها و بیت‌ها همگی در خدمت تعریف کردن یک داستان و روایت هستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام شخصیت ادبی زیر، کتابی عرفانی با عنوان «الهی نامه» دارد؟

۱) جلال الدین محمد مولوی

۲) ابوسعید ابوالخیر

۳) عطار نیشابوری

۴) حافظ شیرازی

مشاوره نام کتاب الهی نامه و سراینده آن، عطار نیشابوری، در درس یکم و در پایان شعر به دام افتادن روباه که از الهی نامه انتخاب شده، آمده است. خیلی مهم است که این طور مطالب کتاب درسی را که ظاهراً جزئی و بی اهمیت به نظر می رسند، کاملاً جدی بگیرید و اطلاعات آن را به خاطر بسپارید.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

برخی از شاعران و شخصیت های ادبی در طول تاریخ ادبیات، کتابی با نام الهی نامه داشته اند و عطار نیشابوری از آن دسته است. افراد دیگر که در سایر گزینه ها نام برده شده اند، همگی از شخصیت های ادبی و عرفانی هستند.

پاسخ خیلی تشریحی

۱۵ در بیت «چو صیاد آمد او را مرده پنداشت / نمی یارست روبه را کم انگاشت» کدام ویژگی به چشم نمی خورد؟

(۱) سادگی زبان شعر و کوتاهی جملات

(۲) کمی واژگان غیرفارسی

(۳) وجود واژگان کهن

(۴) حضور آشکار استعاره

مشاوره یکی از مهم‌ترین سوالات درباره تحلیل یک اثر ادبی و ویژگی‌های زبانی، ادبی و فکری یک متن، پیدا کردن مصداق این ویژگی‌ها در خود متن است؛ یعنی کاربرد ویژگی‌ها را نشان بدهیم، نه این‌که فقط آن‌ها را حفظ کنیم!

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ویژگی‌های نام‌برده در گزینه‌های (۱)، (۲) و (۳)، از ویژگی‌های مربوط به قلمرو زبانی است و همگی هم درست هستند. گزینه (۴)، یک ویژگی ادبی است که در بیت وجود ندارد. بیت، صرفاً دارای یک توصیف داستانی ساده است و استعاره ندارد. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): سادگی زبان شعر و کوتاهی جملات: جمله‌ها کوتاه‌اند و زبان آن‌ها اصلاً پیچیده نیست.

گزینه (۲): کمی واژگان غیرفارسی: تنها واژه غیرفارسی بیت، «صیاد» است که یک کلمه عربی است.

گزینه (۳): وجود واژگان کهن: فعل «یارستن» به معنی «توانستن»، یک فعل کهن است که در زبان فارسی گذشته، کاربرد داشته است.

برای هر یک از ابیات ستون «الف» ویژگی زبانی مناسب را از ستون «ب» انتخاب کنید.

(سوال ۳۷ - امتحان نهایی فروردین ۱۴۰۳)

«الف»	«ب»
الف) مهتری گربه کام شیر در است شو خطر کن ز کام شیر بجوی	(۱) کاربرد کلمات کهن
ب) چون بُناگوش نیکوان شد باغ از گل سیب و از گل بادام	(۲) کاربرد دو حرف اضافه برای یک متمم
ج) که گر صیاد ببند هم‌چنینم دهد حالی به گاؤر پوستینم	(۳) تفاوت تلفظ واژگان در مقایسه با امروز

۱۶ با توجه به ابیات زیر، کدام گزینه نادرست است؟

«به دل روباه گفتا ترک غم گیر
به دل می‌گفت با دل نیست بازی
بگفت این و به صد دستان و تزویر
بجست از دام همچون از کمان تیر»

مشاوره در این قبیل سؤالات، گاهی بیت‌ها در گزینه‌ها یک‌به‌یک مورد تحلیل قرار می‌گیرند و گاهی هم گزینه‌ها، ویژگی مشترکی در همه ابیات را بررسی می‌کنند.

- ۱) در بیت نخست، کاربرد کنایه دیده می‌شود.
- ۲) در بیت دوم، نمونه‌ای از «ترکیب‌سازی» به چشم نمی‌خورد.
- ۳) در بیت سوم، وجود «ب» آغازین در ابتدای فعل‌های ماضی، نشان‌دهنده کاربرد تاریخی دستور است.
- ۴) قرارگرفتن قافیه در پایان هر دو مصراع نشان می‌دهد که قالب شعر «مثنوی» است.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

برخلاف گزینه ۲)، در بیت دوم، نمونه‌ای از ترکیب‌سازی به چشم می‌خورد: حیل‌سازی بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه ۱): کنایه در بیت نخست: ترک غم گرفتن، کنایه از غمگین نبودن
- گزینه ۳): کاربرد تاریخی دستور به دلیل «ب» آغازین در بیت سوم: بگفت، بجست
- گزینه ۴): قالب «مثنوی»: قافیه‌ها: غم و کم / بازی و حیل‌سازی / تزویر و تیر

متن زیر در مورد دسته‌بندی انواع ادبی است. در این متن، چند مورد غلط وجود دارد؟

«قدیم‌ترین طبقه‌بندی انواع ادبی در روم باستان صورت گرفته است. آن‌ها از چهار نوع حماسی، غنایی، توصیفی و

تعلیمی سخن گفته‌اند. این تقسیم‌بندی بیشتر مبتنی بر نثر بود و جنبه محتوایی داشت.»

۳ (۲)

۴ (۱)

۱ (۴)

۲ (۳)

مشاوره این یکی از شکل‌های مهم طراحی سؤال در تاریخ ادبیات است. در این تیپ سؤال، نمی‌توان از روش رد گزینه استفاده کرد، بلکه لازم است به تک‌تک جمله‌ها و کلمات کلیدی و درستی یا نادرستی آن‌ها توجه کنید.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

شکل درست متن به این صورت است:

«قدیم‌ترین طبقه‌بندی انواع ادبی در یونان باستان صورت گرفته است. آن‌ها از چهار نوع حماسی، غنایی، نمایشی و تعلیمی سخن

گفته‌اند. این تقسیم‌بندی بیشتر مبتنی بر شعر بود و جنبه محتوایی داشت.»

در این عبارت، سه مورد خطا وجود دارد:

الف) نام محل و مبدأ قدیم‌ترین طبقه‌بندی انواع ادبی: یونان باستان

ب) نام انواع ادبی: حماسی، غنایی، نمایشی و تعلیمی (ادبیات توصیفی، دسته‌بندی جداگانه‌ای برای یکی از انواع ادبی نیست.)

ج) شعرمحور بودن تقسیم‌بندی یونانی‌ها: دسته‌بندی انواع ادبی را بیشتر، از روی ویژگی‌های شعر انجام دادند.

۱۸ نوع ویژگی در کدام گزینه از نظر زبانی، ادبی یا فکری بودن، متفاوت است؟

- ۱) کاربرد عبارت «نتوان دانست» در یک متن کهن
- ۲) نوشتن فعل «نیندیشید» به صورت «نه اندیشید»
- ۳) قرار گرفتن بیت‌ها در قالب مثنوی
- ۴) «کوتاه» و «قابل فهم» بودن جمله‌ها

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی قالب‌های شعری و از جمله، قالب مثنوی که در گزینه (۳) به آن اشاره شده، مربوط به قلمرو ادبی است. می‌دانیم در قالب مثنوی، آرایش قافیه‌ها به گونه‌ای است که در پایان هر دو مصراع یک بیت، قافیۀ جداگانه‌ای قرار می‌گیرد. گزینه‌های دیگر، همگی به قلمرو زبانی تعلق دارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): «نتوان دانست» یک عبارت فعلی است و اشاره به کاربرد آن در یک متن کهن، ویژگی زبانی است.
- گزینه (۲): جدانوشتن پیشوند نفی «ن» در فعل منفی که در گذشته رایج بوده، یک ویژگی زبانی است.
- گزینه (۴): بررسی ویژگی جمله‌ها، مثلاً کوتاه‌بودن و قابل فهم بودن آن‌ها، ویژگی زبانی است.

با توجه به متن زیر، کدام گزینه نادرست است؟ **۱۹**

«در این میان، بهتر بنگریست، هر دو پای، بر سر چهار مار بود که سر از سوراخ، بیرون گذاشته بودند. نظر بر قعر چاه افکند، اژدهایی سهمناک دید؛ دهان گشاده و افتادن او را انتظار می‌کرد. به سر چاه، التفات نمود. موشان سیاه و سپید، بیخ آن شاخ‌ها دائم می‌بریدند و او در اثنای این، تدبیری می‌اندیشید و خلاص خود را طریقی می‌جست. پیش خویش، زنبورخانه‌ای و قدری شهد یافت، چیزی از آن به لب بُرد، از نوعی در حلاوت آن مشغول گشت که از کار خود غافل ماند.»

- ۱) در این متن کهن، «شهد» به معنی عسل و «زنبورخانه» به معنی لانه زنبور به کار رفته است.
- ۲) جمع‌بستن واژه «موش» با نشانه جمع «ان»، نمونه‌ای از ویژگی‌های زبانی متن است.
- ۳) در بررسی قلمرو فکری، واژه‌های «شهد، زنبور و حلاوت» اجزایی از یک شبکه معنایی هستند.
- ۴) ضرورت حفظ هوشیاری و پرهیز از خوشی‌های زودگذر دنیا و توجه به گران‌بها بودن لحظات عمر، از پیام‌های این عبارت است.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

واژه‌های «شهد، زنبور و حلاوت»، اجزایی از یک شبکه معنایی هستند، اما کشف و معرفی شبکه معنایی مربوط به قلمرو ادبی است و نه قلمرو فکری. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): واژه «شهد» در این متن، به معنی عسل به کار رفته، اما امروزه به هرگونه شیرین‌ترین گفته می‌شود. «زنبورخانه» هم به معنی لانه زنبور است؛ امروز واژه «کندو» به عنوان معادل آن به کار می‌رود.

گزینه (۲): «موش» در متن، با «ان» جمع بسته شده است. امروز این واژه را با نشانه جمع «ها» جمع می‌بندیم.

گزینه (۴): پیام این عبارت، ناپایداری دنیا و دعوت به هوشیاری و پرهیز از خوشی‌های زودگذر دنیا و همین‌طور، گران‌بها بودن عمر است.

۲۰

واژه «قاتل» در کدام بیت کاربرد متفاوتی دارد؟

- (۱) می‌توان بردن به آسانی ز برگ لاله داغ
  - (۲) پیش از ایجاد، فنا آینه‌ما گردید
  - (۳) به خون ز لاله‌رخان پنجه که برتابیم؟
  - (۴) دلت خانه‌ی آرزو گشته است و زهر است آرزو
- خون ما را شستن از دامن قاتل مشکل است
چشم نگشوده‌ما بر رخ قاتل بستند
که در میانه عیان نیست دست قاتل ما
زهر قاتل را چرا با دل همی معجون کنی؟

مشاوره معنی واژه «قاتل» برای انسان و غیرانسان یکسان است: «کشنده»! چیزی که هست، کاربرد این کلمه است که باید ببینید در مورد آدمیزاد به کار برده شده یا چیزی مثل زهر و سم!

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

در این گزینه، واژه «قاتل» به معنی «کشنده»، در مورد غیرانسان (زهر) و در گزینه‌های دیگر برای انسان به کار رفته است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۲۱ شیوه خواندن فعل «جستن»، در کدام گزینه با بیت زیر یکسان است؟

- «بگفت این و به صد دستان و تزویر
 (۱) گاو بر گردن ایستاد به پای
 (۲) به جای خور و خواب کین جست و جنگ
 (۳) وی اندر شتاب و من اندر درنگ
 (۴) گفتی که بجوی تا بیابی
 بجست از دام، همچون از کمان، تیر»
 شیر چون گاو دید جست ز جای
 به جای بر دایه شیر و پلنگ
 همی جستمش تا کی آید به چنگ
 جستمیم و نیافتیم تدبیر

مشاوره در این سؤال، علاوه بر دانستن معانی متفاوت کلمات مشابه، درست خواندن کلمات اهمیت اساسی دارد. خوانش درست «جستن» را در هر گزینه با توجه به کلمات دوروبرش و موضوع بیت می توان فهمید. در گزینه (۲)، «کین»، در گزینه (۳)، ضمیر «ش» و در گزینه (۴)، «بجوی» و «نیافتیم» نشان می دهد که «جستن» باید به معنی «جست و جو کردن» باشد. در گزینه (۱)، «جستن» به معنی «رهاشدن» است و «ز جای» به تشخیص این موضوع کمک می کند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱

فعل «جستن» در بیت سؤال و گزینه (۱)، «جستن» خوانده می شود و به معنی «رهاشدن» است. در گزینه های دیگر، این فعل «جستن» خوانده می شود و به معنی «جست و جو کردن» است.

✓ پاسخ خیلی تشریحی

۲۲ از بیت «حدیث دل حدیثی بس شگفت است / همه عالم حدیث دل گرفته است» کدام نکته عمیق معرفتی فهمیده می شود؟

- ۱) اهمیت احادیثی با موضوع دل
- ۲) درگیری های پیش آمده بر سر خواسته های دل
- ۳) ضرورت تحمل دشواری ها در راه عشق
- ۴) ارزشمندی و فراگیربودن دل

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با توجه به بیت مورد سؤال، «شگفت بودن حدیث دل»، به معنی «ارزشمندی دل» است و این که «همه عالم حدیث دل گرفته است» به معنی «فراگیربودن دل» است.

بررسی سایر گزینه ها:

گزینه ۱: واژه «حدیث» در این گزینه به معنی «سخن» است و ربطی به احادیث، به معنی سخنان دینی از معصومین (ع) ندارد.

گزینه ۲: فعل «گرفتن» در مصراع دوم، با مفهوم «درگیری» در زبان امروز متفاوت است.

گزینه ۳: بیت، موضوعی عرفانی دارد و در آن به دشواری های راه عشق و ضرورت تحمل آن اشاره نشده است.

در گزینه های ۱)، ۲) و ۳)، در واقع، برداشت نادرست از ظاهر کلمات و عبارات بیت، باعث فهم نادرست مفهوم بیت مورد سؤال شده است. دقت کن که بعضی کلمات و تعبیرها در طول زمان معنی قبلی خود را از دست می دهند، مانند «حدیث» در بیت سؤال.

گول نخوری ✗

مفهوم بیت زیر، در کدام گزینه دیده می‌شود؟

- «هر که می‌خواهد که از سنجیده‌گفتاران شود
(۱) حذر کن ز نادان ده‌مرده‌گوی
(۲) حاکم خود باش و به دانش بسنج
(۳) زبان را در فسون گل چنان کرد
(۴) لذت دنیا و دین گوهر که می‌خواهد ببر
- بر زبان، بند گرانی از تأمل بایش»
چو دانا یکی گوی و پرورده گوی
هر چه کنی راست به معیار خویش
که بلب را زبان‌بند زبان کرد
غیر دیدارت نباشد در جهان مقصود من

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه (۱): توصیه به سنجیده سخن گفتن

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): دانایی ملاک سنجش انسان است.

گزینه (۳): زبان‌آوری و افسونگری

گزینه (۴): عاشق، تنها به دیدن معشوق می‌اندیشد.

برای پاسخ درست و مطمئن به سؤالات قرابت معنایی، نشانه‌های مشترک میان بیت سؤال و گزینه درست را پیدا کن. واژه‌های کلیدی، یک راهنمای بسیار مهم و مؤثرند، اما گاهی همین واژه‌های کلیدی به عنوان شباهت فریبنده به کار رفته‌اند. مراقب باش فریب غلط‌اندازها را نخوری! مثلاً واژه‌ها و عبارت‌های «سنج» (گزینه ۲)، «زبان‌بند» (گزینه ۳) و «هر که می‌خواهد» (گزینه ۴) موارد غلط‌اندازند، اما در گزینه (۱) مفهوم سنجیده‌گویی، مفهوم مشترک آن را با بیت سؤال نشان می‌دهد.

تیزبازی

کدام گزینه با عبارت زیر تناسب معنایی دارد؟

«چون بشناختم که آدمی، شریف‌تر خلاق است و قدر ایام عمر خویش نمی‌داند، در شگفت افتادم.»

عالم شب و ماه آسمانی ماییم	(۱) عالم جسم است و نور جانی ماییم
عالمی دیگر ببايد ساخت وز نو آدمی	(۲) آدمی در عالم خاکی نمی‌آید به دست
کز آن لعل شیرین شکاری نکرد	(۳) نگوید کسی شکر ایام عمر
من خود ز حیات در شگفتم	(۴) گر کشته شوم عجب مدارید

مشاوره برای درک مفهوم درست بیت و عبارت، باید جزئیات را کنار بگذارید و به پیام کلی متن برسید. این پیام ممکن است با یک یا چند واژه کلیدی نشان داده شود و ممکن است واژه مشخصی، نشان‌دهنده مفهوم نباشد، بلکه مفهوم و پیام کلی بیت، از مجموع ابیات فهمیده شود. در گزینه‌های (۲)، (۳) و (۴)، در ظاهر، واژه‌های مشترکی با عبارت سؤال وجود دارد، در حالی که مفهوم این گزینه‌ها ارتباطی با عبارت ندارد؛ به عکس، گزینه (۱) با وجود این که واژه مشابهی با عبارت سؤال ندارد، دقیقاً مفهوم عبارت سؤال را در خود دارد.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱

مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه (۱): انسان اشرف مخلوقات (برترین و بزرگوارترین آفریده‌ها) است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): دنیای مادی محل حضور انسان واقعی نیست.

گزینه (۳): ملاک لذت عمر، وصال معشوق است.

گزینه (۴): عشق جانکاه است و عاشق جان خود را در راه عشق می‌دهد.

دقت کن که عبارت سؤال در واقع، دو مفهوم مهم دارد: یکی این که «انسان اشرف مخلوقات است» و دیگری «گران‌بها بودن عمر و قدرناشناسی انسان نسبت به آن». بیت گزینه (۱) تنها یکی از این مفاهیم، یعنی «اشرف مخلوقات بودن انسان» را در خود دارد؛ بنابراین، مفهوم مشترک آن دو، همین موضوع است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گول نخوری ✗

۲۵ کدام گزینه با عبارت زیر، ارتباط معنایی کم‌تری دارد؟

«پس، من دنیا را بدان چاه پُر آفت، مانند کردم و موشان سپید و سیاه و مداومت ایشان بر بریدن شاخ‌ها، بر شب و روز.»

۱) هم بدهد دور روزگار مرادت	۲) بدین زور و زر دنیا چو بی‌عقلان مشو غزه
۳) چنان دان که یکسر فریب است و بس	۴) کامی که برآید ز خسیسان نظرتنگ
۵) و ندهد دور روزگار نماند	۶) که این آن نوبهاری نیست کش بی‌مهرگان بینی
۷) بلندتی و پستی نماند به کس	۸) آبی است که از چاه به غربال برآید

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبست: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت سؤال، یک عبارت تمثیلی است و مفهوم آن را باید از دل مثال بیرون آورد. در این عبارت، دنیا مانند چاه دانسته شده و شب و روز به موش‌های سیاه و سفیدی تشبیه شده که پیوسته در حال بریدن شاخه‌های عمر انسان‌اند. مفهومی که از دل این تشبیه و توصیف بیرون می‌آید، ناپایداری دنیاست که آن را در گزینه‌های (۱)، (۲) و (۳) به شکل‌های مختلف می‌بینیم، اما گزینه (۴) ارتباطی با این موضوع ندارد.

مفهوم گزینه (۴): نکوهش خسیس بودن و تنگ‌نظری

مفهوم مشترک عبارت سؤال و سایر گزینه‌ها: ناپایداری دنیا

واژه‌های کلیدی نشان‌دهنده مفهوم را در سایر گزینه‌ها ببینیم:

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): دور روزگار نماند.

گزینه (۲): مهرگان (خزان و فصل نابودی طبیعت سرسبز)

گزینه (۳): نماند به کس

در گزینه (۴) هم، شاعر به یک موضوع اخلاقی و تعلیمی توصیه می‌کند، اما پیام او ناپایداری دنیا نیست، بلکه بیت، افراد بخیل و کوتاه‌بین را سرزنش می‌کند.

گول نخوری ✗

(سؤال ۴۹ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

مفهوم کدام بیت با سایر ابیات تفاوت دارد؟

۱) به قدر عقل هر کس گوی با وی	اگر اهلی مده دیوانه را می
۲) چون که با کودک سروکارت فتاد	پس زبان کودکی باید گشاد
۳) پست می‌گویم به اندازه‌ی عقول	عیب نبود این بود کار رسول
۴) گردن و ریش و قد و پای دراز	از حماقت حدیث گوید باز

کنکور

جاهای خالی عبارت‌های زیر به ترتیب با کدام گزینه کامل می‌شود؟

- در ..... به فعالیتی که انسان انجام می‌دهد، «کنش» و به انجام‌دهنده آن «کنشگر» می‌گویند.
- تا ..... نباشد، کنشی صورت نمی‌گیرد.
- با توجه به ..... بودن کنش، فعالیت‌هایی مثل ضربان قلب، گردش خون و ... کنش محسوب ..... .

- (۱) زبان فارسی - اراده - آگاهانه، نمی‌شوند
(۲) علوم اجتماعی - اراده - ارادی، می‌شوند
(۳) علوم انسانی - آگاهی - ارادی، نمی‌شوند
(۴) زبان علمی - آگاهی - آگاهانه، می‌شوند

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

کارتی Box

- در زبان فارسی برای فعالیت‌های انسان، اسم‌های گوناگونی همانند کار، عمل، رفتار و کنش وجود دارد و برای انجام‌دهنده فعالیت، اسامی مختلف کارگر، کارمند و عامل به کار می‌رود.
- در علوم انسانی به فعالیتی که انسان انجام می‌دهد، کنش و به انجام‌دهنده آن کنشگر می‌گویند.
- فعالیت‌های غیرارادی و طبیعی کنش نیستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- در علوم انسانی به فعالیتی که انسان انجام می‌دهد، «کنش» و به انجام‌دهنده آن «کنشگر» می‌گویند.

- تا آگاهی نباشد، کنشی صورت نمی‌گیرد.

- با توجه به ارادی بودن کنش، فعالیت‌هایی مثل ضربان قلب، گردش خون و ... کنش محسوب نمی‌شوند.

تا آگاهی نباشد کنشی صورت نمی‌گیرد، اما کنش انسان‌ها همیشه براساس آگاهی صحیح صورت نمی‌گیرد و افراد در همه موارد به آگاهی موجود در کنش‌هایشان توجه ندارند و از آن باخبر نیستند.

نکته

۲۷

به ترتیب در هر یک از عبارات زیر، کدام ویژگی کنش برجسته‌تر است؟

- کودکی که تصمیم می‌گیرد اسباب‌بازی‌هایش را به دوستش بدهد.
- اهدای خون مردم برای نجات جان هم‌وطنان خود در بندرعباس
- ورزشکار حرفه‌ای که برای گرفتن مدال در مسابقات، هر روز تمرین می‌کند.
- کودک تازه متولدشده که نمی‌تواند به زبان مادری صحبت کند.

(۱) ارادی - هدفدار - معنادار - آگاهانه

(۲) آگاهانه - معنادار - هدفدار - ارادی

(۳) آگاهانه - هدفدار - ارادی - معنادار

(۴) ارادی - معنادار - هدفدار - آگاهانه

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

• تصمیم‌گیری در هر موضوعی به ویژگی ارادی بودن کنش مربوط می‌شود؛ بنابراین کودکی که تصمیم می‌گیرد اسباب‌بازی‌هایش را به دوستش بدهد، کنشی **ارادی** انجام داده است.

• اهدای خون مردم برای نجات جان هم‌وطنان خود در بندرعباس، کنشی **معنادار** است، زیرا به معنای نوعی همدلی و همراهی با افراد رنج‌دیده است.

• ورزشکار حرفه‌ای برای رسیدن به هدف خود، یعنی **گرفتن مدال**، بی‌وقفه تمرین می‌کند؛ بنابراین کنش او **هدفدار** است.

• کودک تازه متولدشده هنوز به هیچ زبانی **آگاهی** ندارد؛ بنابراین نمی‌تواند به زبان مادری نیز صحبت کند.

ویژگی‌های کنش: آگاهانه‌بودن، ارادی‌بودن، هدفدار و معناداربودن است. انسان‌ها با توجه به معنای کنش خود آن را انجام می‌دهند.

۲۸ در جدول زیر، موارد کدام گزینه به ترتیب در جایگاه الف، ب و ج قرار می‌گیرد؟

کنش	«ب»	«ج»	پیامد غیرارادی
کنکوردادن	پذیرش در دانشگاه تهران	پاسخ‌دادن به تست‌ها	«الف»

- ۱) داشتن استرس - پیامد ارادی وابسته به اراده دیگری - پیامد ارادی وابسته به اراده خود
- ۲) قبولی در کنکور - پیامد غیرطبیعی وابسته به اراده خود - پیامد ارادی وابسته به اراده دیگری
- ۳) افزایش ضربان قلب - پیامد طبیعی وابسته به اراده دیگری - پیامد غیرارادی وابسته به اراده خود
- ۴) مورد تحسین دیگران قرارگرفتن - پیامد ارادی وابسته به اراده خود - پیامد غیرطبیعی وابسته به اراده دیگری

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

• برخی از پیامدهای کنش، به اراده افراد انسانی، یعنی خود کنشگر یا افراد دیگر وابسته است. به همین دلیل به آن‌ها پیامدهای ارادی می‌گویند که این دسته پیامدها، خودشان کنش هستند و باید کنشگری آن‌ها را انجام دهد و برخی از آن‌ها به اراده افراد دیگر یا کنشگر وابسته است. مثلاً سلام کردن به اراده فرد بستگی دارد و پاسخ سلام به اراده جواب‌دهنده سلام وابسته است.

پاسخ خیلی تشریحی

نکته

• پیامد غیرارادی (طبیعی) کنش کنکوردادن: داشتن استرس و افزایش ضربان قلب
قبولی در کنکور پیامد غیرارادی و طبیعی کنش خوب درس‌خواندن برای کنکور است، نه صرفاً کنکوردادن؛ بنابراین در این‌جا نمی‌تواند درست باشد.

• پذیرش در دانشگاه تهران یا هر دانشگاه دیگری، پیامد ارادی وابسته به اراده دیگری (مسئولین دانشگاه) است که براساس رتبه و تراز و سایر موارد، پذیرش انجام می‌شود.
• پاسخ‌دادن به برخی تست‌ها و خالی گذاشتن برخی دیگر، پیامد ارادی وابسته به اراده خود کنشگر است.

۲۹

در مورد پیامدهای کنش، به ترتیب به سؤالات زیر پاسخ دهید.

- کدام دسته از پیامدهای کنش، خودشان کنش هستند؟
- در بسیاری از موارد، آدمیان کنش‌های خود را با توجه به کدام دسته از پیامدها انجام می‌دهند؟
- فردی سلام می‌کند؛ پاسخ‌دادن یا پاسخ‌ندادن به سلام او، به کدام پیامد اشاره می‌کند؟
- پاکیزه‌شدن دست و صورت فردی که وضو می‌گیرد، به کدام پیامد اشاره دارد؟

- (۱) غیرارادی - ارادی - غیرارادی - غیرطبیعی
- (۲) ارادی - ارادی و غیرارادی - ارادی - طبیعی
- (۳) غیرطبیعی - غیرارادی - طبیعی - غیرارادی
- (۴) طبیعی - ارادی و طبیعی - ارادی - غیرارادی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- پیامدهای ارادی (غیرطبیعی هم در این‌جا به معنای ارادی و درست است). کنش، خودشان کنش هستند و باید کنشگری آن‌ها را انجام دهد.
- در بسیاری از موارد، آدمیان کنش‌های خود را با توجه به پیامدهای ارادی و غیرارادی (طبیعی) آن انجام می‌دهند و از انجام برخی کنش‌ها به دلیل پیامدهای نامطلوبشان خودداری می‌کنند.
- فردی سلام می‌کند؛ پاسخ‌دادن یا پاسخ‌ندادن به سلام او، پیامد ارادی کنش او محسوب می‌شود که به ارادهٔ جواب‌دهندهٔ سلام وابسته است.

- پاکیزه‌شدن دست و صورت فردی که وضو می‌گیرد، پیامد غیرارادی و طبیعی کنش اوست.

نکته

- «از لقمان حکیم پرسیدند؛ حکمت از که آموختی؟ گفت: از نابینایان که تا جای نبینند، پای ننهند.»
  - «آب این جوی به سرچشمه نمی‌گردد باز بهتر آن است که غفلت نکنیم از آغاز»
  - «آدمی در گرو عمل خویش است.» (آیهٔ ۳۸ - سورهٔ مدثر)
- هر سه مورد بالا به اهمیت پیامدهای کنش و لزوم توجه انسان به آن‌ها اشاره دارد.

یک مورد تفاوت میان پیامدهای ارادی کنش و پیامدهای غیرارادی کنش بنویسید. (سؤال ۱۱ - امتحان نهایی فرورد ۱۴۰۳)

امتحان
نهایی

۳۰

به ترتیب هر یک از عبارات مشخص شده در متن زیر، به کدام مفهوم جامعه‌شناختی اشاره دارد؟

«پس از دیدن گزارشی دربارهٔ افزایش بی‌سوادی در مناطق محروم، نرگس احساس مسئولیت کرد. او مدت‌ها دربارهٔ راه‌های آموزش داوطلبانه تفکر کرد و در نهایت با چند نفر از دوستانش برای آموزش آنلاین کودکان، گروهی تشکیل داد.»

- (۱) پدیدهٔ اعتباری - کنش اجتماعی درونی - کنش فردی درونی - پدیدهٔ اجتماعی
- (۲) کنش اجتماعی - ارزش اجتماعی - کنش فردی درونی - کنش اجتماعی درونی
- (۳) پدیدهٔ اجتماعی - کنش فردی درونی - کنش اجتماعی درونی - کنش اجتماعی بیرونی
- (۴) کنش اجتماعی - هنجار اجتماعی - کنش اجتماعی درونی - پدیدهٔ اعتباری

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

● افزایش بی‌سوادی در مناطق محروم: پدیدهٔ اجتماعی (اعتباری)

● احساس مسئولیت نرگس: کنش فردی درونی

● فکر کردن دربارهٔ راه‌های آموزش داوطلبانه: کنش اجتماعی درونی

● تشکیل دادن گروه: کنش اجتماعی بیرونی

● کنش‌ها انواعی دارند. برخی مانند تفکر و تخیل، کنش درونی و برخی مانند راه رفتن و نشستن، کنش بیرونی هستند. برخی از آن‌ها فردی و برخی اجتماعی‌اند.

● کنش اجتماعی نوعی کنش است که با توجه به دیگران انجام می‌شود. در کنش اجتماعی، آگاهی و ارادهٔ کنشگر، ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آن‌هاست. کنش اجتماعی تنها در حضور فیزیکی دیگران صورت نمی‌گیرد.

● به کنش اجتماعی و پیامدهای آن پدیدهٔ اجتماعی می‌گویند. کنش اجتماعی خردترین یا کوچک‌ترین پدیدهٔ اجتماعی و سایر پدیده‌های اجتماعی آثار و پیامدهای آن می‌باشد.

هر یک از موارد زیر به ترتیب با چه موضوعی ارتباط دارند؟

- لازمه شناخت عمیق‌تر کنش اجتماعی
- پیامد همانندپنداشتن پدیده‌های اجتماعی با پدیده‌های طبیعی
- کشورهایی با نرخ رشد منفی جمعیت
- یکی از زمینه‌های پیوند میان انسان‌ها و گذر از «من» به «ما»

- ۱) ناظر به دیگران بودن اراده و آگاهی کنشگر - استفاده از پدیده‌های اجتماعی برای رفع نیازها و تأمین سعادت خود - چین و آلمان - فرزندآوری
- ۲) بیشتر اندیشیدن به واژه «دیگران» - نادیده‌گرفتن تفاوت علوم طبیعی با علوم انسانی و اجتماعی - ژاپن و آلمان - ازدواج و تشکیل خانواده
- ۳) آشنایی با آداب مناسبات و ارتباطات انسان با دیگران - به خدمت گرفتن انسان‌ها توسط پدیده‌های اجتماعی - فرانسه و ژاپن - ازدواج و تشکیل خانواده
- ۴) اندیشیدن به آداب و قواعد خاص کنش ناظر به دیگران - نادیده‌گرفتن تفاوت علوم انسانی با علوم اجتماعی - فرانسه و چین - فرزندآوری

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓ • برای شناخت عمیق‌تر کنش اجتماعی، لازم است کمی بیشتر به واژه «دیگران» بیندیشید. کسانی که کنشگران با توجه به آن‌ها، دست به کنش می‌زنند، متفاوت‌اند. (نمونه بیاورید درس دوم)

کتاب مفاتیح‌الحیة آیت‌الله جوادی آملی، کتابی است در باب آشنایی با آداب مناسبات و ارتباطات انسان با دیگران.

• همانندپنداشتن پدیده‌های اجتماعی با پدیده‌های طبیعی، آثار و پیامدهایی دارد؛ نادیده‌گرفتن تفاوت علوم طبیعی با علوم انسانی و اجتماعی از این جمله‌اند.

• دو کشور ژاپن و آلمان از رشد منفی جمعیت برخوردارند.

اگر در زمان و مکان معین، میزان مرگ‌ومیر افراد در مقابل تولد افزایش یابد، رشد جمعیت منفی خواهد بود. در حال حاضر در برخی کشورها، به‌ویژه کشورهای صنعتی، رشد جمعیت منفی است. در این کشورها، به دلیل عدم تمایل خانواده‌ها به فرزندآوری، تعداد موالید در مقایسه با مرگ‌ومیر کمتر است.

• ازدواج و تشکیل خانواده یکی از زمینه‌های پیوند میان انسان‌ها و گذر از «من» به «ما» است.

• عزم هر فرد برای ازدواج و تشکیل خانواده و تصمیم هر خانواده برای داشتن فرزند، در شیوه زندگی خودشان و دیگران مؤثر است.

کدام گزینه به ترتیب در مورد خانواده‌های چندفرزندی درست، ولی در مورد پدیده‌های اجتماعی نادرست است؟

- (۱) از تمرکز افراطی والدین بر فرزندان کاسته می‌شود. - پدیده‌های اجتماعی را انسان‌ها در ارتباط با یکدیگر به وجود می‌آورند و از آن‌جا که افراد با آگاهی، هدف و معنا عمل می‌کنند، پدیده‌های اجتماعی آگاهانه هستند.
- (۲) پدر و مادر با درک تفاوت‌های کودکان خود، انتظاراتشان را تنظیم می‌کنند. - پدیده‌های اجتماعی به مرور از انسان‌هایی که آن‌ها را به وجود آورده‌اند، مستقل می‌شوند و فرصت‌ها و محدودیت‌هایی را برای کنش‌ها و زندگی انسان‌ها ایجاد می‌کنند.
- (۳) والدین هم انتظار بالایی از فرزندان خود دارند و هم حمایت و پشتیبانی زیادی از آن‌ها به عمل می‌آورند. - کنش فردی کوچک‌ترین پدیده اجتماعی است و سایر پدیده‌های اجتماعی، آثار و پیامدهای آن می‌باشند.
- (۴) فرزندان در تعامل با یکدیگر، ارتباط‌گرفتن با دیگران، تقسیم کار، تعاون و همکاری در انجام کارها را یاد می‌گیرند. - بسیاری از آدابی که ما مراعات می‌کنیم، محصول پدیده‌های اجتماعی اطراف ما هستند که به صورت فرصت‌ها و محدودیت‌ها پیش روی ما قرار می‌گیرند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- در خانواده‌هایی که چندین فرزند دارند، از تمرکز افراطی والدین بر فرزندان کاسته می‌شود، پدر و مادر با درک تفاوت‌های کودکان خود، انتظاراتشان را تنظیم می‌کنند و فرزندان در تعامل با یکدیگر، ارتباط‌گرفتن با دیگران، تقسیم کار، تعاون و همکاری در انجام کارها را یاد می‌گیرند.
  - پدیده‌های اجتماعی را انسان‌ها در ارتباط با یکدیگر به وجود می‌آورند و از آن‌جا که افراد با آگاهی، اراده و هدف عمل می‌کنند، پدیده‌های اجتماعی معنادار هستند. پدیده‌های اجتماعی نتیجه کنش‌های افراد هستند.
- بررسی گزینه‌ها:
- گزینه (۱): درست - نادرست: پدیده‌های اجتماعی معنادارند.
- گزینه (۲): درست - درست
- گزینه (۳): نادرست: ویژگی خانواده‌های تک‌فرزند است. - نادرست: کنش اجتماعی این‌گونه است، نه کنش فردی.
- گزینه (۴): درست - درست

عبارت مرتبط با «پدیده سالمندی جمعیت»، «پیامد مسن شدن جمعیت در سطح فردی»، «راه تداوم و استمرار ارزش‌ها و هنجارها» و «حجاب» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- ۱) تا سال ۲۰۵۰ بیش از نیمی از جمعیت ایران سالخورده خواهد بود. - برای ارائه خدمات و رفع نیازهای سالمندان، به اندازه کافی نیروی جوان در کشور وجود نخواهد داشت. - جامعه‌پذیری - هدف
- ۲) هنگامی رخ می‌دهد که جمعیت بالای ۶۵ سال بیش از ۱۰ درصد جمعیت کل کشور باشد. - افزایش هزینه‌ها را در بر دارد که این هزینه‌ها عمدتاً به هزینه‌های بهداشت و درمان مربوط می‌شوند. - کنترل اجتماعی - هنجار
- ۳) هنگامی رخ می‌دهد که جمعیت بالای ۶۰ سال بیش از ۲۰ درصد جمعیت کل کشور باشد. - فرزندان خانواده‌های تک‌فرزند ناچارند به تنهایی رسیدگی به مسائل والدین خود را انجام دهند. - کنش افراد - شیوه و روش
- ۴) تا سال ۱۴۳۰ حدود ۲۲ درصد جمعیت سالخورده خواهند بود. - فرزندان خانواده‌های تک‌فرزند ناچارند علاوه بر مسائل شخصی، به تنهایی تعهدات فرزند، حمایت عاطفی و رسیدگی به مسائل والدین خود را انجام دهند. - عمل افراد - ارزش

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- جمعیت ایران به سوی سالمندی می‌رود و براساس یک پژوهش سهم جمعیت ۶۵ ساله و بیشتر تا سال ۱۴۳۰ به حدود ۲۲ درصد در هرم سنی جمعیت خواهد رسید.
- مسن شدن جمعیت، تبعات فراوانی به همراه دارد. مثلاً در سطح فردی، فرزندان خانواده‌های تک‌فرزند ناچارند علاوه بر مسائل شخصی، به تنهایی تعهدات فرزند، حمایت عاطفی و رسیدگی به مسائل والدین خود را انجام دهند.
- افراد با عمل کردن براساس ارزش‌ها و هنجارها، موجب تداوم و استمرار آن‌ها می‌شوند.
- حجاب: ارزش (هدف) است، ولی شیوه رعایت کردن حجاب یا نوع پوشش هنجار است.

نکته

ارزش (هدف)	هنجار (شیوه و روش)
نظم	وسایلمان را در جای مناسب بگذاریم.
ادب	به دیگران سلام کنیم و سلام دیگران را پاسخ دهیم.
عفت	برخوری و کم‌خوری، پرگویی و کم‌گویی، پرخواهی و کم‌خواهی نداشته باشیم.
حجاب	پوشش شرعی داشته باشیم.

۳۴ هر یک از موارد زیر به ترتیب در کدام قسمت از جدول قرار می‌گیرد؟

- نرخ جایگزینی جمعیت
- آسیب و بیماری برای خود و دیگران
- رشد منفی جمعیت
- ترک یا معتادشدن به آن

«الف»	پیامد غیرارادی کنش سیگار کشیدن	پیامد ارادی کنش سیگار کشیدن	«ج»
عدم تمایل خانواده‌ها به فرزندآوری	«د»	«ب»	به طور میانگین هر زن در طول عمر خود چه تعداد فرزند به دنیا می‌آورد؟

- (۱) «ج» - «الف» - «د» - «ب»
- (۲) «ج» - «د» - «الف» - «ب»
- (۳) «الف» - «ب» - «ج» - «د»
- (۴) «ج» - «ب» - «الف» - «د»

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- نرخ جایگزینی: هر زن در طول عمر خود چه تعداد فرزند به دنیا می‌آورد. (ج)
- آسیب و بیماری برای خود و دیگران: پیامد غیرارادی (طبیعی) کنش سیگار کشیدن (د)
- رشد منفی جمعیت: عدم تمایل خانواده‌ها به فرزندآوری (الف)
- ترک یا معتادشدن به سیگار: پیامد ارادی کنش سیگار کشیدن (ب)
- جمعیت‌شناسان رقم جایگزینی را بین عدد $2/1$ تا $2/2$ تعیین می‌کنند. به عبارت دیگر، هر زن در طول عمر خود باید حداقل دو فرزند به دنیا بیاورد تا روند طبیعی جمعیت دچار اختلال نشود.
- در حال حاضر در برخی از کشورها، به‌ویژه کشورهای صنعتی، رشد جمعیت منفی است. در این کشورها، به دلیل عدم تمایل خانواده‌ها به فرزندآوری، تعداد موالید در مقایسه با مرگومیر کمتر است.

نکته

در کنش افراط در استفاده از فضای مجازی، به ترتیب «پیامد ارادی وابسته به اراده کنشگر»، «پیامد غیرارادی» و «پیامد ارادی وابسته به اراده دیگری» کدام است؟

(سؤال ۵۱ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

- (۱) ترک یا معتادشدن به آن - آسیب و بیماری روانی - پنهان کردن کنش از دیگران
- (۲) کاهش استفاده از فضای مجازی - آسیب‌زدن به خود - مورد نکوهش دیگران قرار گرفتن
- (۳) دوری از آسیب‌های ناشی از آن - معتادشدن به آن - توصیه به کاهش استفاده از فضای مجازی
- (۴) آسیب و بیماری جسمی و روانی - مورد نکوهش دیگران قرار گرفتن - فاصله‌گرفتن دیگران از فرد

کنکور

۳۵

چند عبارت درست در بین عبارت‌های زیر وجود دارد؟

- برای انجام کنش، علاوه بر آگاهی، ارادهٔ انسان نیز ضروری است، زیرا ممکن است فردی به کاری آگاه باشد، ولی تصمیم به انجام آن نگیرد.
- هر کنشی آثار و پیامدهایی دارد. پیامدهای کنش نیز همانند خود کنش، وابسته به آگاهی و ارادهٔ انسان‌ها هستند.
- کنش اجتماعی شیوهٔ انجام هنجار اجتماعی است که مورد قبول افراد جامعه قرار گرفته است. مثلاً در هر جامعه‌ای احوال‌پرسی از دیگران شیوه‌های معینی دارد.
- گروه‌های کوچک مانند محله، روستا، شهر و ... و گروه‌های بزرگ مانند جامعه، کشور و ... با وجود فرد فرد اعضا و مشارکت اجتماعی آن‌ها شکل می‌گیرند و دوام می‌آورند.
- میزان تغییرات جمعیتی هر کشور از طریق محاسبهٔ میزان رشد مثبت جمعیت در بازه‌های زمانی مختلف تعیین می‌شود.

(۱) چهار (۲) سه (۳) دو (۴) یک

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی عبارت‌های نادرست:

- ❌ هر کنشی آثار و پیامدهایی دارد، اما همهٔ پیامدهای کنش همانند خود کنش، وابسته به آگاهی و ارادهٔ انسان‌ها نیستند. برخی پیامدهای کنش ارادی و برخی غیرارادی هستند.
- ❌ هنجار اجتماعی شیوهٔ انجام کنش اجتماعی است که مورد قبول افراد جامعه قرار گرفته است. مثلاً در هر جامعه‌ای احوال‌پرسی از دیگران شیوه‌های معینی دارد.
- ❌ میزان تغییرات جمعیتی هر کشور از طریق محاسبهٔ میزان رشد طبیعی جمعیت در بازه‌های زمانی معین تعیین می‌شود.

● عَيْنِ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ: (٣٦-٤٣)

﴿وَأَعْمَلُوا صَالِحاً إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾: ۳۶

- (۱) و به اعمال صالح بپردازید که من هر چه می‌کنید را می‌دانم!
- (۲) و کار نیکو انجام دهید، زیرا من به آن چه انجام می‌دهید، آگاه هستم!
- (۳) و من به هر کار شایسته‌ای که انجام دهید، آگاهم!
- (۴) و عمل صالح انجام دهید، زیرا من آگاه به چیزهایی که انجام دادید، هستم!

مشاوره توی آزمون‌های تستی اولین سؤال آیه است، پس باید ترجمه آیه‌های فصل یا فصل‌های مشخص‌شده از کتاب درسی رو بخونی؛ به طور کلی برای پاسخ به سؤال‌های ترجمه، باید به نوع فعل (ماضی، مضارع، آینده، امر، نهی و ...) و صیغه‌اش (غایب، مخاطب و متکلم)، اسم مفرد و جمع به‌ویژه جمع مکسر، ضمیر به‌ویژه ضمیرهای متصل دقت شود.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

ترجمه فعل‌ها و اسم‌های آیه رو بررسی کن! به جابه‌جایی کلمات هم دقت کن!

در ترجمه فعل‌ها به نوع و صیغه آن‌ها توجه شود.

مثال دَهَبْنَا (ماضی، متکلم مع‌الغیر): رفتیم

أَكْتُبُ (امر، مفرد مذکر مخاطب): بنویس

تَذْهَبْنَ (مضارع، جمع مؤنث مخاطب): می‌روید

لَا تَجْلِسُوا (نهی، جمع مذکر مخاطب): ننشینید

إِعْمَلُوا (فعل امر): انجام دهید (رد گزینه‌های (۱) و (۳) - صَالِحاً (اسم مفرد): کار نیکو، عمل صالح، کار شایسته (رد گزینه‌های (۱) و (۳)) - إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ: زیرا من به آن چه (چیزهایی که) انجام می‌دهید (رد سایر گزینه‌ها) - عَلِيمٌ آگاه هستم، آگاهم (رد گزینه (۱))

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): «به اعمال صالح بپردازید» برای «إِعْمَلُوا صَالِحاً» و «هر چه» برای «بِمَا» خطا هستند.

گزینه (۳): «من به هر کار شایسته‌ای که انجام دهید» برای «إِعْمَلُوا صَالِحاً إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ» خطاست.

گزینه (۴): «انجام دادید» برای «تَعْمَلُونَ» خطاست.

Hint

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«عِنْدَمَا تَنْظُرِينَ إِلَى الشَّمْسِ فِي الصَّيْفِ تَضُرُّ أَشْعَتُهَا عَيْنِيكَ!»:

- (۱) هنگام نگریستن به خورشید در تابستان، اشعه آن به چشمانت زیان می‌رساند!
- (۲) در تابستان وقتی به خورشید نگاه می‌کنی، پرتو آن به چشم‌ت ضرر می‌زند!
- (۳) هنگامی که در تابستان به اشعه خورشید می‌نگرید، به چشم‌هایت زیان می‌رسد!
- (۴) وقتی که در تابستان به خورشید نگاه می‌کنی، پرتوهایش به چشمانت زیان می‌رساند!

مشاوره توی عبارت توجه به نوع و صیغه فعل، اسم‌های جمع، بودن یا نبودن ضمیر به‌ویژه ضمائر متصل و ترکیب‌های وصفی و اضافی در انتخاب گزینه درست بسیار تعیین‌کننده هستند.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

فعل‌های جمله رو بررسی کن. به جمع مکسر، ضمیر و ترکیب وصفی و اضافی توجه کن.

فعل مضارع به صورت مضارع اخباری ترجمه می‌شود.

مثال یکتب: می‌نویسد   تخرجن: خارج می‌شوی

Hint

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی

عِنْدَمَا: هنگامی که، وقتی که، زمانی که، وقتی (رد گزینه (۱)) - تَنْظُرِينَ (مضارع، مفرد مؤنث مخاطب): نگاه می‌کنی، می‌نگری (رد گزینه‌های (۱) و (۳)) - تَضُرُّ (ماضی، مفرد مؤنث غایب): زیان می‌رساند، ضرر می‌زند (رد گزینه (۳)) - أَشْعَةُ (جمع مکسر): اشعه، پرتوها (رد گزینه (۲)) - عَيْنِيكَ (اسم مثنی «عَيْنَيْنِ» + ضمیر «كَ»): چشمانت، چشم‌هایت (رد گزینه (۲))
خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): «هنگام» برای «عِنْدَمَا» - «نگریستن» برای «تَنْظُرِينَ» خطا هستند.

گزینه (۲): «پرتو» برای «أَشْعَةُ» و «چشم‌ت» برای «عَيْنَيْنِ» خطا هستند.

گزینه (۳): «می‌نگرید» برای «تَنْظُرِينَ» و «زیان می‌رسد» برای «تَضُرُّ» خطا هستند.

«يا أختي العزيزة إِيَّاكَ و أَشْعَةَ الشَّمْسِ عِنْدَمَا تَشَاهِدِينَهَا فِي السَّمَاءِ خَاصَّةً فِي فَصْلِ الصَّيْفِ لِأَنَّهَا بِاعْتِقَادِ الْأَطِبَّاءِ تَضُرُّ الْعَيْنَ ضَرًّا.»:
(سؤال ۸۳ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)
خواهر عزیزم !

- (۱) از اشعه خورشید هنگامی که آن را در آسمان به‌ویژه در فصل تابستان می‌بینی بهره‌ی؛ زیرا اشعه خورشید به اعتقاد پزشکان قطعاً به چشم‌ها زیان می‌رساند
- (۲) از نگریستن به اشعه خورشید در آسمان به‌ویژه در فصل تابستان بهره‌ی؛ زیرا به اعتقاد پزشکان این ویژگی برای چشم بسیار ضرر دارد
- (۳) از نور خورشید زمانی که به آن در آسمان نگاه می‌کنی به‌خصوص در فصل تابستان دوری کن؛ زیرا طبیبان اعتقاد دارند که نور خورشید برای چشم‌ها مضر است
- (۴) از مشاهده نور خورشید در آسمان به‌خصوص هنگامی که در فصل تابستان است برحذر باش؛ زیرا که اطباء معتقدند که پرتو خورشید به دیدگان خیلی ضرر می‌رساند

کنکور

«فِي الْأَرْضِ الَّتِي يَحْكُمُهَا الْأَرَاذِلُ وَلَكِنَّ الْأَفَاضِلَ جَلَسُوا فِي مَنَازِلِهِمْ، لَا تَبَحُّثُ عَنِ التَّقَدُّمِ وَالْعَدَالَةِ»:

- ۱) در سرزمینی که فرومایه‌ترها بر آن حکم می‌رانند، ولی برترها در خانه‌ها نشستند، پیشرفت و عدالت وجود ندارد!
- ۲) در سرزمینی که فرومایگان در حکومت و شایستگان در خانه‌هایشان نشسته‌اند، پیشرفت و عدالت را جست‌وجو نکن!
- ۳) در سرزمینی که پست‌ترها بر آن حکومت می‌کنند، اما برترها در خانه‌های خود نشستند، به دنبال پیشرفت و عدالت نگرد!
- ۴) در سرزمینی که حاکمان فرومایه بر شایستگانی که در خانه‌ها هستند، حکومت می‌کنند، به دنبال پیشرفت و عدالت نگرد!

مشاوره تشخیص نوع و صیغه فعل، اسم مفرد و جمع به‌ویژه جمع مکسر، ضمیر به‌ویژه ضمیرهای متصل توی انتخاب گزینه درست کمکت می‌کند.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

فعل‌ها و ضمایر را بررسی کن.

Hint

درس‌Box

فعل نهی مخاطب به صورت امر منفی ترجمه می‌شود.

مثال لَا تَكْتُبْ: ننویس

لَا تَخْرُجُوا: خارج نشوید

ضمایر متصل (ه، هـ / ها ... كَ / كُنْ / ي / نا) به هر سه نوع کلمه (اسم / فعل / حرف) متصل می‌شوند.

مثال كِتَابُكَ: کتاب تو، کتابت

شَاهِدْتُكَ: تو را دیدم.

إِلَيْكَ: به سوی تو، به سویت

پاسخ خیلی تشریحی ✓

يَحْكُمُهَا (فعل مضارع + ضمیر): بر آن حکومت می‌کنند، بر آن حکم می‌رانند (رد گزینه‌های (۲) و (۴)) - الْأَرَاذِلُ: فرومایه‌ترها، فرومایگان، پست‌ترها (رد گزینه (۴)) - وَلَكِنْ: ولی، اما (رد گزینه‌های (۲) و (۴)) - جَلَسُوا (ماضی): نشستند، نشسته‌اند (رد گزینه (۴)) - مَنَازِلِهِمْ: خانه‌هایشان، خانه‌های خود (رد گزینه‌های (۱) و (۴)) - لَا تَبَحُّثُ عَنِ (نهی مخاطب): را جست‌وجو نکن، به دنبال ... نگرد (رد گزینه (۱)) خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): ضمیر «هم» در «مَنَازِلِهِمْ» ترجمه نشده است. - «وجود ندارد» برای «لَا تَبَحُّثُ» خطاست.

گزینه (۲): «در حکومت» برای «يَحْكُمُهَا» و «و» برای «وَلَكِنْ» خطا هستند.

گزینه (۴): «حاکمان فرومایه بر شایستگانی که در خانه‌ها هستند» برای «الْأَرَاذِلُ وَلَكِنَّ الْأَفَاضِلَ جَلَسُوا فِي مَنَازِلِهِمْ» خطاست.

«تَكُونُ أَشْجَارُ الرَّصِيفِ نَضْرَةً فِي الرَّبِيعِ، لَذَا لَا تَقْطَعَنَّ أَغْصَانَهَا!»:

- (۱) درختان پیاده‌رو در بهار تر و تازه می‌باشند، بنابراین شاخه‌هایشان را نبرید!
- (۲) درختان در بهار در کنار پیاده‌روها ترد و شکننده هستند، پس شاخه‌شان را قطع نکنند!
- (۳) در بهار در پیاده‌رو شاخه‌های درختان تر و تازه می‌باشند، پس قطعشان نکنید!
- (۴) درختان پیاده‌رو در بهار پر از شکوفه می‌شوند، بنابراین شاخه‌های آن‌ها را نشکانید!

مشاوره تشخیص نوع و صیغه فعل، اسم مفرد و جمع به‌ویژه جمع مکسر، ترکیب وصفی و اضافی، ضمائر متصل توی انتخاب گزینه درست کمکت می‌کند. بعضی وقتا معنی کلمه هم در نظر گرفته می‌شه.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱

ترجمه فعل‌ها رو بررسی کن! ترکیب اضافی رو هم ببین! به معنی کلمه‌ها هم توجه کن!

- فعل «كَانَ» به معنی «بود» و مضارع آن «يَكُونُ» به معنی «می‌باشد» است.
- نون ضمیر «نَ» در صیغه جمع مؤنث مخاطب از فعل امر حذف نمی‌شود.

مثال لَا تَكْتَبَنَّ: ننویسید

لَا تَخْرُجَنَّ: خارج نشوید

- در ترجمه ترکیب اضافی، میان مضاف و مضاف الیه نباید فاصله بیفتد.

مثال جاءَ مُدِيرُ الْمَدْرَسَةِ: مدیر مدرسه آمد.

رَأَيْتُ مُعَلِّمَنَا: معلممان را دیدم.

Hint

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تَكُونُ: می‌باشند (رد گزینه‌های (۲) و (۴)) - أَشْجَارُ الرَّصِيفِ: درختان پیاده‌رو (رد گزینه‌های (۲) و (۳)) - لَا تَقْطَعَنَّ: نبرید، قطع نکنید (رد سایر گزینه‌ها) - أَغْصَانُهَا: شاخه‌هایشان، شاخه‌های آن‌ها (رد گزینه‌ها (۲) و (۳))

بررسی خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): «درختان ... در کنار پیاده‌روها» برای «أَشْجَارُ الرَّصِيفِ ... أَغْصَانُهَا» - «ترد و شکننده» برای «نَضْرَةً» و «هستند» برای «تَكُونُ» و «قطع نکنند» برای «لَا تَقْطَعَنَّ» خطا هستند.

گزینه (۳): «در پیاده‌رو شاخه‌های درختان» برای «أَشْجَارُ الرَّصِيفِ» و ضمیر «شان» در «قطعشان نکنید» برای «لَا تَقْطَعَنَّ» خطا هستند. ضمیر «ها» در «أَغْصَانُهَا» ترجمه نشده و ترجمه «أَغْصَانُهَا» در بخش اول عبارت و در جمله اول آمده که خطاست.

گزینه (۴): «پر از شکوفه» برای «نَضْرَةً» - «می‌شوند» برای «تَكُونُ» و «نشکانید» برای «لَا تَقْطَعَنَّ» خطا هستند.

(سؤال ۱ (قسمت الف) - امتحان نهایی فردار ۱۴۰۳)

ترجم الکلمات التي تحتها خط:

أَشْجَارُ الرَّصِيفِ نَضْرَةً فِي الرَّبِيعِ.

امتحان نهایی

- (۱) بَيْتَمَا كُنْتُ فِي نَوْمٍ عَمِيقٍ: در حالی که در خواب عمیقی بودم.
 (۲) وَ أَرَى مَشَاهِدَ جَمِيلَةٍ مِنَ الْمُحِيطِ الْأَزْرَقِ: و صحنه‌های زیبایی از اقیانوس آبی را می‌بینم.
 (۳) اسْتَيْقَظْتُ فَجْأَةً وَ شَاهَدْتُ: ناگهان از خواب بیدار شدم و دیدم.
 (۴) أَنَّ أَنْبُوبَ الْمَاءِ قَدْ انْكَسَرَ وَ امْتَلَأَ غُرْفَتِي بِالْمَاءِ! که لوله آب شکسته شده و اتاقم پر از آب شده است!

مشاوره از سؤال‌های چهار به چهار نترس! به خورده زمانبره ولی خوبیش اینه برای هر عبارت، به ترجمه اومده که یا درسته یا غلط! اگر تمرین و تکرار کنی می‌شه نقطه قوتت.

پاسخ: گزینۀ ۲

زیرمبهم: درس ۱

به ساختار فعل‌ها دقت کن!

Hint

درس Box

● كَانْ + مضارع = ماضی استمراری (می + بن ماضی + شناسه)

● **مثال** كَانْ يَكْتُبُ: می‌نوشت

● اگر فعل «كَانَ» ابتدای عبارت باشد و بعد از حرف عطف «وَ» فعل مضارع بیاید، آن فعل مضارع به صورت ماضی استمراری ترجمه می‌شود.

● **مثال** كَانْ عَلِيٌّ رَسَامًا وَ يَرَسُمُ الطَّبِيعَةَ. علی نقاش بود و طبیعت را نقاشی می‌کرد!

شکل درست ترجمه: فعل مضارع «أَرَى» بعد از فعل «كُنْتُ: بودم» و حرف عطف «وَ» آمده، پس به صورت ماضی استمراری «می‌دیدم» ترجمه می‌شود.

ترجمۀ عبارت: «در حالی که در خواب عمیقی بودم و صحنه‌های زیبایی از اقیانوس آبی را می‌دیدم، ...!»

✓ پاسخ خیلی تشریحی

مشاوره شناخت اعداد و ترجمه آن‌ها از موارد مورد توجه طراحه.

- (۱) صاحبُ المدرسة سَكَلَ الصَّفَّ العَاشِرَ في العامِ الماضي مَعَ عِشْرِينَ طَالِباً: صاحب مدرسه سال گذشته، کلاس دهم را با ده دانش‌آموز تشکیل داد.
- (۲) بَعْضُ هَؤُلَاءِ الطُّلَابِ رَسَبُوا في عِدَّةِ امْتِحاناتٍ: برخی از این دانش‌آموزان در چندین امتحان مردود شدند.
- (۳) الطُّلَابُ التَّاجِحُونَ سَوْفَ يَدْخُلُونَ الصَّفَّ الحَادِي عَشَرَ هَذَا العامِ: دانش‌آموزان موفق، امسال وارد کلاس یازدهم می‌شوند.
- (۴) وَلَكِنَّ المَدِيرَ يُخْرِجُ الَّذِينَ ما نَجَحُوا في امْتِحاناتِ الصَّفِّ العَاشِرِ!: اما مدیر کسانی را که در امتحانات کلاس دهم قبول نمی‌شوند، اخراج می‌کند!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

به فعل‌ها و اعداد توجه کن!

Hint

درس Box

اعداد اصلی برای شمارش افراد و اشیا به کار می‌روند و اعداد ترتیبی برای رتبه و درجه به کار می‌روند.

مثال اِشْتَرَيْتُ أَرْبَعَةَ كُتُبٍ وَ جَعَلْتُهَا فِي الطَّابِقِ الرَّابِعِ بِالمَكْتَبَةِ. چهار کتاب خریدم و آن‌ها را در طبقه چهارم در کتابخانه قرار دادم.

سَ / سَوْفَ + مضارع = مستقبل (خواهم، خواهی، خواهد، ... + بن ماضی)

مثال سَيَذْهَبُ: خواهد رفت

سَوْفَ تَكْتُبُونَ: خواهید نوشت

سَنَكْتُبُ: خواهیم نوشت

ما + ماضی = ماضی ساده منفی

مثال ما كَتَبَ: ننوشت

ما جَلَسُوا: ننشستند

شکل درست ترجمه در سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): عِشْرِينَ: بیست

گزینه (۳): سَوْفَ يَدْخُلُونَ: وارد خواهند شد (مستقبل)

گزینه (۴): ما نَجَحُوا: موفق نشدند

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۴۲ «خداوند با ستارگانی مانند مرواریدهای پراکنده آسمان دنیا را آراست!»:

- (۱) يَزَيِّنُ اللَّهُ سَمَاءَ الْعَالَمِ بِكَوْكَبٍ كَالدَّرَرِ الْمُنْتَشِرَةِ!
- (۲) اللَّهُ يَكْوِیْ كَوَاكِبَ الدَّرَرِ الْمُنْتَشِرِ زَانَ سَمَاءِ الدُّنْيَا اللَّهُ!
- (۳) اللَّهُ تُزَيِّنُ السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِأَنْجَمٍ كَالدَّرَرِ الْمُنْتَشِرِ!
- (۴) زَانَ اللَّهُ السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِتُجُومٍ كَالدَّرَرِ الْمُنْتَشِرَةِ!

مشاوره در سؤال‌های فارسی به عربی، به زمان فعل فارسی و توجه هم‌زمان به نوع فعل‌ها در گزینه‌ها، به تناسب اسم با فعل، ضمیر با اسم در گزینه‌ها دقت کن. هم‌چنین شکل ترکیب‌های وصفی یا اضافی را بررسی کن!

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

به فعل و ضمیر توجه کن! ترکیب اضافی رو هم بررسی کن!

در ترکیب وصفی، صفت از نظر جنس، تعداد، داشتن «آل» یا تنوین (سُیِّءٌ)، مشابه موصوف است.

مثال جاءَ التَّلْمِیْذَانِ التَّاجِحَانِ: دانش‌آموزان موفق آمدند.
موصوف صفت

قَرَأْتُ كِتَابًا نَافِعًا: کتاب سودمندی را خواندم.
موصوف صفت

برای جمع غیرعاقل (غیر انسان) و مؤنث معنوی، صفت به صورت مفرد مؤنث می‌آید.

مثال

الْعُلُومُ النَّافِعَةُ: دانش‌های سودمند

السَّمْسُ الْمُضِيئَةُ: خورشید درخشان

خداوند آراست: زَانَ (ماضی؛ رد گزینه‌های (۱) و (۳))

ستارگانی: تُجُومٍ، أَنْجَمٍ، كَوَاكِبِ (جمع؛ رد گزینه (۱))

مرواریدهای پراکنده: الدَّرَرِ الْمُنْتَشِرَةِ (موصوف جمع غیر انسان با صفت مفرد مؤنث؛ رد گزینه‌های (۲) و (۳))

آسمان دنیا: السَّمَاءَ الدُّنْيَا (موصوف و صفت؛ رد گزینه‌های (۱) و (۲))

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): «يَزَيِّنُ» برای «آراست» - «كَوْكَبٍ» برای «ستارگانی» و «سَمَاءَ الْعَالَمِ» برای «آسمان دنیا» خطا هستند.

گزینه (۲): «الدَّرَرِ الْمُنْتَشِرِ» برای «مرواریدهای پراکنده» و «سَمَاءَ الدُّنْيَا» برای «آسمان دنیا» خطا هستند.

گزینه (۳): «تُزَيِّنُ» برای «آراست» خطاست و صفت مذکر «الْمُنْتَشِرِ» برای موصوف جمع غیرعاقل «الدَّرَرِ» خطاست.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عَيْنِ الْمُنَاسِبِ فِي مَفْهُومِ هَذَا الْحَدِيثِ: «لَا تَنْظُرُوا إِلَى كَثْرَةِ صَلَاتِهِمْ وَصَوْمِهِمْ وَكَثْرَةِ الْحَجِّ... وَلَكِنْ أَنْظُرُوا إِلَى صِدْقِ الْحَدِيثِ وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ...»

۴۳

مشاوره سؤالات مفهوم از آیات، احادیث و ضرب‌المثل‌های کتاب درسی طرح می‌شوند، اما گزینه‌ها علاوه بر کتاب درسی می‌تواند از اشعار یا احادیث مرتبط که خارج از کتاب است نیز بیاید؛ بنابراین اگر شما به شعر و ضرب‌المثل و کتاب‌های ادبی علاقه داری در انتخاب گزینه مورد نظر طراح تواناتری.

(۱) چو زلف شب باز شد تاب‌ها	فرو مرد قندیل محراب‌ها
(۲) بنما ره که طالب راهیم	ره به سوی تو از تو می‌خواهیم
(۳) به ظاهر، اهل نماز و ذکر و دعا	به باطن، در پی نام و هوای هوای
(۴) معتدل شو که هر که اهل دل است	در جمیع امور معتدل است

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

مفهوم حدیث صورت سؤال در مورد «عدم توجه به ظواهر دینداری» است!

با توجه به ترجمه حدیث «به بسیاری نمازشان و روزه‌شان و بسیاری حج‌گزاردن ننگید، بلکه به راستگویی و امانتداری [آن‌ها] ننگید!» گزینه (۳) مناسب است.

Hint

پاسخ خیلی تشریحی ✓

● اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (٤٤ - ٤٦) بِمَا يُنَاسِبُ النَّصَّ:

يَسْكُنُ ابْنُ عَمِّي مُحَمَّدٌ وَالِدَاءَ فِي مَدِينَةِ نَوْرٍ بِمُحَافَظَةِ مَازَنْدَرَانِ. هُمْ سَارُوا إِلَى الْعِرَاقِ يَوْمَ الْأَحَدِ بِسَيَّارَتِهِمْ، وَعِنْدَمَا وَصَلُوا إِلَى مَدِينَةِ مِهْرَانَ الْحُدُودِيَّةِ (مَرْزِي) بِمُحَافَظَةِ إِيلَامِ، قَضَوْا (كَذَرَانْدَن) اللَّيْلَ فِي مَنْزِلِ أَقَارِبِ وَالِدَتِهِ وَفِي صَبَاحِ الثَّلَاثَاءِ، سَارُوا إِلَى الْعِرَاقِ بِالْحَافِلَةِ حَتَّى وَصَلُوا إِلَى كَرْبَلَاءَ، وَبَعْدَ اسْتِرَاحَةٍ قَصِيرَةٍ فِي الْفُنْدُقِ، تَشَرَّفُوا بِزِيَارَةِ مَرْقَدِ الْإِمَامِ الْحُسَيْنِ (عَلَيْهِ السَّلَام) وَأَبِي الْفَضْلِ (عَلَيْهِ السَّلَام) ثُمَّ عَادُوا إِلَى الْفُنْدُقِ. مَرَضَ عَمِّي فَبَقُوا يَوْمًا آخَرَ حَتَّى تَتَحَسَّنَ (تَأْخُذَ خُوبَ شُود) حَالُهُ. فِي يَوْمِ الْخَمِيسِ، أَوْصَلَهُمْ أَحَدُ أَصْدِقَائِهِمُ الْعِرَاقِيِّينَ إِلَى حُدُودِ مِهْرَانَ، ثُمَّ عَادُوا إِلَى مَازَنْدَرَانِ وَوَصَلُوا إِلَى مَنْزِلِهِمْ فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ.

ترجمه متن:

پسرعمویم، محمد و پدر و مادرش در نور در استان مازندران زندگی می کنند. آن ها روز یکشنبه با خودرویشان به عراق رفتند و وقتی به شهر مرزی مهران در استان ایلام رسیدند، شب را در خانه اقوام مادرش گذراندند و در صبح سه شنبه، با اتوبوس به عراق رفتند تا به کربلا رسیدند. پس از استراحت کوتاهی در هتل، به زیارت حرم امام حسین (علیه السلام) و حضرت ابوالفضل (علیه السلام) مشرف شدند سپس به هتل برگشتند. عمویم بیمار شد، بنابراین یک روز دیگر ماندند تا حالش خوب شود. در روز پنجشنبه، یکی از دوستان عراقی شان آن ها را به مرز مهران رساند، سپس به مازندران برگشتند و در روز جمعه به خانه شان رسیدند.

عَيْنَ الصَّحِيحِ عَلَى حَسَبِ النَّصِّ:

- (١) اسْتَقَرَّتْ أُسْرَةُ مُحَمَّدٍ فِي فُنْدُقٍ فِي مَدِينَةِ مِهْرَانَ!
- (٢) مَرَضَ وَالِدُ مُحَمَّدٍ فِي كَرْبَلَاءَ!
- (٣) أُسْرَةُ مُحَمَّدٍ تَشَرَّفُوا عَلَى الْفَوْرِ بِمَرْقَدِ الْإِمَامِ الْحُسَيْنِ (ع)!
- (٤) سَافَرَتْ أُسْرَةُ مُحَمَّدٍ إِلَى الْعِرَاقِ يَوْمَ الثَّلَاثَاءِ!

۴۴

مشاوره برای پاسخ به سؤال های درک مطلب، بهتر است یک بار درک مطلب را سریع بخوانی تا هم مفهوم کلی متن را درک کنی و هم زیر جزئیات خط بکشی. سؤالات درک مطلب بیشتر جزءبینی است، یعنی از مطالب جزئی متن می آید و کمی هم کل بینی است، یعنی از مفهوم کلی متن می آید و حتی ممکن است عبارتی خارج از متن، اما مرتبط با مفهوم متن نیز آورده شود.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبهم: درس ۱

صورت تست را با دقت بخوان و بعد تمام گزینه ها را بررسی کن و در صورت نیاز به متن مراجعه کن تا مناسب ترین گزینه را انتخاب کنی!

ترجمه گزینه ها:

- گزینه (۱): خانواده محمد در هتلی در شهر مهران مستقر شدند! (خطا)
- گزینه (۲): پدر محمد در کربلا مریض شد! (درست)
- گزینه (۳): خانواده محمد بلافاصله به زیارت مرقد امام حسین (ع) رفتند! (خطا)
- گزینه (۴): خانواده محمد روز سه شنبه به عراق رفتند! (خطا)

Hint

پاسخ خیلی تشریحی

عین الخطأ حسب النص:

۴۵

- (۱) يَعِشُ مُحَمَّدٌ وَوَالِدَاهُ فِي مُحَافَظَةِ مازندران!
- (۲) سَفَرُ الزَّائِرِينَ اسْتَعْرَقَ سِتَّةَ أَيَّامٍ!
- (۳) ذَهَبَ أُسْرَةُ مُحَمَّدٍ بِالْحَافِلَةِ مِنْ مِهْرَانٍ إِلَى كَرَبَلَاءَ!
- (۴) رَجَعَ الرُّوَّارُ أَنْفُسَهُمْ إِلَى حَدُودِ مِهْرَانٍ!

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبهم: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ترجمه گزینه‌ها:

- گزینه (۱): محمد و پدر و مادرش در استان مازندران زندگی می‌کنند! (درست)
- گزینه (۲): سفر زائران شش روز طول کشید! (درست)
- گزینه (۳): خانواده محمد با اتوبوس از مهران تا کربلا رفتند! (درست)
- گزینه (۴): زائران خودشان به مرز مهران بازگشتند! (خطا)

عَيْنُ الْخَطِّ لِلْكَلِمَاتِ الْمَعْيَنَةِ فِي النَّصِّ:

- (۱) أَوْصَلَ: فعلٌ ماضٍ على وزن «أَفْعَلَ» - مفردٌ مذكرٌ غائبٌ
- (۲) قَصِيرَةٌ: اسمٌ على وزن «فَعِيلَةٌ» - مفرد - مؤنث - مضافٌ إليه
- (۳) يَسْكُنُ: فعلٌ مضارعٌ - حروفه الأصلية: س ك ن - صيغته مفرد مذكر غائب
- (۴) أَصْدِقَاءُ: إسمٌ - جمعٌ مكسرٌ (مفردة «صديق») - مذكر - مضافٌ إليه

مشاوره برای پاسخ به این تیپ سؤال که گزینه خطا را برای چهار کلمه خط کشیده شده در متن می‌خواهد، باید خصوصیات فردی اسم و فعل را که تا الان یاد گرفتید به دقت بررسی کنی تا خطا پیدا شود. اگر به جواب نرسیدی در صورت آوردن نقش مضاف‌الیه و صفت برای اسم به متن مراجعه کن و ببین در ترکیب وصفی آمده یا اضافی.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

اگر دو اسم با هم تلفظ شوند و اسم دوم از نظر جنس، تعداد، داشتن و نداشتن «آل» و تنوین (ئِ - ة) شبیه اسم اول باشد، ترکیب وصفی و اسم دوم صفت است؛ ولی اگر دومی شبیه اولی نباشد، ترکیب اضافی و اسم دوم، مضاف‌الیه است.

مثال کتاب مفید (موصوف و صفت): کتاب مفید
کتاب التلمیذ (مضاف و مضاف‌الیه): کتاب دانش‌آموز

شکل درست خطا: «مضاف‌الیه ← صفة»

پاسخ خیلی تشریحی ✓

درس Box

● عَيْنِ الْمُنَاسِبِ لِلْجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ: (٤٧ - ٥٠)

عَيْنِ مَا جَاءَ فِيهِ جَمْعُ سَالِمٍ وَ مُكْسَرٍ مَعًا:

۴۷

- (۱) الدَّرَزُ مِنَ الأحجارِ الجميلةِ الغاليةِ ذاتِ اللونِ الأبيض!
- (۲) القسَاتينِ مِنَ المَلَابِسِ الثَّسَائِيَّةِ ذاتِ الألوانِ الْمُخْتَلِفَةِ!
- (۳) اُكْتُبْ عباراتٍ بِاللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ حَوْلَ عَظْمَةِ مَخْلُوقاتِ اللَّهِ!
- (۴) اُرْسُمْ فِي هَذِهِ التَّمَارِينِ عَقَارِبَ السَّاعَاتِ!

مشاوره تشخیص جمع مذکر

و مؤنث سالم از جمع مکسر، از جمله مواردی که به شکل مستقیم و غیرمستقیم ازش سؤال میاد. بهتره موقع خوندن متن درس یا پاسخ به تمرینا، نوع جمعها و مفرد و ترجمهشون را یاد بگیرید.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

جمع رو به مفرد ببر.

Hint

درس Box

● جمع مکسر از شکستن مفرد کلمه با وزنهای سماعی مثل «أفعال، فُعَال، أَفَاعِل، فُعُول، مَفَاعِل و ...» که نیاز به حداقل یک بار دیدن و شنیدن دارند، ساخته می شود!

● جمعهایی که آخرشان «ن» و «ت» دارند به مفرد برده شوند، اگر حرف «ن» و «ت» در آخر مفرد هم باشد، آن جمع مکسر است و اگر نباشد، آن جمع سالم است.

● مثال بَسَاتین (مفرد آن «بُستان»): جمع مکسر

مَحْرُومین (مفرد آن «مَحْرُوم»): جمع مذکر سالم

أَوْقات (مفرد آن: «وَقْتُ»): جمع مکسر

تَلْمِیذات (مفرد آن «تَلْمِیْذَة»): جمع مؤنث سالم

بررسی گزینه ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه ۱: الدَّرَزُ / الأحجارِ: جمع مکسر

گزینه ۲: القسَاتینِ / المَلَابِسِ / الألوانِ: جمع مکسر

گزینه ۳: عباراتِ / مَخْلُوقاتِ: جمع مؤنث سالم

گزینه ۴: التمارینِ / عَقَارِبِ: جمع مکسر - السَّاعَاتِ: جمع مؤنث سالم

عَيِّنِ الْخَطَأَ فِي اسْتِخْدَامِ أَسْمَاءِ الْإِشَارَةِ:

- (۱) هَذَا الْبَيْتُ تُسَاعِدُ أُمُّهَا فِي نِظَافَةِ الْمَنْزِلِ!
- (۲) تَنْتَقِلُ الْبَذُورُ بِهَذِهِ الرِّيحِ!
- (۳) ذَلِكَ الْمُعَلِّمُ يَدْرُسُ تَلَامِيذَهُ يَوْمَيْنِ فِي الْأُسْبُوعِ!
- (۴) أُولَئِكَ الْأَوْلَادُ يَمْنَحُونَ هَدَايَاهُمْ فِي مِيلَادِ وَالِدَيْهِمْ!

مشاوره از اسم‌های اشاره در تیپ‌های مختلفی در بخش ترجمه و قواعد سؤال میاد و به وقتایی به ظاهر در بخش قواعد اومده ولی هدف طراح ترجمه بوده. بهتره تناسیون با اسم و هم‌چنین ترجمه‌شون را یاد بگیری.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱

اسم بعد از اسم اشاره رو ببین.

اسم اشاره از نظر جنس و تعداد از اسم بعد از خودش پیروی می‌کند.

مثال

هَذَا كِتَابٌ. این، کتاب است.
اسم اشاره مفرد مذکر
مفرد مذکر

هَاتَانِ مَجَلَّتَانِ. این دو (این‌ها)، مجله هستند.
اسم اشاره مثنی مؤنث
مثنی مؤنث

برای جمع عاقل مذکر و مؤنث و صفاتش، اسم اشاره جمع (هَؤُلَاءِ، أُولَئِكَ) به صورت مشترک به کار می‌رود.

أُولَئِكَ الطَّالِبَاتُ نَاجِحَاتٌ. آن دانش‌آموزان، موفق هستند.
اسم اشاره جمع مؤنث
جمع مؤنث
سالم

هَؤُلَاءِ طُلَّابٌ. اینان، دانش‌آموزان هستند.
اسم اشاره جمع مکسر
جمع مذکر

برای مؤنث معنوی و جمع غیرعاقل (غیر انسان)، اسم اشاره مفرد مؤنث «هَذِهِ، تِلْكَ» می‌آید.

مثال

هَذِهِ الْأَرْضُ وَ مَا فِيهَا جَمِيلَةٌ. این زمین و آن‌چه در آن است، زیباست.
اسم اشاره مؤنث
مفرد مؤنث معنوی

تِلْكَ مَلَابِسٌ جَمِيلَةٌ: آن‌ها، لباس‌های زیبایی هستند.
اسم اشاره جمع غیرعاقل
مفرد مؤنث

اسم اشاره «هذا» برای اسم مفرد مؤنث معنوی عاقل «الْبَيْتُ» خطاست و باید اسم اشاره مفرد مؤنث «هَذِهِ» بیاید.

سایر گزینه‌ها درست هستند:

- گزینه (۲): هَذِهِ الرِّيحُ (اسم اشاره مفرد مؤنث + اسم مؤنث معنوی)
گزینه (۳): ذَلِكَ الْمُعَلِّمُ (اسم اشاره مفرد مذکر + اسم مفرد مذکر)
گزینه (۴): أُولَئِكَ الْأَوْلَادُ (اسم اشاره جمع + اسم جمع مذکر عاقل)

پاسخ خیلی تشریحی

عَيَّنَ فِعْلاً يَكُونُ نَفِيًّا وَ نَهْيًا مَعًا:

(۱) لَا تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ!

(۲) لَا تَزِرْ عَنِ الْغُدُوانَ وَلَا تَحْصُدَنَّ الْخُسْرانَ!

(۳) لَا تُفَكِّرُوا فِي الْخَالِقِ بَلْ تُفَكِّرُوا فِي الْمَخْلُوقِ!

(۴) لِمَ لَا تَبْحَثَنَّ فِي الْإِنْتَرْنَتِ عَنْ مَقَالَةٍ حَوْلَ الْفِيلِ!

مشاوره از «لا»ی نفی و نهی و همین‌طور فعل نفی و نهی، هم در ترجمه و هم در قواعد سؤال میاد؛ بنابراین مطالعه و یادگیری این مبحث در هر دو بخش به دانش‌آموز کمک می‌کنه.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

دنبال مضارع جمع مؤنث مخاطب بگرد که هم مضارع اخباری منفی ترجمه بشه هم امر مخاطب!

اگر «لا» بر سر فعل مضارع بیاید و آخرش را تغییر ندهد، لای نفی است ولی اگر آخر فعل مضارع را ساکن (ة) کند و نون را حذف کند، لای نهی می‌شود، فقط نون جمع مؤنث است که حذف نمی‌شود و برای تشخیص نفی یا نهی بودنش باید از جمله کمک بگیری.

مثال

فعل نفی: لَا تَذْهَبْ: نمی‌روی لَا تَشْرَبْ: نمی‌نوشید

فعل نهی: لَا تَذْهَبْ: نرو لَا تَشْرَبْ: ننوشید

فعل نهی: یا تلميذاتُ لَا تَخْرُجْنَ: ای دانش‌آموزان، خارج نشوید.

فعل نفی: یا تلميذاتُ لِمَ لَا تَخْرُجْنَ: ای دانش‌آموزان، چرا خارج نمی‌شوید؟

گاهی اوقات ترکیب و معنی جمله به گونه‌ایست که «لا» بر سر مضارع جمع مؤنث، می‌تواند هم نفی و هم نهی باشد.

مثال لَا تَكْتُبَنَّ واجباتِكُنَّ في المدرسة. تکلیف‌هایتان را در مدرسه نمی‌نویسید / ننویسید.
نفی نهی

چون «لا» بر سر مضارع جمع مؤنث مخاطب «لَا تَزِرْ عَنِ» / لَا تَحْصُدَنَّ آمده، نون آخر فعل حذف نمی‌شود، بنابراین با توجه به معنی عبارت، فعل می‌تواند نفی یا نهی باشد: «دشمنی نمی‌کارید و زیان درو نمی‌کنید.» (مضارع اخباری منفی) / دشمنی نکارید و زیان درو نکنید. (امر منفی)

در سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): «لَا تَقُولُوا» با حذف نون آخر آن = فعل نهی - «لَا تَفْعَلُونَ» بدون تغییر آخر آن = نفی «چیزی را نگویند که انجام نمی‌دهید.»

گزینه (۳): «لَا تُفَكِّرُوا» با حذف نون آخر آن = فعل نهی «در مورد آفریننده بیندیشید و در مورد آفریده بیندیشید.»

گزینه (۴): «لَا تَبْحَثَنَّ» بعد از کلمه پرسشی «لِمَ» آمده = فعل نفی «چرا در اینترنت مقاله‌ای را درباره فیل جست‌وجو نمی‌کنید؟!»

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۵۰

عَيْنُ الْخَطَا عَنْ الضَّمِيرِ:

- (۱) أَوْصَى الْأَبُ أَوْلَادَهُ بِأَنْهُمْ تَعَاوَنُوا عَلَى أَعْمَالِهِمْ!
- (۲) عَلِيٌّ وَ حَسَنٌ سَأَلَا مُعَلِّمَهُمَا عَنِ الْكُتُبِ وَ سَبَبِ قِرَائَتِهِمَا!
- (۳) الْأُمّهَاتُ يُتَعَبْنَ أَنْفُسَهُنَّ لِتَرْبِيَةِ أَوْلَادِهِنَّ!
- (۴) أَنْتَ قَدَّرْتَ عَلَى عَدُوِّكَ فَاجْعَلِ الْعَفْوَ عَنْهُ شُكْرًا لِلْقُدْرَةِ عَلَيْهِ!

مشاوره از تناسب جمله (اسم، فعل، ضمیر و ...) تو تیپ‌های مختلفی سؤال میاد و به وقتایی صورت سؤال در حد «عَيْنُ الصَّحِيح» یا «عَيْنُ الْخَطَا» هستش ولی تو باید حواست جمع باشه که منظورش تناسب کلمات توی جمله‌ست.

پاسخ: گزینۀ ۲

زیرمبدا: درس ۱

به مرجع ضمیر (اسمی که ضمیر بهش برمی‌گرده) دقت کن!

• اگر اسم، ابتدای عبارت بیاید، ضمیر با توجه به آن اسم که مرجعشان است، می‌آیند.

مثال

الرَّمْلَاءُ يَتَجَحَّوْنَ فِي إِمْتِحَانِهِمْ. همشاگردی‌ها در امتحانشان موفق می‌شوند.

• اگر دو اسم مفرد با حرف عطف «و» ابتدای عبارت بیاید، بعدشان فعل و ضمیر مثنی غایب می‌آید.

• **مثال** مُحَمَّدٌ وَ عَلِيٌّ يَكْتُبَانِ تَمْرِئَهُمَا. محمد و علی تمرینشان را می‌نویسند.

• برای جمع غیر انسان، ضمیر مفرد مؤنث می‌آید.

• **مثال** الْأَشْجَارُ لَهَا عُصَوْنَ نَضْرَةٌ. درختان شاخه‌های تر و تازه دارند.

• اگر ضمیر اول عبارت بیاید اجزای بعدی جمله مناسب آن می‌آیند.

مثال

أنا (متکلم وحده) أَكْتُبُ تمرینی: من تمرینم را می‌نویسم.

هي (مفرد مؤنث غایب) تَكْتُبُ تمرینها. او تمرینش را می‌نویسد.

هُما (مثنی مؤنث غایب) كَتَبَا تمرینتُهما: ایشان (آن‌ها) تمرین‌هایشان را نوشتند.

• اگر ضمیر مفرد مخاطب [مانند «أنت»] و اسم مفرد بیاید، فعل و ضمیر مثنی مخاطب می‌آید.

• **مثال** أَنْتَ وَ صَدِيقُكَ تَكْتُبَانِ تَمْرِئَتَيْنِ. تو و دوستت تمرینتان را می‌نویسید.

• اگر ضمیر مفرد غایب [مانند «هو»] و اسم جمع بیاید، بعدشان فعل و ضمیر جمع غایب می‌آید.

• **مثال** هُوَ وَ أَصْدَقَاؤُهُ يَكْتُبُونَ تمرینهم. او و دوستانش تمرینشان را می‌نویسند.

• اگر ضمیر مفرد مخاطب [مانند «أنت»] و اسم جمع بیاید، فعل و ضمیر جمع مخاطب می‌آید.

• **مثال** أَنْتَ وَ أَصْدَقَاؤُكَ تَكْتُبُونَ تمرینکم. تو و دوستانت تمرینتان را می‌نویسید.

• اگر ضمیر مفرد متکلم [مانند «أنا»] و اسم مفرد بیاید، فعل و ضمیر متکلم مع‌الغیر می‌آید.

• **مثال** أنا وَ صَدِيقِي نَكْتُبُ تمریننا: من و دوستم تمرینمان را می‌نویسیم.

پاسخ‌خیزی تشریحی ✓

با توجه به جمع غیرعاقل «الکُتُب» ضمیر مناسب در «قرائتُهما» مفرد مؤنث غایب «ها» است.

گزینۀ (۱): أَوْصَى الْأَبُ (مفرد مذکر) أَوْلَادَهُ (جمع مذکر) بِأَنْهُمْ تَعَاوَنُوا عَلَى أَعْمَالِهِمْ: (درست) «پدر فرزندان را سفارش کرد به این که در کارهایشان همیاری کنند»

گزینۀ (۲): عَلِيٌّ وَ حَسَنٌ (مثنی مذکر) سَأَلَا مُعَلِّمَهُمَا عَنِ الْكُتُبِ (جمع غیرعاقل) وَ سَبَبِ قِرَائَتِهِمَا: (خطا؛ شکل درست آن: الْكُتُبِ وَ سَبَبِ قِرَائَتِهَا) «علی و حسن از معلمشان درباره کتاب‌ها و علت خواندنشان پرسیدند»

گزینۀ (۳): الْأُمّهَاتُ يُتَعَبْنَ أَنْفُسَهُنَّ لِتَرْبِيَةِ أَوْلَادِهِنَّ: (درست) «مادرها خودشان را برای تربیت فرزندان‌شان خسته می‌کنند»

گزینۀ (۴): أَنْتَ (مفرد مذکر مخاطب) قَدَّرْتَ عَلَى عَدُوِّكَ فَاجْعَلِ الْعَفْوَ عَنْهُ شُكْرًا لِلْقُدْرَةِ عَلَيْهِ: (درست) «تو بر دشمنت قادر شدی پس بخشیدن او را شکرانه قدرت‌یافتن بر او قرار بده»

(سؤال ۹۶ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

عَيِّنِ الخَطَأَ عن الضمير:

- (۱) أَحَبُّ جاري لأخلاقه الحسنة له بنتٌ أخلاقُها حسنةٌ كذلك و هو شاكِرٌ لربه.
- (۲) كلما أصابَتْكَ مصيبةٌ تقَبَّلْها بالصَّبْرِ و الإيمانِ و تحمَّلْها خيرٌ لك إن عَرَفْتَهَا.
- (۳) يُنْزِلُ العاملُ القويُّ البِضائعَ مِنَ السَّيَّارةِ و هي كثيرةٌ بدونِ صعوبةٍ لأنَّه شابٌّ.
- (۴) التَّمَلُّةُ مخلوقةٌ وزنها قليلٌ و لكتِّها تحمِلُ شيئاً وزنها أكثرُ منها خمسينَ مرَّةً.

کدام گزینه، توصیف درستی از شیوه نوین تاریخ‌نگاری به دست داده است؟

- (۱) علم تاریخ صرفاً به شرح زندگانی و اقدامات فرمانروایان و امور سیاسی و نظامی می‌پردازد.
- (۲) علم تاریخ فقط رویدادهای گذشته را ثبت و نقل نمی‌کند، بلکه زمینه‌ها، علت‌ها، نتایج و آثار گوناگون حوادث تاریخی را نیز بررسی و تجزیه و تحلیل می‌کند.
- (۳) اساس این شیوه بر سنجش دقیق منابع، استناد به اسناد و مدارک دولتی و دوری از داستان‌پردازی بود.
- (۴) در تاریخ‌نگاری نوین از یافته‌های علوم و فنون محدودی مانند باستان‌شناسی و جغرافیا استفاده می‌شود.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی گزینه‌های نادرست:

- گزینه (۱): تاریخ صرفاً به شرح زندگانی و اقدامات فرمانروایان و امور سیاسی و نظامی محدود نمی‌شود؛ بلکه همه ابعاد فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و هنری جوامع گذشته را در بر می‌گیرد.
- گزینه (۳): اساس شیوه نوین تاریخ‌نگاری بر سنجش دقیق منابع، استناد به اسناد و مدارک معتبر و دوری از داستان‌پردازی بود.
- گزینه (۴): در تاریخ‌نگاری نوین از یافته‌های علوم و فنون مختلف مانند باستان‌شناسی، جامعه‌شناسی، فلسفه، جغرافیا، اقتصاد، زبان‌شناسی و گاه‌شماری استفاده می‌شود.

نکته

به دنبال پیشرفت‌های فکری و علمی که در دوره رنسانس (حدود قرن‌های ۱۳ تا ۱۷ م.) در اروپا به وقوع پیوست، به تدریج علم تاریخ نیز متحول شد و شیوه نوینی در تاریخ‌نگاری پدید آمد.

کدام گزینه، توصیف درستی از وقایع‌نگاری‌ها پیش از ظهور تاریخ‌نگاری نوین به دست داده است؟

(سوال الکتور انسانی ۱۴۰۰ قاج از کشور)

- (۱) به بیان حوادث سیاسی و نظامی و شرح حال فرمانروایان و وجوه گوناگون حیات جامعه توجه می‌شد.
- (۲) تمام آثار نتیجه سفرها و مشاهدات و شنیده‌های مستقیم و بلاواسطه وقایع‌نویسان است.
- (۳) برای ثبت و نوشتن وقایع تاریخی از اسناد دولتی و یافته‌های سایر علوم استفاده می‌شد.
- (۴) در ثبت و نگارش برخی رویدادها، از اسناد و مدارک دولتی استفاده می‌شد.

کنکور

کدام گزینه به کامل‌ترین و درست‌ترین تعریف علم تاریخ اشاره دارد؟

- (۱) تاریخ علمی است که به مطالعه جنبه‌های مختلف زندگی انسان‌ها و جامعه‌ها در گذشته می‌پردازد و علل و نتایج افکار و اعمال پیشینیان را بررسی و تحلیل می‌کند.
- (۲) علم تاریخ، علم آگاهی از زندگی اجتماعی در گذشته است که شامل برخی جنبه‌های فکری، مذهبی، سیاسی، نظامی، اقتصادی، علمی، حقوقی و هنری می‌شود.
- (۳) تاریخ علمی است که در تعیین روز، ماه و سال نقش مهمی دارد و ثبت وقایع گذشته را بر عهده دارد.
- (۴) منظور از علم تاریخ همان ثبت مجموعه حوادث و رویدادهایی است که فرد یا جامعه از سر گذرانده است.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تعریف علم تاریخ: تاریخ علمی است که به مطالعه جنبه‌های مختلف زندگی انسان‌ها و جامعه‌ها در گذشته می‌پردازد و علل و نتایج افکار و اعمال پیشینیان را بررسی و تحلیل می‌کند.

در گزینه (۲) به هدف علم تاریخ اشاره دارد نه به تعریف آن. هدف علم تاریخ، آگاهی از زندگی اجتماعی در گذشته است که شامل تمامی جنبه‌های فکری، مذهبی، سیاسی، نظامی، اقتصادی، علمی، حقوقی و هنری می‌شود. عبارت‌های گزینه‌های (۳) و (۴) به معنای واژه تاریخ اشاره دارند.

گول‌نخوری ✗

(سؤال ۶ - امتحان نهایی فرورداد ۱۴۰۳)

تعریف اصطلاحات یا مفاهیم تاریخی: (هر مورد ۱ نمره)

ب - گوسان‌ها

الف - علم تاریخ:

موارد کدام گزینه دربارهٔ ترتیب مراحل پژوهش در تاریخ درست است؟

- الف) شناسایی منابع پیش از تدوین پرسش‌های پژوهش و پس از انتخاب موضوع انجام می‌شود.
 ب) تحلیل و تفسیر اطلاعات بلافاصله بعد از گردآوری و تنظیم اطلاعات انجام می‌شود.
 ج) گزارش یافته‌های پژوهش، آخرین مرحلهٔ پژوهش در تاریخ است که بلافاصله بعد از تنظیم اطلاعات انجام می‌شود.
 د) انتخاب موضوع و تدوین پرسش‌های تحقیق دو مرحلهٔ آغازین پژوهش در تاریخ به شمار می‌روند.

(۱) «ب» - «د»

(۲) «ب» - «ج»

(۳) «الف» - «د»

(۴) «الف» - «ج»

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

در این جدول به اختصار به معرفی هر یک از مراحل پژوهش در تاریخ می‌پردازیم:

انتخاب موضوع	توجه به برخی معیارها مثل تازگی و دارای فایده بودن موضوع
تدوین پرسش‌های تحقیق	مشخص کردن هدف پژوهش
شناسایی منابع	بررسی میزان اعتبار، دقت و صحت منابع بعد از شناسایی منابع و اسناد تحقیق
گردآوری و تنظیم اطلاعات	استخراج اطلاعات مربوط به موضوع تحقیق از منابع و اسناد تاریخی و سپس تنظیم و دسته‌بندی اطلاعات
تحلیل و تفسیر اطلاعات	نیازمند روش‌ها و مهارت‌های خاص و کاری همچون کار کارآگاهان پلیس
گزارش یافته‌های پژوهش	استخراج و گزارش نتایج و یافته‌های تحقیق در قالب کتاب، مقاله و ...

مراحل شش‌گانهٔ پژوهش در تاریخ: (۱) انتخاب موضوع (۲) تدوین پرسش‌های تحقیق (۳) شناسایی منابع (۴) گردآوری و تنظیم اطلاعات (۵) تحلیل و تفسیر اطلاعات (۶) گزارش یافته‌های پژوهش.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هر یک از گزاره‌های زیر، به ترتیب مربوط به کدام یک از مراحل پژوهش در تاریخ است؟

الف) مانع از بیراهه رفتن پژوهشگر از مسیر درست پژوهش می‌شود.

ب) کار مورخان شباهت بسیاری به کار کارآگاهان پلیس دارد.

۲) مرحله سوم - مرحله چهارم

۱) مرحله دوم - مرحله چهارم

۴) مرحله دوم - مرحله پنجم

۳) مرحله سوم - مرحله پنجم

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

بررسی موارد:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) مرحله دوم: تدوین پرسش‌های تحقیق: هر پژوهش علمی نیازمند یک یا چند پرسش است. پرسش‌ها علاوه بر آن که هدف پژوهش را مشخص می‌کنند، مانع از بیراهه رفتن پژوهشگر از مسیر درست پژوهش می‌شوند.

ب) مرحله پنجم: تحلیل و تفسیر اطلاعات: تحلیل و تفسیر رویدادهای تاریخی کار ساده‌ای نیست و مورخان برای انجام این کار، نیازمند روش‌ها و مهارت‌های خاصی هستند. در واقع کار مورخان شباهت بسیاری به کار کارآگاهان پلیس دارد. کارآگاهان و مورخان، هر دو به دنبال شواهد و مدارکی هستند که به گونه‌ای گذشته را بازسازی و تفسیر کنند. اولی به دنبال بازسازی صحنه جرم و دومی در پی بازسازی وقایع گذشته است.

مشاوره منابع پژوهش در تاریخ و انواع آن (اصلی و فرعی) از جمله مباحثی است که در پایه‌های یازدهم و دوازدهم نیز مطرح می‌شوند؛ پس با مطالعه و یادگیری عمیق این مبحث، پایه قوی‌ای بسازید تا در سؤالات ترکیبی کنکور سراسری که از بخش‌های مرتبط پایه‌های مختلف طراحی می‌شوند، بدرخشید!

کدام گزینه به مواردی که منابع تاریخی دست اول محسوب می‌شوند، اشاره دارد؟

الف) کتابی که در دوره معاصر درباره جنگ‌ها و فتوحات اردشیر بابکان نگاشته شده است.

ب) کتابی که در دوره چنگیزخان توسط یک مورخ معروف درباره فتوحات چنگیزخان نوشته شده است.

ج) سکه‌ای که در زمان داریوش اول هخامنشی و به دستور او ضرب شده است.

د) کتابی که درباره سکه‌های دوره ساسانی توسط مورخان معاصر نوشته شده است.

۱) «الف» - «ب»

۲) «الف» - «ج»

۳) «ب» - «ج»

۴) «ب» - «د»

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

تعاریف منابع پژوهش علمی در تاریخ:

منابع دست اول یا اصلی	به همه آثار گفته می‌شود که در زمان وقوع حادثه یا نزدیک‌ترین زمان به وقوع آن، نوشته شده‌اند؛ به عبارت دیگر نویسندگان این نوع منابع، خود ناظر رویدادها بوده‌اند یا شرح ماجرا را از شاهدان واقعه شنیده‌اند.
منابع دست دوم یا فرعی	به همه تحقیقات و آثار گفته می‌شود که بر پایه منابع دست اول پدید آمده‌اند.

علاوه بر منابع مکتوب، تمامی آثار باستانی و تاریخی، شامل بناها، ابزارها، اشیاء، سنگ‌نگاره‌ها و سنگ‌نوشته‌ها، سکه‌ها و هر وسیله‌ای که از گذشته به جای مانده است، منابع دست اول محسوب می‌شوند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام گزینه به درستی به آغاز تاریخ‌نگاری در مفهوم کامل آن اشاره می‌کند؟

- ۱) پس از اختراع خط در حدود پنج هزار سال پیش، تاریخ‌نگاری توسط مصریان باستان آغاز شد.
- ۲) تاریخ‌نگاری هم‌زمان با شکل‌گیری تمدن روم باستان، در ایتالیای امروزی متولد شد.
- ۳) تاریخ‌نگاری از قرن پنجم پیش از میلاد در یونان باستان و با ظهور هرودت که «پدر تاریخ» لقب گرفت، آغاز شد.
- ۴) تاریخ‌نگاری حدود چهار هزار سال پیش، هنگامی که اولین سنگ‌نوشته به خط کهن مصری دربارهٔ رویدادی تاریخی نگاشته شد، آغاز گردید.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

تاریخ‌نگاری در مفهوم کامل آن از قرن پنجم پیش از میلاد در یونان باستان و با ظهور هرودت که «پدر تاریخ» لقب گرفت، آغاز شد. قدیمی‌ترین متن تاریخی که تاکنون کشف شده، سنگ‌نوشته‌ای به خط کهن مصری است که بیش از چهار هزار سال قدمت دارد. در این سنگ‌نوشته نام تعدادی از فراعنه و برخی حوادث دوران آن‌ها ذکر شده است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

داندود رایگان تمام آزمون های آزمایشی

در کانال تلگرام ما :

آزمونها آزمایشی

t.me/Azmoonha_Azmayeshi

سازمان پژوهش و آموزش کشور

سند

گزینه دو
مؤسسه آموزشی فرهنگی

شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان سنجش آموزش کشور

آکا

زبختار

خوبی؟
آزمون

کانون
فرهنگی
آموزش
قلمچی

آزمونهای سراسری
گاج

join us ...

در کدام گزینه به مواردی درباره تقویت حس میهن دوستی و هویت ملی که یکی از فواید و کارکردهای مطالعه تاریخ است، اشاره شده است؟

- الف) مطالعه تاریخ به ما کمک می کند تا بفهمیم که فرهنگ ها و جوامع بشری چگونه و تحت تأثیر چه عوامل و شرایطی به وجود آمده، پیشرفت کرده و به وضعیت امروزی رسیده اند.
- ب) آگاهی افراد جامعه از گذشته مشترکشان، باعث خودآگاهی و یگانگی بیشتر آنها می شود.
- ج) شناخت گذشته و بررسی زندگی مردم در زمان ها و مکان های دیگر، به ما کمک می کند که درک درستی از هویت و کیستی خود پیدا کنیم و بدانیم چگونه به جایگاهی که هم اکنون هستیم، رسیده ایم.
- د) مردمانی که برای نسل های متوالی سرگذشت مشترکی داشته اند، به طور طبیعی به سرزمین و گذشته خود علاقه و دلبستگی دارند و برای پیشرفت جامعه خود با مردمان و تمدن های دیگر ارتباط مستحکمی برقرار می کنند.

۲) «الف» - «د»

۱) «الف» - «ب»

۴) «ب» - «د»

۳) «ب» - «ج»

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

بررسی موارد نادرست:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) این مورد به یکی دیگر از فواید و کارکردهای مطالعه تاریخ (بهره گیری از گذشته برای حال و آینده) اشاره دارد.

د) مردمانی که برای نسل های متوالی، سرگذشت مشترکی داشته و سالیان طولانی در شادی ها، تلخ کامی ها، موفقیت ها و شکست های هم شریک بوده اند، به طور طبیعی به سرزمین و گذشته خود، علاقه و دلبستگی دارند؛ از این رو، آگاهی افراد جامعه از گذشته مشترکشان، باعث خودآگاهی و یگانگی بیشتر آنها می شود.

کدام گزینه دربارهٔ کهن‌ترین و کامل‌ترین کتاب تاریخی از عصر باستان درست است؟

- (۱) نگارنده در گزارش رویدادهای مربوط به ایران، خواسته یا ناخواسته، دچار لغزش‌ها و گاه غرض‌ورزی‌هایی شده است.
- (۲) محتویات این کتاب بیشتر مربوط به مسائل داخلی یونان و شامل جنگ‌ها، سرگذشت و اقدامات حاکمان است.
- (۳) نویسنده به عنوان منشی در خدمت حاکمان بود و آن‌ها را در تمامی مسافرت‌ها و جنگ‌ها همراهی می‌کرد.
- (۴) نگارنده به اسناد و مدارک دولتی دسترسی داشت و می‌توانست از آن‌ها برای ثبت و نگارش رویدادها استفاده کند.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

کتاب تاریخ هرودت که بیشتر مطالب آن شرح جنگ‌های یونان و ایران است، کهن‌ترین و کامل‌ترین کتاب تاریخی به‌جامانده از عصر باستان است. هرودت در گزارش رویدادهای مربوط به ایران، خواسته یا ناخواسته، دچار لغزش‌ها و گاه غرض‌ورزی‌هایی شده است.

گزینه‌های (۳) و (۴) مربوط به برخی تاریخ‌نگاران پیش از پیدایش شیوهٔ نوین تاریخ‌نگاری است. کهن‌ترین و کامل‌ترین کتاب تاریخی نوشتهٔ هرودت است که در کتاب درسی این نکات دربارهٔ او ذکر نشده است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

طبق نظر مؤلفان کتاب درسی تاریخ (۱)، در کدام گزاره‌ها قید «برخی» به درستی استفاده شده است؟

الف) برخی از مورخان پیش از پیدایش شیوه نوین تاریخ‌نگاری، به تنظیم، ثبت و نگارش وقایع می‌پرداختند و توجه چندانی به بررسی علل، آثار و نتایج رویدادهای تاریخی نداشتند.

ب) برخی پژوهشگران معتقدند که رواج و رونق ادبیات و فلسفه، تأثیر مهمی بر شکوفایی و گسترش علم تاریخ در یونان باستان داشته است.

ج) برخی از آیات قرآن انسان را به مطالعه سرگذشت اقوام گذشته دعوت کرده و تاریخ را منبع معتبر کسب شناخت و تفکر معرفی می‌کند.

د) برخی از رویدادهای تاریخی، تکرارناپذیرند و قابل تجربه نیستند.

(۲) «ب» - «د»

(۱) «ب» - «ج»

(۴) «الف» - «ج»

(۳) «الف» - «ب»

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

بررسی موارد:

الف) برخی از مورخان (بیش از پیدایش شیوه نوین تاریخ‌نگاری) به تنظیم، ثبت و نگارش وقایع می‌پرداختند و توجه چندانی به بررسی علل، آثار و نتایج رویدادهای تاریخی نداشتند.

ب) برخی پژوهشگران معتقدند که رواج و رونق ادبیات و فلسفه، تأثیر مهمی بر شکوفایی و گسترش علم تاریخ در یونان باستان داشته است.

ج) بسیاری از آیات قرآن انسان را به مطالعه سرگذشت اقوام گذشته دعوت کرده، تاریخ را منبع معتبر کسب شناخت و تفکر معرفی می‌کند.

د) تکرارناپذیری و قابل تجربه نبودن ویژگی همه رویدادهای تاریخی است نه برخی از آنها.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام گزینه به درستی به یکی از ویژگی‌های رویدادهای تاریخی اشاره کرده است؟

- (۱) رویدادهای تاریخی در عین داشتن رابطه علت و معلولی با یکدیگر، از یکدیگر مستقل هستند.
- (۲) شواهد و مدارک راهی غیرمستقیم برای شناخت رویدادهای تاریخی شمرده می‌شوند.
- (۳) استقلال رویدادهای تاریخی از یکدیگر، یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های این رویدادها هستند.
- (۴) با این‌که رویدادهای تاریخی دور از دسترس هستند، قابل مشاهده هستند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

رویدادهای تاریخی دور از دسترس‌اند و قابل مشاهده نیستند و نمی‌توان آن‌ها را به طور مستقیم درک کرد، بلکه آن‌ها را باید با استفاده از شواهد و مدارک شناخت. همچنین این رویدادها مجزا و مستقل نیستند و با یکدیگر رابطه علت و معلولی دارند.

یک جغرافی‌دان با هدف توسعه یک شهر به مطالعه می‌پردازد و مسائلی را طرح و مطالعه می‌کند. او برای بررسی این

مسائل از کدام علوم یا مهارت‌ها کمک می‌گیرد؟

(الف) بررسی امکان گسترش فیزیکی شهر

(ب) حدس میزان رشد آن و امکان مهاجرپذیری

(ج) پیش‌بینی امکان توسعه شهر براساس میزان منابع آبی

(۱) جغرافیای شهری - جغرافیای جمعیت - جغرافیای آب‌ها

(۲) نقشه‌خوانی - جغرافیای جمعیت - جغرافیای آب‌ها

(۳) نقشه‌خوانی - جغرافیای شهری - جغرافیای طبیعی

(۴) جغرافیای شهری - جغرافیای شهری - جغرافیای طبیعی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

علم جغرافیا از یافته‌های علوم دیگر نیز استفاده می‌کند و با یک دید همه‌جانبه بررسی‌ها و مطالعات خود را در مورد پراکندگی پدیده‌ها و روابط بین آن‌ها انجام می‌دهد. این رابطه بین جغرافیا با سایر علوم دوسویه بوده و در یک جریان دوطرفه از داده‌ها و یافته‌های یکدیگر استفاده می‌کنند.

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی عبارت‌ها:

(الف) با تهیه نقشه شهر، امکان گسترش فیزیکی شهر را بررسی می‌کند. (نقشه‌خوانی)

(ب) با مطالعه بافت جمعیت شهر، میزان رشد آن و امکان مهاجرپذیری آن را حدس می‌زند. (جغرافیای جمعیت)

(ج) با مطالعه میزان منابع آب شهر، امکان توسعه شهر را پیش‌بینی می‌کند. (جغرافیای آب‌ها)

شهر کوهپایه‌ای سی سخت - کهگیلویه و بویراحمد

به طور مثال جغرافی‌دان با هدف توسعه یک شهر، به مطالعه همه‌جانبه می‌پردازد و این مسائل را طرح و مطالعه می‌کند.

(۱) با تهیه نقشه شهر، امکان گسترش فیزیکی شهر را بررسی می‌کند. (نقشه‌خوانی)

(۲) با مطالعه بافت جمعیت شهر، میزان رشد آن و امکان مهاجرپذیری آن را حدس می‌زند. (جغرافیای جمعیت)

(۳) با مطالعه میزان منابع آب شهر، امکان توسعه شهر را پیش‌بینی می‌کند. (جغرافیای آب‌ها)

(۴) .....

فعالیت: ۲

اگر بخواهید با دید ترکیبی، روستای زیر را مورد مطالعه قرار دهید با توجه به شکل، چه سؤالاتی برای آن طرح می‌کنید؟

(مقرافیا (۱) - متن و فعالیت، ۲، صفحه ۷ کتاب درسی)

(۱) شیب قرارگیری روستا چگونه است؟

(۲) آیا وقوع سیل در این روستا امکان‌پذیر است؟

(۳) .....

(۴) .....

(۵) .....

کتاب
درسی

٤٢

موارد کدام گزینه عبارت زیر را به درستی تکمیل می کند؟

«رابطهٔ سنجش از دور با علوم فضایی مانند رابطهٔ ..... است.»

(الف) جغرافیای طبیعی با علوم فضایی

(ب) نقشه‌کشی با هندسه

(ج) جغرافیای رفتاری و فرهنگی با انسان‌شناسی

(د) جغرافیای انسانی با جغرافیای جمعیت

(١) الف - ج

(۲) الف - د

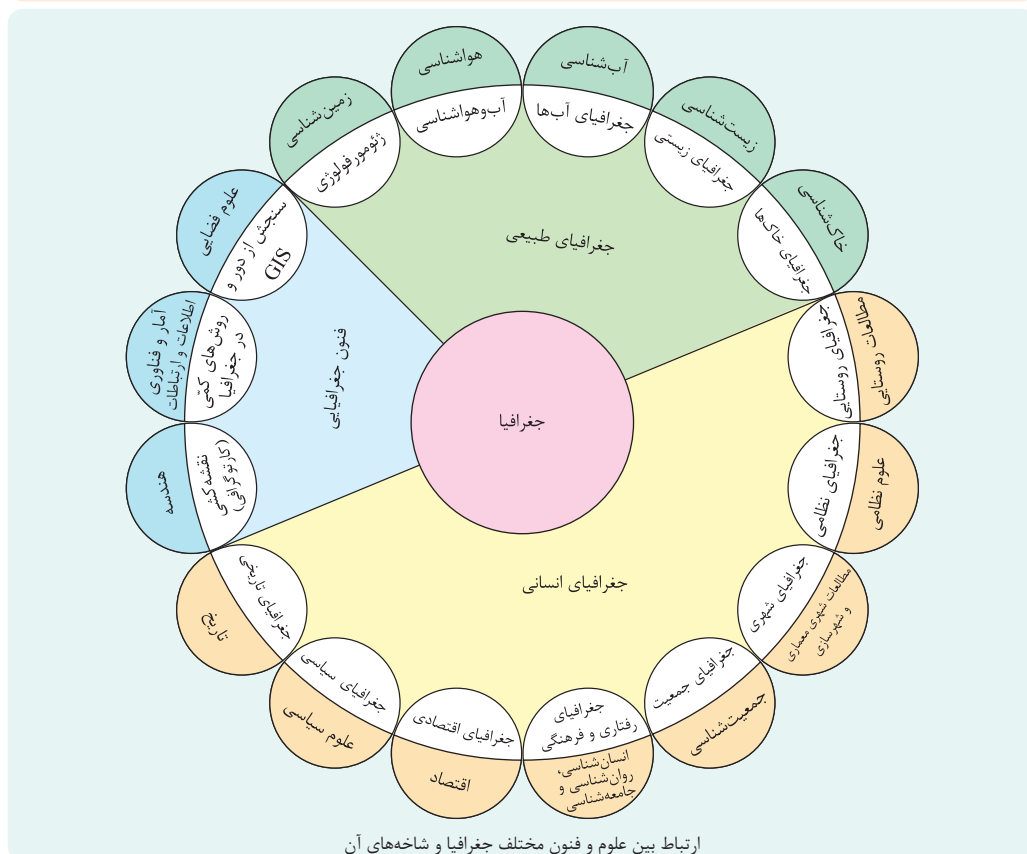
(۳) ب - ج

(۴) ب - د

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس‌ی Box

ارتباط بین علوم و فنون مختلف جغرافیا و شاخه‌های آن

✓ پاسخ خیلی تشریحی

علم جغرافیا به سه زیرشاخهٔ «جغرافیای طبیعی»، «فنون جغرافیایی» و «جغرافیای انسانی» تقسیم می‌شود. «سنجش از دور» از زیرشاخه‌های فنون جغرافیایی است که با دانش «علوم فضایی» ارتباط متقابل دارد. «نقشه‌کشی» نیز از زیرشاخه‌های فنون جغرافیایی است که با علم «هندسه» ارتباط متقابل دارد. «جغرافیای رفتاری و فرهنگی» از زیرشاخه‌های جغرافیای انسانی است که با علوم انسان‌شناسی، روان‌شناسی و جامعه‌شناسی ارتباط متقابل دارد؛ بنابراین می‌توان گفت در موارد ذکرشده، یکی از علوم زیرشاخهٔ شاخه‌های دانش جغرافیا با علم دیگری ارتباط دارد.

بررسی عبارتهای نادرست:

الف) جغرافیای طبیعی از زیرشاخه‌های مستقیم دانش جغرافیاست، اما «علوم فضایی» با «سنجش از راه دور» که از زیرشاخه‌های فنون جغرافیایی است، در ارتباط است.

(د) «جغرافیای جمعیت» از زیرشاخه‌های جغرافیای انسانی است.

با توجه به عبارت «جغرافیا روابط متقابل انسان را با محیط، مطالعه و بررسی می‌کند»، موارد «الف» تا «د» در متن زیر به ترتیب با موارد کدام گزینه مطابقت دارد؟

محیط طبیعی یک مجموعه است (الف) که با ورود انسان به محیط، زمینه‌های تغییر در آن فراهم می‌شود. انسان برای رفع نیازهای خود به تغییر محیط دست می‌زند و یک محیط جدید به وجود می‌آورد. (ب) او از طریق به زیر کشت بردن زمین به رفع نیازهای خود می‌پردازد که نشان‌دهنده نوعی از عملکرد او در ارتباط با محیط طبیعی است. (ج) حال می‌توانیم به علت این که چرا جغرافیا علمی برای زندگی بهتر است (د) پی ببریم.

(۱) مجموعه‌ای نامتعادل - رابطه متقابل انسان و محیط - نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها - شناخت توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی بدون دانش جغرافیا ممکن نیست.

(۲) مجموعه‌ای متعادل - محیط جغرافیایی - درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها - شناخت توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی بدون دانش جغرافیا ممکن نیست.

(۳) مجموعه‌ای متعادل - رابطه متقابل انسان و محیط - نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها - جغرافیا حاصل تعامل محیط طبیعی و محیط انسانی است.

(۴) مجموعه‌ای نامتعادل - محیط جغرافیایی - درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها - جغرافیا حاصل تعامل محیط طبیعی و محیط انسانی است.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

مفاهیم اساسی دانش جغرافیا
(۱) مکان
(۲) روابط متقابل انسان با محیط

عملکرد انسان در ارتباط با محیط طبیعی
درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها
نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) محیط طبیعی مجموعه‌ای متعادل است و با ورود انسان، زمینه‌های تغییر در محیط فراهم می‌شود.
ب) انسان برای رفع نیازهای خود به تغییر محیط دست می‌زند و در نتیجه محیط طبیعی به محیط جغرافیایی تبدیل می‌شود.
ج) کشاورزی برای رفع نیاز است. پس می‌توان گفت عملکرد انسان در قبال محیط طبیعی در جهت درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها است.
د) شناخت توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی بدون دانش جغرافیا ممکن نیست، پس جغرافیا علمی برای زندگی بهتر است.

با توجه به عبارت «در هر مکان، پدیده‌های مختلفی هستند که بر یکدیگر تأثیر گذاشته و از هم تأثیر می‌پذیرند»، موارد «الف» تا «د» در متن زیر به ترتیب، با کدام گزینه مطابقت دارد؟
«در کناره رودها، شهرهای متعددی گسترش یافته است که باعث برهم خوردن تعادل جریان رودها در نواحی
شهری شده است و در نتیجه رودها وادار شده‌اند که خطرات سیلاب را به شهرها تحمیل کنند.»
«الف» «ب» «ج» «د»

(سوال ۱۱۵ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت اول)

(۱) پدیده طبیعی - محیط طبیعی - تأثیر پدیده انسان ساخت بر پدیده طبیعی - تأثیر پدیده طبیعی بر پدیده انسان ساخت
(۲) مکان - پدیده انسان ساخت - تأثیر پدیده انسان ساخت بر پدیده طبیعی - تأثیر پدیده طبیعی بر پدیده انسان ساخت
(۳) مکان - پدیده طبیعی - تأثیر پدیده طبیعی بر پدیده انسان ساخت - تأثیر پدیده انسان ساخت بر پدیده طبیعی
(۴) محیط طبیعی - مکان - تأثیر پدیده طبیعی بر پدیده انسان ساخت - تأثیر پدیده انسان ساخت بر پدیده طبیعی

توضیحات مربوط به شکل‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه قرار گرفته است؟

(الف)

میدان آزادی - تهران ۱۳۶۵

میدان آزادی - تهران ۱۳۹۵

(ب)

بادگیر دوطبقه ابرکوه - استان یزد

- (۱) انسان برای رفع نیازهای خود به تغییر محیط دست می‌زند و در نتیجه محیط طبیعی به محیط جغرافیایی تبدیل می‌شود. - پدیده به یک واقعیت یا رویداد جغرافیایی که محسوس و مشهود شده باشد گفته می‌شود که می‌تواند عوارض طبیعی یا انسان‌ساخت باشد.
- (۲) پدیده به یک واقعیت یا رویداد جغرافیایی که محسوس و مشهود شده باشد گفته می‌شود که می‌تواند عوارض طبیعی یا انسان‌ساخت باشد. - محیط جغرافیایی از تعامل بین محیط طبیعی و محیط انسانی به وجود می‌آید.
- (۳) محیط جغرافیایی از تعامل بین محیط طبیعی و محیط انسانی به وجود می‌آید. - روند تأثیرگذاری و تأثیرپذیری به صورت جریانی پیوسته در مکان ادامه دارد و سبب تغییر شکل مکان‌ها می‌شود.
- (۴) روند تأثیرگذاری و تأثیرپذیری به صورت جریانی پیوسته در مکان ادامه دارد و سبب تغییر شکل مکان‌ها می‌شود. - انسان برای رفع نیازهای خود به تغییر محیط دست می‌زند و در نتیجه محیط طبیعی به محیط جغرافیایی تبدیل می‌شود.

پاسخ: گزینه ۴

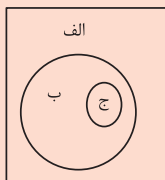
زیرمبحث: درس ۱

پاسخ‌دهنده تشریحی ✓

شکل «الف» نشان‌دهنده تغییراتی است که طی ۳۰ سال در محدوده میدان آزادی شهر تهران پدید آمده است. ← روند تأثیرگذاری و تأثیرپذیری به صورت جریانی پیوسته در مکان ادامه دارد و سبب تغییر شکل مکان‌ها می‌شود.

شکل «ب» نشان‌دهنده بادگیر دوطبقه ابرکوه در استان یزد است که توسط انسان برای آسایش در برابر آب‌وهوای گرم و خشک ساخته شده است. ← انسان برای رفع نیازهای خود به تغییر محیط دست می‌زند و در نتیجه محیط طبیعی به محیط جغرافیایی تبدیل می‌شود.

با توجه به شکل زیر، کدام گزینه در خصوص دانش جغرافیا و شاخه‌های آن درست است؟

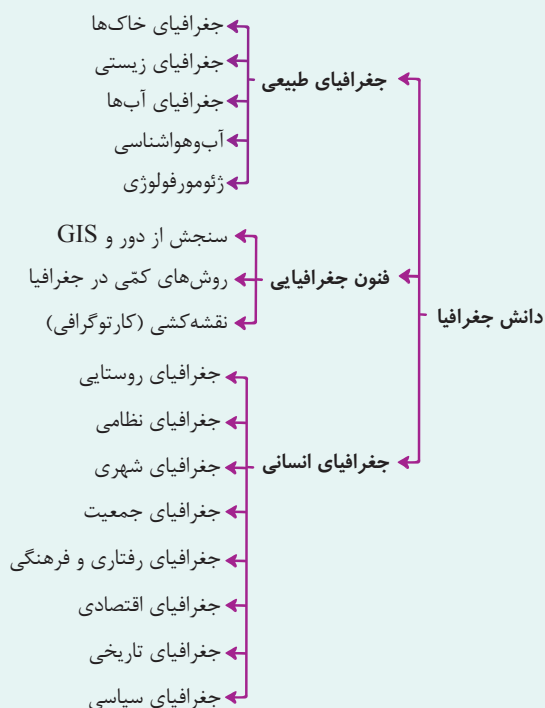
- (۱) اگر «الف» جغرافیا باشد، «ب» جغرافیای انسانی و «ج» جغرافیای تاریخی است.
- (۲) اگر «الف» جغرافیای طبیعی باشد، «ب» ژئومورفولوژی و «ج» زمین‌شناسی است.
- (۳) اگر «الف» جغرافیا باشد، «ب» جغرافیای طبیعی و «ج» هواشناسی است.
- (۴) اگر «الف» جغرافیای انسانی باشد، «ب» جغرافیای تاریخی و «ج» تاریخ است.

مشاوره این مدل از تست‌ها به نوعی تست هوش هم هست که باید بتوانی رابطه حروف داده‌شده رو با گزینه‌ها پیدا کنی و بعد زیرشاخه‌های دانش جغرافیا و علوم مرتبط با اون رو جای حروف در شکل بذاری تا به جواب برسی.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

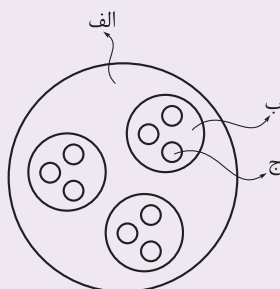

با توجه به جغرافیا و زیرشاخه‌های آن، می‌توان گفت اگر «الف» جغرافیا باشد، «ب» جغرافیای انسانی و «ج» جغرافیای تاریخی است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با توجه به شکل زیر، کدام مورد مطابق با تقسیمات کشوری فعلی در ایران، تدوین شده است؟

(سؤال ۱۱۵ کنگور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت دوم)

- (۱) اگر «الف» یک استان باشد «ب» و «ج» به ترتیب شهرستان و بخش خواهند بود و توسط فرماندار و بخشدار اداره می‌شوند.
- (۲) اگر «الف» یک استان باشد «ب» تابع «ج» و «الف» تابع تشکیلات مرکزی یا پایتخت قرار می‌گیرد.
- (۳) در صورتی که «ب» شهرستان باشد، بنابراین «الف» یک استان خواهد بود که تا قبل از انقلاب اسلامی، ۲۴ عدد بود.
- (۴) در صورتی که «ب» شهرستان باشد، بنابراین «ج» یک بخش است و کوچک‌ترین واحد تقسیمات کشوری، محسوب می‌شود.

کدام عبارت‌ها درباره علم جغرافیا اطلاعات درستی را ارائه نکرده‌اند؟

- الف) محیط طبیعی توسط انسان به یک محیط جغرافیایی تبدیل می‌شود.
 ب) جغرافیا برای پاسخ‌دادن به سؤالات خود به علوم دیگر نیازمند است.
 ج) از نظر اراتوستن دانشمند یونانی، جغرافیا علم مطالعه رابطه متقابل انسان و محیط است.
 د) دید ترکیبی در جغرافیا به معنی مطالعه همه‌جانبه پدیده‌ها با تمام ویژگی‌های آن در مکان‌های مختلف است.

۱) الف - ب

۲) ب - ج

۳) ج - د

۴) د - الف

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

بررسی عبارت‌های نادرست:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- ج) از نظر اراتوستن دانشمند یونانی، جغرافیا علم مطالعه زمین به عنوان جایگاه انسان است.
 د) دید ترکیبی در جغرافیا به معنی مطالعه همه‌جانبه پدیده‌ها با تمام ویژگی‌های آن در یک مکان است.

کدام مورد عبارت زیر را به درستی کامل می کند؟

«پدیده به یک واقعیت یا رویداد .....»

- ۱) جغرافیایی که محسوس شده باشد گفته می شود که عارضه ای انسان ساخت نیست
- ۲) جغرافیایی که محسوس شده باشد گفته می شود که می تواند انسان ساخت باشد
- ۳) طبیعی که محسوس شده باشد گفته می شود که عارضه ای انسان ساخت نیست
- ۴) طبیعی که نامحسوس شده باشد گفته می شود که می تواند انسان ساخت باشد

مشاوره این سؤال مشابه سؤالات جای خالی امتحان نهایی و براساس متن کتاب طراحی شده است. برای جواب دادن به این نوع تست ها، حواست به «تعاریف» متن کتاب باشه؛ مثلاً تعریف «پدیده»، «مکان»، «محیط جغرافیایی»، «کل نگری» و ...

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

پدیده به یک واقعیت یا رویداد جغرافیایی که محسوس و مشهود شده باشد گفته می شود که می تواند عوارض طبیعی یا انسان ساخت باشد.

پدیده های مختلفی در یک مکان وجود دارند که بر یکدیگر تأثیر می گذارند و از هم تأثیر می پذیرند؛ مثال: روستایی که خاک، آب، سرمایه و نیروی انسانی آن بر نوع اشتغال آن اثر می گذارد و بالعکس.

نکته

پدیده به یک واقعیت یا رویداد جغرافیایی که محسوس و مشهود شده باشد گفته می شود که می تواند عوارض طبیعی یا انسان ساخت باشد.
(جغرافیا (۱) - متن صفحه ۴ کتاب درسی)

کتاب
درسی

بررسی موارد ذکرشده در کدام گزینه به ترتیب در حوزه «هواشناسی» و «جغرافیای اقتصادی» صورت می‌گیرد؟

- (۱) تأثیر افزایش ارتفاع بر کاهش دما - تولید، توزیع و مصرف کالاها و خدمات، نظام اقتصادی و عرضه و تقاضا
- (۲) تأثیر افزایش دما بر کاهش منابع آب - چگونگی معیشت گروه‌های انسانی در مکان‌های مختلف متناسب با محیط زندگی‌شان
- (۳) تأثیر افزایش دما بر کاهش منابع آب - تولید، توزیع و مصرف کالاها و خدمات، نظام اقتصادی و عرضه و تقاضا
- (۴) تأثیر افزایش ارتفاع بر کاهش دما - چگونگی معیشت گروه‌های انسانی در مکان‌های مختلف متناسب با محیط زندگی‌شان

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

امروزه بسیاری از جغرافی‌دانان اعتقاد دارند که جغرافیا آن قسمت از دانش بشری است که به انسان کمک می‌کند با ویژگی‌های طبیعی و انسانی و روابط بین آن‌ها در محیط آشنا شود و از آن‌ها برای بهبود زندگی خویش استفاده کند. بین جغرافیا و سایر رشته‌ها ارتباط وجود دارد، به این صورت که جغرافیا با کمک گرفتن از سایر علوم به سؤالات خود پاسخ می‌دهد.

این که «با افزایش ارتفاع دما کاهش می‌یابد» یک اصل هواشناسی است، ولی بررسی تأثیر این رابطه بر مکان و زندگی انسان نظیر: نوع مصالح ساختمانی، منابع آب، فعالیت اقتصادی، جاذبه‌های گردشگری و ... در حوزه آب‌وهواشناسی است. علم اقتصاد «تولید، توزیع و مصرف کالاها و خدمات، نظام‌های اقتصادی و عرضه و تقاضا» را مطالعه می‌کند و جغرافیای اقتصادی به «چگونگی معیشت گروه‌های انسانی در مکان‌های مختلف در رابطه با محیط زندگی‌شان» می‌پردازد؛ مثلاً چگونه منابع معدنی یک ناحیه در شکل‌گیری شهرهای صنعتی تأثیر دارد؟

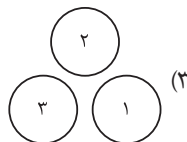
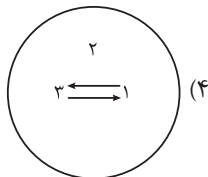
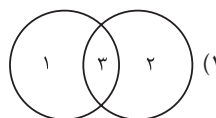
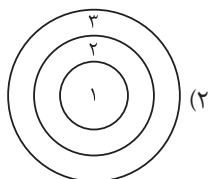
پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟

(۳) محیط انسانی

(۲) محیط جغرافیایی

(۱) محیط طبیعی

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

انسان و محیط دو عامل مهم در علم جغرافیا هستند. محیط طبیعی، مجموعه‌ای متعادل است. با ورود انسان، زمینه‌های تغییر در محیط فراهم می‌شود. انسان برای رفع نیازهای خود دست به تغییر محیط می‌زند و محیط طبیعی را به محیط جغرافیایی تبدیل می‌کند.

محیط جغرافیایی از تعامل بین محیط طبیعی و محیط انسانی به وجود می‌آید.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

پاسخ درست پرسش‌های زیر در کدام گزینه آمده است؟

الف) کدام مورد به ترتیب مربوط به عملکرد مثبت و منفی انسان در نواحی کوهستانی است؟

ب) کدام مورد در خصوص تعامل انسان با محیط طبیعی مربوط به دهه‌های اخیر است؟

۱) تولید برق آبی، گسترش مناطق مسکونی در مناطق مرتفع - گسترش میزان دسترسی انسان به محیط طبیعی

۲) گسترش مناطق مسکونی در مناطق مرتفع، تولید برق آبی - بهره‌مندی از محیط به کمک هوش و استعداد خود

۳) تولید برق آبی، گسترش مناطق مسکونی در مناطق مرتفع - تغییر محیط طبیعی و تبدیل آن به محیط جغرافیایی

۴) گسترش مناطق مسکونی در مناطق مرتفع، تولید برق آبی - بهره‌برداری از اعماق زمین به کمک فناوری

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ناحیه	عملکرد مثبت انسان	عملکرد منفی انسان
کوهستانی	- جلوگیری از فرسایش خاک - تولید برق آبی - ایجاد ورزش‌های مناسب	- چرای بی‌رویه دام - گسترش مناطق مسکونی در نقاط مرتفع - آلودگی محیط

در دهه‌های اخیر، فناوری به کمک انسان آمده و سبب شده است که انسان در محیط تأثیر بسیاری بگذارد. فناوری‌های جدید،

انسان را قادر به بهره‌برداری از اعماق زمین کرده و میزان دسترسی انسان را گسترش داده است.

موارد ذکرشده در بخش دوم گزینه‌های (۲) و (۳) از ابتدای حیات انسان وجود داشته است.

کدام گزینه به عنوان مثالی برای تحقق هدف و غایت دانش منطق مناسب‌تر است؟

- ۱) در استدلال‌های قیاسی نمی‌توان از دو قضیهٔ سالبه نتیجه‌گیری کرد.
- ۲) در تعریف مفاهیم پیچیده باید از یک تعریف همه‌شمول و مطلق خودداری کنیم.
- ۳) برای دوری از خطای اندیشه باید نسبت به قواعد تعریف و استدلال آگاهی پیدا کنیم.
- ۴) نباید برای پیشبرد اهداف خود در مقابل مخاطب، از استدلال‌های فریب‌دهنده استفاده کنیم.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

هدف منطق
غایت منطق
نتیجهٔ منطق

«جلوگیری از خطای اندیشه»

هر نوع خطا (چه عمدی، چه غیرعمدی)
خطای اندیشه = مغالطه = سفسطه

پاسخ خیلی تشریحی ✓

وظیفه یا هدف دانش منطق، جلوگیری از خطای اندیشه (مغالطه) است. مغالطه‌ها می‌توانند عمدی باشند یا غیرعمدی و اندیشه ما هم به صورت تعریف و استدلال صورت می‌گیرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): در این عبارت صرفاً یکی از انواع خطاها در استدلال کردن بیان شده است.

گزینهٔ (۲): این عبارت صرفاً به تعریف کردن مربوط است و همچنین چیزی دربارهٔ خطاهای اندیشه (مغالطات) و جلوگیری از آنها بیان نمی‌کند.

گزینهٔ (۴): مغالطه‌ها صرفاً عمدی نیستند و ممکن است به صورت ناآگاهانه و غیرعمدی رخ دهند.

نمی‌توان دربارهٔ منطق‌دانان گفت .....

- (۱) به راه‌های جلوگیری از مغالطات می‌پردازند
- (۲) به خطاها و لغزش‌های ذهن دچار نمی‌شوند
- (۳) به دنبال مشخص کردن قواعد اندیشیدن هستند
- (۴) به بررسی و دسته‌بندی مغالطه‌ها می‌پردازند

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

منطق‌دانان کوشیده‌اند با- (۱) بررسی انواع خطاهای ذهن ← راه‌های جلوگیری از خطاهای ذهن را نشان دهند.
(۲) دسته‌بندی انواع خطاهای ذهن

پاسخ خیلی تشریحی ✓

منطق‌دانان با بررسی و دسته‌بندی خطاهای فکر، راه‌های جلوگیری از آن‌ها را نشان می‌دهند. منطق هیچ‌گاه نمی‌تواند که همهٔ خطاهای ذهن را از بین ببرد. حتی با وجود مطالعه و یادگیری منطق همواره احتمال خطای اندیشه وجود دارد و ما از این خطاها مصون و می‌زا نیستیم.

گول نخوری ✗

این‌که منطق‌دانان راه‌های جلوگیری از مغالطات را نشان می‌دهند و این‌که هدف دانش منطق جلوگیری از خطای اندیشه است، به این معنا نیست که ما با منطق دیگر به دام مغالطات و خطاهای ذهن نمی‌افتیم. ما هیچ وقت از خطاهای ذهن می‌زا و مصون نیستیم. چه دانستن و چه به کار بستن منطق، تنها از احتمال رخ دادن خطا می‌کاهد، ولی هیچ‌گاه از تمام خطاهای اندیشه جلوگیری نمی‌کند.

چرا همه ما انسان‌ها به یادگیری علم منطق نیازمندیم؟

- ۱) ما با فکر کردن و اندیشیدن زندگی می‌کنیم.
- ۲) همه ما انسان‌ها در معرض خطاهای ذهن هستیم.
- ۳) نمی‌توان بدون مطالعه دانش منطق تفکر کرد و اندیشید.
- ۴) قواعدی که منطق‌دانان ابداع کرده‌اند، در اندیشیدن ما مؤثرند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

- همه ما انسان‌ها در معرض خطاهای ذهن هستیم ← پس دانستن منطق برای همه انسان‌ها لازم است.
- زیرا ← همه ما با فکر کردن و اندیشیدن زندگی می‌کنیم و منطق علم درست اندیشیدن است.
- البته همه انسان‌ها برای یادگیری منطق اقدام نمی‌کنند و اکثر انسان‌ها منطق نمی‌دانند. ما این‌جا داریم درباره ضرورت یادگیری این علم صحبت می‌کنیم.
- منطق‌دانان قواعدی را که باید رعایت کنیم، مشخص کرده‌اند تا دچار خطای فکر (مغالطه) نشویم.

دانستن منطق برای همه انسان‌ها لازم است، زیرا همگی در معرض خطاهای ذهن قرار داریم.

منطق‌دانان قواعد منطقی را که ذاتی ذهن ما هستند، اختراع یا ابداع نمی‌کنند، بلکه آن‌ها را کشف کرده و توضیح می‌دهند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گول نخوری ✗

کدام گزینه شرط اصلی تحقق هدف و غایت دانش منطق است؟

- ۱) آشنایی با مغالطات و لغزش‌های ذهنی
- ۲) تأکید بر آموزش شیوه درست اندیشیدن
- ۳) عدم پیشبرد محتوای علوم تجربی گوناگون
- ۴) تمرین و تکرار برای تسلط بر فنون منطقی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی

گول نخوری

«تأکید منطق» ← بر «آموزش شیوه درست اندیشیدن» است ← تا از این طریق قادر به تشخیص خطاهای ذهن باشیم.

منطق دو کارکرد دارد: کارکرد ایجابی (مثبت) ← آموزش قواعد صحیح اندیشیدن ← بررسی «آنچه درست است.»
کارکرد سلبی (منفی) ← بررسی و توضیح خطاهای ذهن ← بررسی «آنچه غلط است.»

تأکید منطق بر آموزش شیوه درست اندیشیدن است. با این کار ما قادر به تشخیص مغالطات گوناگون می‌شویم. از آنجایی که هدف منطق جلوگیری از خطاهای ذهن است، پس آموزش شیوه درست اندیشیدن شرط اصلی تحقق آن است.

«هدف منطق» را با «تأکید منطق» اشتباه نگیرید!

هدف منطق ← جلوگیری از خطای اندیشه

تأکید منطق ← آموزش شیوه درست اندیشیدن

کدام مورد دربارهٔ دانش منطق درست است؟

- (۱) برای تشخیص سریع‌تر مغالطات باید منطق را به کار ببریم.
- (۲) منطق همانند شاقول بتایی است که مصالح علوم را تأمین می‌کند.
- (۳) کاربردی‌بودن منطق به این معناست که در زندگی روزمرهٔ انسان کاربرد دارد.
- (۴) ابزاری‌بودن منطق به این معناست که منطق صرفاً محتوای علوم را بررسی می‌کند.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

● کاربردی‌بودن دانش منطق به این معناست که اگر به دنبال تبحر و مهارت در دانش منطق هستیم، باید به آن عمل کرده و آن را به کار ببندیم. مهارت و تسلط منطقی منوط به تمرین و تکرار است و صرف مطالعهٔ منطق نمی‌توانیم منطق‌دان ماهری باشیم.

● ابزاری‌بودن دانش منطق به این معناست که منطق با صورت و فرم دانش علوم و قواعد صوری اندیشه سروکار دارد، نه با محتوای علوم. برای مثال، منطق نمی‌آید کشف کند «آب در ۱۰۰ درجه می‌جوشد.» و آن را در اختیار علم تجربی قرار دهد. محتوای دانش توسط خود علوم کشف می‌شود. منطق می‌آید و قوانین اندیشه را بررسی می‌کند.

با به کار بردن دانش منطق می‌توانیم دقیق‌تر و سریع‌تر خطاهای ذهن را تشخیص دهیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): «شاقول بتایی» راهنمای ساختن یک بنای مستحکم است، ولی آجرها و مصالح را تأمین نمی‌کند.

گزینهٔ (۳): کاربردی‌بودن به این معناست که تبحر و مهارت در این دانش نیازمند تمرین و ممارست است.

گزینهٔ (۴): منطق صرفاً قوانین اندیشه را بررسی می‌کند و ابزاری در خدمت سایر علوم است و خود باعث پیشبرد محتوای علوم نمی‌شود.

● منطق باعث پیشبرد محتوای علوم و ایجاد مواد لازم برای توسعهٔ آن‌ها نمی‌شود. منطق قوانین فکر را بررسی می‌کند و از این جهت ابزاری در خدمت سایر دانش‌هاست. این مورد را شاید بتوان وجه ممیز و خصیصهٔ دانش منطق به شمار آورد.

● کتاب درسی، منطق را «از جهت کاربردی‌بودن» به دوچرخه‌سواری تشبیه کرده است که باید به صورت عملی فراگرفته شود و «از جهت ابزاری‌بودن» به دو چیز تشبیه کرده است: (۱) «سیستم‌های کنترلی خودرو» که فقط اطلاعات خودرو را به ما می‌دهند و اعلام هشدار می‌کنند، اما باعث حرکت خودرو نمی‌شوند و (۲) «شاقول بتایی» که باعث پدیدآمدن بنای فکری محکمی می‌گردد، اما مصالح و مواد بنا را باید از جایی دیگر تأمین کرد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گول نخوری ✗

کدام گزینه عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«منطق را می‌توان به ..... تشبیه کرد که .....».

- ۱) شاقول بتایی - باعث پیشبرد محتوای علوم دیگر نمی‌شود
- ۲) دوچرخه‌سواری - مطالعه و یادگیری نقشی در تسلط بر آن ندارد
- ۳) علم پزشکی - به دنبال از بین بردن تمامی بیماری‌ها و خطاهای اندیشه انسان است
- ۴) سیستم‌های کنترلی خودرو - منطق صرفاً مسئول تأمین دانش و محتوای خودش است، نه سایر دانش‌ها

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

منطق ابزاری در خدمت سایر دانش‌هاست؛ به این معنی که منطق با محتوای علوم سروکار ندارد و باعث پیشبرد آن نمی‌شود، زیرا دانش منطق صرفاً قوانین اندیشیدن را بررسی و کشف می‌کند و آن را در اختیار دانشمندان علوم می‌گذارد و آن‌ها خود موظف هستند که آن قوانین را به کار برده و به معلومات و دانش‌های جدید در رشته خود دست یابند. منطق را می‌توان از این جهت به شاقول بتایی و سیستم‌های کنترلی خودرو تشبیه کرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): برای مهارت و تسلط در منطق، مطالعه کافی نیست و باید تمرین و تکرار داشت، ولی این‌گونه نیست که مطالعه هیچ تأثیری نداشته باشد.

گزینه (۳): همواره احتمال بروز مغالطه وجود دارد و ما هیچ‌گاه از خطاهای ذهن مصون و مبرا نیستیم.

گزینه (۴): منطق به محتوای علوم کار ندارد و صرفاً قوانین درست اندیشیدن را کشف کرده و آن را برای استفاده در اختیار دانشمندان علوم دیگر می‌گذارد.

در متن زیر چند تصدیق دیده می شود؟

«اگر حقیقت فلسفی واحد است، باید بتوان در میان افکار فلاسفه بزرگ - به ویژه افلاطون و ارسطو - توافقی پدید آورد. در بزرگ بودن افلاطون و ارسطو شکی نیست و آن ها از اساطیر تاریخ فلسفه محسوب می شوند. آن چه ذهن فارابی را به خود مشغول می داشت، این بود که وقتی غایت و هدف این دو حکیم بزرگ، بحث درباره حقیقتی یکتا بوده است، چگونه ممکن است در آرا و افکار، با هم اختلاف داشته باشند؟»

(۲) سه مورد

(۱) دو مورد

(۴) پنج مورد

(۳) چهار مورد

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

(۱) تصور: هر یک از مفاهیم ذهن بدون در نظر گرفتن ارتباط آن ها با مفاهیم دیگر یا واقعیت داشتن یا نداشتن آن ها. مثل: درک ما از «سیمرغ»، «درخت»، «مثلث قائم الزاویه» و ...

(۲) تصدیق: جملاتی که در آن ها به ارتباط مفاهیم یا یکدیگر یا وجود داشتن و نداشتن آن حکم می دهیم. مثل: درک ما از قضایای «درختان در روز اکسیژن تولید می کنند»، «مثلث قائم الزاویه سه زاویه مساوی ندارد» و ...

هر تصدیقی خود متشکل از یک سری تصور است. در واقع تصدیق همان نسبت دادن تصورات گوناگون به یکدیگر است. به تصدیق قضیه هم گفته می شود.

در تصدیقات حکم و قضاوت وجود دارد. حکم یعنی آن بخش از تصدیق که ارتباط یا عدم ارتباط تصورات را با هم مشخص می کند: «هوا سرد است»، «هوا گرم نیست».

حکم در تصدیق به ... یا در آن اوصافی را به چیزی نسبت می دهیم ... فعل مثبت ... مثل: «هوا سرد است».

دو صورت است ... یا در آن اوصافی را از چیزی سلب می کنیم ... فعل منفی ... مثل: «هوا سرد نیست».

یکی از موارد بسیار مهم که در تست های این درس و درس ششم با آن مواجه می شویم، تشخیص تصور و تصدیق است. این بخش به همین سادگی ها نیست و باید به یک سری نکات مهم توجه کنید. برای تشخیص تصور و تصدیق بهترین راه این است که تصدیق را دقیق بشناسید و بتوانید تشخیص بدهید. هر لفظی که حتی یکی از اوصاف لازم برای تصدیق بودن را نداشته باشد، دیگر تصدیق نیست و تصور است.

صدق و کذب در منطق و فلسفه کلاسیک یعنی مطابق بودن یا نبودن با واقعیت. برای مثال جمله «هوا گرم است». اگر با واقعیت خارجی مطابق باشد، می گوییم صادق و درست است، اما اگر با واقعیت خارجی مطابق نباشد (مثلاً بیرون یخبندان باشد) تصدیق کاذب و نادرست است.

جملات خبری قابلیت صدق و کذب دارند، اما جملات انشایی (پرسشی، امری، تعجبی، ندا و ...) برگرفته از عواطف و احساسات درونی ما هستند و نمی توانیم در آن ها از صدق و کذب حرف بزنیم.

تصدیق عبارت است از یک جمله تام خبری بامعنا که قابلیت صدق و کذب دارد. تصدیق های موجود در این پاراگراف این موارد هستند:

- «اگر حقیقت فلسفی واحد است، باید بتوان در میان [...]».
- «در بزرگ بودن افلاطون و ارسطو شکی نیست».
- «آن ها از اساطیر تاریخ فلسفه محسوب می شوند».
- «آن چه ذهن فارابی را به خود مشغول می داشت [...] بود».

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تیزبازی

پس جملات انشایی / غیرخبری (مثل)

پس باید دارای حکم پرسشی، امری، تعجبی، ندا و ... قابلیت این را داشته باشد که درست یا غلط فعل / قضاوت باشد. تصدیق محسوب نمی شوند. باشد، نه این که لزوماً درست و صادق باشد.

«تصدیق عبارت است از یک جمله تام خبری بامعنا که قابلیت صدق و کذب داشته باشد.»

پس جملات ناتمام و ناقص که هنوز به اتمام نرسیده اند تصدیق نیستند، مانند «مادر علی که بیمار بود ...»

پس دقت کنید جملاتی که هر چند خبری باشند، اما اساساً نسبت دادن یا سلب کردن آن وصف به آن موضوع از اساس بی معنی و بی ربط باشد، تصدیق نیستند، مثل «پایتخت کرمانشاه ایران است.» یک کشور که نمی تواند پایتخت شهر باشد.

(۱) این که می‌گوییم جمله برای این که تصدیق محسوب شود باید بامعنا باشد، به این معنا نیست که باید جمله درست و صادقی باشد.

● پایتخت کرمانشاه ایران است. ← تصدیق نیست، زیرا بی‌معناست که یک کشور پایتخت یک شهر باشد.

● پایتخت ایران کرمانشاه است. ← تصدیق است، اما یک تصدیق کاذب است؛ یعنی مطابق با واقع نیست (پایتخت ایران تهران است).

(۲) تصدیق به معنای جمله در دستور زبان نیست! فقط جملات خبری بامعنا تصدیق محسوب می‌شوند، اما در دستور زبان عبارات پرسشی، امری، تعجبی، ندا و ... هم جمله محسوب می‌شوند.

از میان موارد زیر تصور و تصدیق را مشخص کنید.

(منطق - تمرین صفحه ۸ کتاب درسی)

سیمرغ	سیمرغ پرنده‌ای افسانه‌ای است.	دانا	دانا توانا بود هر که دانا بود.
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

کدام عبارت درست است؟

- (۱) براساس انواع علم و دانش انسان، موضوع منطق به دو دسته تقسیم می‌شود.
- (۲) اهتمام به تمرین و ممارست در علم منطق، باعث افزایش دقت و مهارت در توسعه علوم خواهد شد.
- (۳) منطق مانند سیستم‌های کنترلی خودرو است که باعث پیشبرد محتوای علوم گوناگون خواهد شد.
- (۴) در تصویری مانند «خداوند» که امری واقعی است، مفهوم «وجودداشتن» در ضمن تصور موجود است.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

علم و دانش انسان به دو دسته تصور و تصدیق تقسیم می‌شود و بر این اساس «تفکر» و «اندیشیدن» نیز به دو دسته «تعریف» و «استدلال» تقسیم می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌های (۲) و (۳): منطق به محتوای علوم گوناگون کاری ندارد و باعث توسعه و پیشبرد آن نمی‌شود.

گزینه (۴): در تصور برخلاف تصدیق، به واقعیت داشتن یا نداشتن مفاهیم کاری نداریم.

کدام عبارت درست است؟

(سؤال ۲۳۶ کنکور انسانی ۱۳۹۹)

- (۱) موضوع دانش منطق براساس نوع آگاهی‌های ذهن، به حیطه‌های مختلف تقسیم می‌شود.
- (۲) آموزش و ممارست در فن منطق، باعث پرورش قوه خلاقیت و توسعه دانش انسان می‌شود.
- (۳) منطق مانند سیستم‌های کنترلی خودرو است که آسیب‌های موتور را نشان داده و باعث حرکت آن می‌شود.
- (۴) در تصویری مانند درخت که امری واقعی است، «وجودداشتن» یک ویژگی است که در ضمن تصور موجود است.

کدام عبارت تعریف محسوب می‌شود؟

- (۱) یادگیری ریاضیات زمینه‌ساز بهبود قدرت استدلال است.
- (۲) استفاده از مقدمات تجربی برای اقامه یک استدلال فلسفی
- (۳) با استفاده از ماسک از شیوع ویروس‌های فراگیر جلوگیری کنید.
- (۴) به دولت مالیات می‌دهیم تا باعث پیشرفت سطح خدمات عمومی شویم.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

فکر چیست و اندیشیدن و رسیدن به شناخت جدید یعنی چه؟

پاسخ: فکر عبارت است از «معلوم کردن مجهول». ما همواره مجهولاتی داریم که نسبت به آن‌ها شناخت و آگاهی نداریم. ما با استفاده از معلومات قبل خود سعی می‌کنیم که مجهولات را برای خود بدل به معلومات کنیم و از ظرف مجهولات کاسته و به ظرف معلومات اضافه کنیم. معلومات و مجهولات ما یا تصورند یا تصدیق؛ بنابراین فکر کردن دو حالت دارد:

(۱) معلوم کردن تصور مجهول ← تعریف

(۲) معلوم کردن تصدیق مجهول ← استدلال

اقسام علم: تصور ..... ≈ ..... تعریف
تصدیق ..... ≈ ..... استدلال ← اقسام فکر

تعریف	استدلال
۱ روشن کردن تصور مجهول با تصورات معلوم	روشن کردن تصدیق مجهول با تصدیقات معلوم
۲ در پاسخ به پرسش چیستی مطرح می‌شود.	در پاسخ به پرسش چرایی مطرح می‌شود.
۳ در آن به معنا، توصیف و توضیح یک مفهوم پرداخته می‌شود.	در آن به دلیل و روند نتیجه‌گیری یک گزاره پرداخته می‌شود.

در گزینه‌های (۱)، (۳) و (۴) یک تصدیق ارائه شده است که می‌تواند ارائه دلیل برای یک قضیه باشد (استدلال)؛ اما در گزینه (۲) با یک تصور سروکار داریم که نمی‌تواند استدلال محسوب شود و می‌توانیم آن را یک تعریف برای یک مفهوم به شمار آوریم.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام عبارت، تعریف محسوب می‌شود؟

(سوال ۱۲۶ کنکور انسانی ۱۴۰۲ - نوبت دوم)

- (۱) دانش منطق، زمینه‌ساز دستیابی به مهارت تفکر فلسفی است.
- (۲) استفاده از تصدیق‌های معلوم برای کشف تصدیق مجهول
- (۳) با استفاده از وسایل نقلیه عمومی باعث کاهش آلودگی هوا شوید.
- (۴) قواعد تعریف درست را می‌آموزیم تا احتمال خطا در اندیشه را کاهش دهیم.

کنکور

کدام عبارت می‌تواند در جایگاه مقدمه یک استدلال واقع شود؟

- (۱) سرچشمه‌ها و اصول فلسفه اسلامی
- (۲) نخستین کسی که به مبانی فقه آشنا بود.
- (۳) چرا باید به این نقد توجه داشته باشیم؟
- (۴) فارابی دین را موضوع مطالعه قرار داد.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در استدلال از دو تصدیق معلوم، یک تصدیق دیگر را نتیجه می‌گیریم؛ بنابراین عبارتی می‌تواند مقدمه یک استدلال باشد که «تصدیق» باشد. گزینه (۴) یک جمله تام خبری با معنا و تصدیق است، اما سایر گزینه‌ها تصدیق نیستند. گزینه‌های (۱) و (۲) یک جمله کامل نیستند و ناتمام‌اند. گزینه (۳) هم یک جمله پرسشی (انشایی) است.

مشاوره دانش‌آموزان به مبحث ویژگی‌های مشترک کارآفرینان دقت لازم را داشته باشند که در کنکور دی ۱۴۰۱ به عنوان سؤال مطرح شده است.

خانم فرهود مدیر یک شرکت تولیدی است. او به عنوان یک کارآفرین موفق از میزان ریسک‌پذیری مناسبی برای راه‌اندازی فعالیت‌های اقتصادی جدید برخوردار است؛ بنابراین او پس‌انداز و خوش‌نامی‌اش را با ..... و ..... به میدان می‌آورد.

- (۱) شجاعت - تدبیر
- (۲) واقع‌بینی - اشتیاق
- (۳) انضباط - پایداری
- (۴) شجاعت - اشتیاق

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق	
تیزبین	فرصت‌های کسب‌وکار را زمانی که دیگران شاید متوجه نشوند، می‌بینند.
نوآور	ایده‌ها را به محصولات جدید، فرایندها و یا کسب‌وکارهای جدید تبدیل می‌کنند.
ریسک‌پذیر	پس‌انداز و خوش‌نامی‌شان را با شجاعت و تدبیر، به میدان می‌آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راه‌اندازی کنند.
خوش‌بین	کارآفرینان واقع‌بین هستند، اما مطمئن و دلگرم به موفقیت اقتصادی‌اند.
پرانگیزه	نظم، انضباط، پایداری، اشتیاق و توانایی حل مسئله را دارند.
یادگیرنده	از کارشناسان، همکاران و مشتریان می‌آموزند و خود را با شرایط بازار وفق می‌دهند.
سازمان‌دهنده	منابع را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگ می‌کنند.

ریسک‌پذیر: پس‌انداز و خوش‌نامی‌شان را با شجاعت و تدبیر به میدان می‌آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راه‌اندازی کنند. بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۲): واقع‌بین بودن مربوط ویژگی خوش‌بین بودن و اشتیاق مربوط به ویژگی پرانگیزه بودن است.
- گزینه (۳): انضباط و پایداری مربوط به ویژگی پرانگیزه بودن است.
- گزینه (۴): شجاعت مربوط به ویژگی ریسک‌پذیر بودن و اشتیاق مربوط به ویژگی پرانگیزه بودن است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

(سؤال ۲ (قسمت الف) - امتحان نهایی فروردین ۱۴۰۳)

گزینه صحیح را در سؤالات زیر مشخص نمایید.

عبارت «منابع را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگ می‌کنند» به کدام ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق اشاره دارد؟

(۱) تیزبین	(۲) ریسک‌پذیر
(۳) نوآور	(۴) سازمان‌دهنده

در صورتی که مجموع سود، درآمد و هزینه یک بنگاه اقتصادی، ۳۵ میلیون تومان باشد، درآمد بنگاه چند میلیون تومان است؟

(۱) ۱۳/۵ میلیون تومان

(۲) ۷ میلیون تومان

(۳) ۱۷/۵ میلیون تومان

(۴) ۴ میلیون تومان

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$\text{میلیون } ۳۵ = \text{درآمد} + \underbrace{\text{هزینه} + \text{سود}}_{\text{درآمد}}$$

با توجه به صورت سؤال نتیجه می‌گیریم مجموع ۲ درآمد برابر است با ۳۵ میلیون.

$$\text{میلیون } ۱۷/۵ = \frac{۳۵}{۲} = \text{درآمد}$$

با کمی جابه‌جایی در فرمول سود می‌توانیم به فرمول‌های زیر برسیم.

$$\text{هزینه} - \text{درآمد} = \text{سود}$$

$$\text{هزینه} + \text{سود} = \text{درآمد}$$

$$\text{سود} - \text{درآمد} = \text{هزینه}$$

تولیدکننده‌ای سعی دارد هزینه تولید خود را بدون این‌که از میزان تولید کم شود، کاهش دهد. او باید کدام یک از موارد زیر را به منظور کاهش هزینه‌ها در نظر بگیرد؟

- ۱) افزایش درآمد، افزایش بهره‌وری، ریسک‌پذیری مناسب
- ۲) صرفه‌جویی در مواد اولیه و انرژی، افزایش بهره‌وری، جلوگیری از ریخت‌وپاش‌ها و پرهیز از استخدام نیروی کار غیر لازم
- ۳) جلوگیری از ریخت‌وپاش به همراه افزایش درآمد و پرهیز از استخدام نیروی کار لازم
- ۴) افزایش درآمد از طریق قیمت مناسب و ایجاد بازار مناسب و خوب برای فروش محصولات

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

اگر درآمدهای به‌دست‌آمده از هزینه‌های تولید کم‌تر باشد، کسب‌وکار شما دچار ضرر و زیان می‌شود؛ بنابراین تلاش می‌کنید با افزایش درآمد و کاهش هزینه‌ها از وضعیت زیان‌دوری کنید. شما ممکن است بتوانید با صرفه‌جویی و افزایش بهره‌وری، مثل پرهیز از استخدام نیروی کار غیر لازم یا صرفه‌جویی در مواد اولیه و انرژی یا جلوگیری از ریخت‌وپاش‌ها، هزینه تولید را بدون این‌که از میزان تولید کم کنید، کاهش دهید. از سویی دیگر می‌توانید برای محصولات خود بازار خوبی فراهم کنید و کالاهایتان را با قیمت مناسب بفروشید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱): افزایش درآمد و ریسک‌پذیری مناسب از موارد کاهش هزینه‌ها نیستند.

گزینه ۳): افزایش درآمد از موارد کاهش هزینه‌ها نیست و پرهیز از استخدام نیروی کار غیر لازم (نه نیروی کار لازم) از موارد کاهش هزینه‌ها است.

گزینه ۴): افزایش درآمد از طریق فراهم کردن بازار خوب برای برای محصولات و فروش با قیمت مناسب از موارد کاهش هزینه‌ها نیست.

گزینه مناسب را انتخاب کنید.

در پایان تولید همه ..... هر چه باشد به ..... می‌رسد و اگر کل محصول و قیمت افزایش یابد، حتماً ..... زیاد می‌شود.

- ۱) محصول و درآمد - صاحب یا صاحبان کار - درآمد
- ۲) محصول، سود و هزینه‌ها - صاحبان کسب‌وکار - سود
- ۳) محصول، سود و زیان - صاحب یا صاحبان کار - درآمد
- ۴) سود و زیان - تولیدکننده - سود

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس‌Box

شما با فروش محصولات خود، درآمد به دست می‌آورید. اگر میزان درآمد بیشتر از هزینه‌ها باشد، می‌گوییم شما به عنوان تولیدکننده از فعالیت خود سود برده‌اید. میزان سود برابر است با تفاوت درآمد و هزینه.

تعداد کل محصولات تولیدشده $\times$ قیمت هر واحد محصول = درآمد

هزینه - درآمد = سود یا زیان

اگر کل محصول و قیمت کالا افزایش یابد، درآمد تولیدکننده قطعاً افزایش می‌یابد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در پایان تولید، همه محصول و سود و زیان هر چه باشد به شما که صاحب (یا صاحبان) کار هستید می‌رسد.

با توجه به زیان ۵۲۸,۰۰۰,۰۰۰ تومانی سالانه یک بنگاه اقتصادی با ۱۲ کارگر و تولید سالیانه ۴۰,۰۰۰ واحد کالا هر کدام به ارزش ۳۰,۰۰۰ تومان، هزینه خرید مواد اولیه ماهانه چه قدر است؟

۱	اجاره‌بهای ماهیانه کارگاه تولیدی	۲۲,۰۰۰,۰۰۰ تومان
۲	حقوق متوسط ماهیانه هر فرد کارمند اداری و تولیدی	۴,۰۰۰,۰۰۰ تومان
۳	هزینه مالیات سالانه	۲۵٪ حقوق سالیانه تمام کارگران

مشاوره دانش‌آموزان به مبحث سود یا زیان بنگاه اقتصادی دقت لازم را داشته باشند که در کنکور دی ۱۴۰۱ و تیر ۱۴۰۲ به عنوان سؤال مطرح شده است.

۱) ۷۴۴,۰۰۰,۰۰۰ تومان

۲) ۶۲,۰۰۰,۰۰۰ تومان

۳) ۷۷۴,۰۰۰,۰۰۰ تومان

۴) ۶۴,۰۰۰,۰۰۰ تومان

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هزینه - درآمد = سود یا زیان

قیمت محصول $\times$ کل محصول تولیدشده = درآمد

تومان $۱,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۴۰,۰۰۰ \times ۳۰,۰۰۰ =$ درآمد بنگاه اقتصادی (سالیانه)

تبدیل به سال

$۲۶۴,۰۰۰,۰۰۰ = ۲۲,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۲ =$ اجاره سالانه کارگاه

$۵۷۶,۰۰۰,۰۰۰ = ۴,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۲ \times ۱۲ =$ حقوق سالانه کل کارمندان
تبدیل به سال تعداد کل کارمندان

$۱۴۴,۰۰۰,۰۰۰ = \frac{۲۵}{۱۰۰} \times ۵۷۶,۰۰۰,۰۰۰ =$ هزینه مالیات سالانه

$۹۸۴,۰۰۰,۰۰۰ + X = ۲۶۴,۰۰۰,۰۰۰ + ۵۷۶,۰۰۰,۰۰۰ + ۱۴۴,۰۰۰,۰۰۰ + X =$ مجموع هزینه‌ها

$-۵۲۸,۰۰۰,۰۰۰ = ۱,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ - (۹۸۴,۰۰۰,۰۰۰ + X) =$ سود یا زیان

$-۵۲۸,۰۰۰,۰۰۰ = ۱,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۹۸۴,۰۰۰,۰۰۰ - X =$

$-۵۲۸,۰۰۰,۰۰۰ = ۲۱۶,۰۰۰,۰۰۰ - X =$

$X = ۲۱۶,۰۰۰,۰۰۰ + ۵۲۸,۰۰۰,۰۰۰ =$

هزینه سالانه خرید مواد اولیه $X = ۷۴۴,۰۰۰,۰۰۰$

هزینه ماهانه خرید مواد اولیه $۷۴۴,۰۰۰,۰۰۰ \div ۱۲ = ۶۲,۰۰۰,۰۰۰$

یک واحد تولید کفش با ۱۰ نیروی کار، به شرح زیر فعالیت می‌کند. با توجه به درآمد و هزینه‌های آن، سود واقعی این واحد تولیدی چه قدر است؟

(سؤال ۹۵ کنکور انسانی ۱۴۰۲)

الف) خرید مواد اولیه در هر ماه $\frac{1}{8}$ سرمایه فیزیکی

ب) دستمزد ماهیانه هر کارگر ۴ میلیون تومان

ج) هزینه آب، برق، گاز و اجاره ماهیانه، معادل ۲۵ درصد دستمزد کارگران در سال

د) سرمایه فیزیکی (تجهیزات تولید)، معادل ۸۰۰ میلیون تومان

ه) ماهیانه ۱۵۰۰ جفت کفش تولید و با قیمت ۶۰۰ هزار تومان فروخته می‌شود.

و) هزینه فرصت (هزینه پنهان) کارفرما برای شاغل شدن در یک شرکت مهندسی، ماهیانه ۲۰ میلیون تومان است.

۲) ۷,۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰

۱) ۶,۶۴۰,۰۰۰,۰۰۰

۴) ۶,۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰

۳) ۶,۸۸۰,۰۰۰,۰۰۰

کدام گزینه با مفهوم «کارآفرینی کار چندان آسانی نیست» مرتبط است؟

- (۱) کاهش احتمال شکست و تیزبینی
- (۲) محاسبه ریسک‌پذیری، درآمد و هزینه‌ها و سازمان‌دهی
- (۳) مراقبت از کسب‌وکارها
- (۴) محاسبه ریسک‌پذیری و سود

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

روزانه هزاران کسب‌وکار جدید در دنیا متولد می‌شود و هزاران کسب‌وکار می‌میرد. در ایران سالانه بیش از صد هزار شرکت ثبت می‌شود. این شرکت‌ها کارآفرینان یا مؤسس‌هایی دارند که آن‌ها را تأسیس می‌کنند تا با تولید کالا و خدمات و رفع نیازها و خواسته‌های مردم سود ببرند. کارآفرینان با کار و تلاش خود از کسب‌وکارها مراقبت می‌کنند که البته این کار چندان آسان نیست چراکه بسیاری از کسب‌وکارهای نوپا عمر کوتاهی دارند به طوری که تنها نیمی از آن‌ها می‌توانند از شش‌سالگی عبور کنند و به کارشان ادامه بدهند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

ریسک‌پذیر بودن، تیزبینی و سازمان‌دهنده بودن از ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق می‌باشد. (رد گزینه‌های (۱)، (۲) و (۴))

درست یا نادرست بودن عبارت‌های زیر در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- الف) کار در شیرینی‌فروشی یک دوست نمونه‌ای از کارآفرینی می‌باشد.
 ب) عوارض شهرداری می‌تواند به عنوان یکی از هزینه‌های تولید محسوب شود.
 ج) امروزه در ایران ۴۰ درصد مردم از شبکه‌های اجتماعی استفاده نمی‌کنند.
 د) امروزه افراد به وسیله حرکت با چشم باز و بر مبنای شناخت محیط اطراف خود، می‌توانند قدم به قدم از سطوح ابتدایی کار به درجه‌های بالا دست پیدا کنند.

۱) الف) درست / ب) درست / ج) درست / د) نادرست

۲) الف) درست / ب) نادرست / ج) نادرست / د) درست

۳) الف) نادرست / ب) درست / ج) نادرست / د) نادرست

۴) الف) نادرست / ب) درست / ج) درست / د) نادرست

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

بررسی عبارات:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) کارآفرین کسی است که با خطرپذیری و نوآوری محصولات جدیدی تولید و عرضه می‌کند یا راه‌های جدیدی برای تولید کشف می‌کند. کارآفرینان بینشی برای دیدن فرصت‌های کسب‌وکار دارند که دیگران از مشاهده آن‌ها ناتوان‌اند یا به ذهنشان خطور نمی‌کند.

شخصی که در شیرینی‌فروشی فردی دیگر کار می‌کند به عنوان کارمند آن کسب‌وکار است و جزء کارآفرین محسوب نمی‌شود.

ب) در این جا به برخی از هزینه‌های تولید اشاره می‌کنیم: خرید مواد اولیه، حقوق کارمندان و کارگران، مالیات، عوارض شهرداری، هزینه استهلاک، هزینه آب، برق، گاز و تلفن، اجاره محل کار.

پولی را که شما برای تولید صرف می‌کنید «هزینه‌های تولید» می‌نامند.

ج) بیست سال پیش هیچ‌کس درباره شبکه‌های اجتماعی چیزی نشنیده بود، اما امروزه در ایران از هر ۱۰ نفر، ۶ نفر از یکی از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کند، یعنی ۴۰ درصد استفاده نمی‌کنند.

افرادى که از شبکه مجازى استفاده مى‌کنند. $\frac{6}{10} \times 100 = 60\%$

در نتیجه ۴۰ درصد مردم از شبکه مجازى استفاده نمى‌کنند. $\frac{4}{10} \times 100 = 40\%$

د) یک کارآفرین موفق ضرورتاً از ابتدا حتی کارآفرین نبوده است، اما حرکت با چشم باز و بر مبنای شناخت ظرفیت‌های خود و اتفاقات اطراف او را قدم‌به‌قدم از سطوح ابتدایی کار به درجه‌های بالای آن می‌رساند، مصداق جذاب این موضوع میرمصطفی‌عالی نسب است.

نکته

نکته

چه تعداد از عبارت‌های زیر درست می‌باشد؟

(الف) پولی که شما برای تولید صرف می‌کنید هزینه‌های تولید است.

(ب) نظم و انضباط از خصوصیات و ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق از نوع پرائگیزه است.

(ج) کمباین از جمله سرمایه‌های فیزیکی منابع تولید می‌باشد.

(د) تدریس پیانو در یک آموزشگاه موسیقی نمونه‌ای از کارآفرینی می‌باشد.

۴ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

مشاوره دانش‌آموزان به مبحث ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق دقت لازم را داشته باشند که در کنکور دی ۱۴۰۱ به عنوان سؤال مطرح شده است.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

(الف) پولی را که شما برای تولید صرف می‌کنید «هزینه‌های تولید» می‌نامند.

اگر تولیدکننده گندم باشید تا قبل از رسیدن به عایدی و خرمن، هزینه‌هایی را متقبل می‌شوید. این هزینه‌ها در واقع همان پول‌هایی‌اند که برای خرید یا اجاره عوامل تولید به صاحبان آن‌ها می‌پردازند، مثلاً زمین را در اختیار می‌گیرید تا در آن به فعالیت کشاورزی بپردازید در مقابل به صاحب زمین که ممکن است یک شخص، سازمان یا دولت باشد «اجاره» می‌پردازید یا نیروی انسانی را به کار می‌گیرید و در مقابل به کارگران و کارمندان خود «مزد» یا «حقوق» می‌پردازید. هم‌چنین از سرمایه‌های فیزیکی مانند تراکتور یا گاواهن و گاو، برای فعالیت تولیدی خود استفاده می‌کنید و قیمت یا اجاره ابزار تولید را نیز به صاحبان می‌پردازید. به این ترتیب در پایان تولید همه محصول و سود و زیان هر چه باشد به شما که صاحب (صاحبان) کار هستید می‌رسد.

(ب)

ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق

تیزبین	فرصت‌های کسب‌وکار را زمانی که دیگران شاید متوجه نشوند، می‌بینند.
نوآور	ایده‌ها را به محصولات جدید، فرایندها و یا کسب‌وکارهای جدید تبدیل می‌کنند.
ریسک‌پذیر	پس‌انداز و خوش‌نامی‌شان را با شجاعت و تدبیر، به میدان می‌آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راه‌اندازی کنند.
خوش‌بین	کارآفرینان واقع‌بین هستند، اما مطمئن و دلگرم به موفقیت اقتصادی‌اند.
پرائگیزه	نظم، انضباط، پایداری، اشتیاق و توانایی حل مسئله را دارند.
یادگیرنده	از کارشناسان، همکاران و مشتریان می‌آموزند و خود را با شرایط بازار وفق می‌دهند.
سازمان‌دهنده	منابع را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگ می‌کنند.

(ج) هر چیز ملموسی که در جهت کسب‌وکار خود استفاده می‌کنیم به عنوان سرمایه فیزیکی محسوب می‌شود، مانند کمباین، میز، صندلی، تراکتور یا ماشین‌آلات و ...

عبارات (الف)، (ب) و (ج) همگی درست هستند.

بررسی عبارت نادرست:

(د) کارآفرین کسی است که با نوآوری و خطرپذیری، محصولات جدیدی تولید و عرضه می‌کند یا راه‌های جدیدی برای تولید کشف می‌کند.

شخصی که در یک آموزشگاه موسیقی کار و فعالیت می‌کند. به عنوان کارآفرین محسوب نمی‌شود به دلیل آن‌که کارمند یک آموزشگاه موسیقی است و کارگر یا کارمند بودن جزء کارآفرینی در نظر گرفته نمی‌شود.

مهرزاد به تازگی از رشته مدیریت فارغ التحصیل شده است و قصد دارد به عنوان کارآفرین فعالیت اقتصادی داشته باشد. الف) او باید شجاعتی برای ..... داشته باشد.

ب) اما متأسفانه در برخی از موارد توانایی حل مسائل مربوط به بازاریابی را ندارد.

ج) البته می تواند خود را با شرایط بازار وفق دهد و به عنوان یک مدیر نیروی انسانی، سرمایه های فیزیکی و مالی را مدیریت و هماهنگ کند.

کدام گزینه در مورد مهرزاد صحیح است؟

۱) الف) شروع یک سرمایه گذاری جدید / ب) پرانگیزه نیست. / ج) یادگیرنده و سازمان دهنده است.

۲) الف) نوآوری / ب) تیزبین نیست. / ج) یادگیرنده و سازمان دهنده است.

۳) الف) شروع یک فعالیت جدید / ب) پرانگیزه نیست. / ج) سازمان دهنده است.

۴) الف) شروع یک کسب و کار جدید / ب) نمی تواند تصمیم مناسب اتخاذ کند. / ج) یادگیرنده است.

مشاوره دانش آموزان به مبحث ویژگی های مشترک کارآفرینان دقت لازم را داشته باشند که در کنکور دی ۱۴۰۱ به عنوان سؤال مطرح شده است.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

کارآفرین کسی است که با نوآوری و خطرپذیری، محصولات جدیدی تولید و عرضه می کند یا راه های جدیدی برای تولید کشف می کند. کارآفرینان بینشی برای دیدن فرصت های کسب و کار دارند که دیگران از مشاهده آن ناتوانند و یا به ذهنشان خطور نمی کند. آن ها شجاعتی برای شروع یک سرمایه گذاری جدید دارند که دیگران فاقد آن هستند. آن ها ایده های خود را امیدوارانه به کسب و کارهای سودآور تبدیل می کنند.

ویژگی های مشترک کارآفرینان موفق

تیزبین	فرصت های کسب و کار را زمانی که دیگران شاید متوجه نشوند، می بینند.
نوآور	ایده ها را به محصولات جدید، فرایندها و یا کسب و کارهای جدید تبدیل می کنند.
ریسک پذیر	پس انداز و خوش نامی شان را با شجاعت و تدبیر، به میدان می آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راه اندازی کنند.
خوش بین	کارآفرینان واقع بین هستند، اما مطمئن و دلگرم به موفقیت اقتصادی اند.
پرانگیزه	نظم، انضباط، پایداری، اشتیاق و توانایی حل مسئله را دارند.
یادگیرنده	از کارشناسان، همکاران و مشتریان می آموزند و خود را با شرایط بازار وفق می دهند.
سازمان دهنده	منابع را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگ می کنند.

الف) مهرزاد باید شجاعتی برای شروع یک سرمایه گذاری جدید داشته باشد.

ب) متأسفانه در برخی موارد توانایی حل مسئله ندارد. ← فاقد ویژگی پرانگیزه بودن

ج) می تواند خود را با شرایط بازار وفق دهد. ← یادگیرنده است و می تواند سرمایه های فیزیکی و مالی را مدیریت و هماهنگ کند. ← سازمان دهنده

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۹۰ افرادی که از مسئولیت‌های خود در کسب‌وکار شانه خالی می‌کنند و در واقع حقوق دیگران را پایمال می‌کنند، چگونه امورشان را می‌گذرانند؟

- (۱) با رشوه‌دادن و رشوه‌گرفتن و رباخواری
- (۲) با احتکار کالاهای مورد نیاز مردم در مواقع ضروری و گران‌فروختن آن‌ها
- (۳) با از پای در آوردن افرادی که می‌خواهند با آن‌ها وارد رقابت اقتصادی شوند.
- (۴) استفاده از رانت‌ها و موقعیت‌هایی که با فریب و ظاهرسازی به دست می‌آورند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کسانی که از مسئولیت‌های خود در کسب‌وکار شانه خالی می‌کنند، در واقع حقوق دیگران را پایمال می‌کنند. ممکن است در محله و یا روستای خود افرادی را بشناسید که درآمدشان به صورت غیرطبیعی زیاد است و خانه و خودروی گران‌قیمت دارند، اما در میان مردم بدنامند. اگر سراغ آن‌ها را از مردم درستکار بگیرید به شما هشدار می‌دهند که با آن‌ها نشست و برخاست نکنید. این دسته از انسان‌ها معمولاً راه‌هایی را بلدند که می‌توانند به قول خودشان از آب، کره بگیرند. آن‌ها معمولاً از رانت و موقعیت‌هایی که با فریب و ظاهرسازی به دست می‌آورند سوء استفاده می‌کنند و به درآمدهای کلانی دست می‌یابند. معمولاً به دنبال ارزان خریدن و گران‌فروختن هستند و خرید و فروش یا قاچاق برخی از کالاها، در انحصار آن‌هاست. اگر کسی بخواهد با آن‌ها وارد رقابت اقتصادی شود، با انواع شگردها او را از پای درمی‌آورند و سود خودشان را حفظ می‌کنند. این افراد معمولاً به کسب‌وکارهای حرام اشتغال دارند. مثلاً با احتکار کالاهای مورد نیاز مردم در مواقع ضروری و گران‌فروختن آن‌ها، سودهای سرشار می‌برند یا برای سود بیشتر، کتاب‌ها یا فیلم‌های مبتذل و غیراخلاقی را تولید و منتشر می‌کنند یا کالایی را برخلاف آن‌چه هست به مشتری نشان می‌دهند تا مشتری را فریب دهند. اهل رشوه‌دادن و رشوه‌گرفتن هستند و با رباخواری اموراتشان را می‌گذرانند.

تمام گزینه‌های تست در متن کتاب لحاظ شده منتها تنها موردی که اشاره می‌کند به این که افراد بی‌مسئولیت به چه صورت اموراتشان را می‌گذرانند، گزینه (۱) می‌باشد.

گول‌نخوری ✗